

Årsrapport 2012

tide

Innhold

- 4** Konsernsjefens uttalelse
- 5** Konsernledelsen
- 6** Viktige hendelser 2012
- 7** Milepæler i Tides historie
- 8** Om Tide
- 10** Aksjonærinformasjon
- 12** Forretningsområder
- 14** Policy og HMS
- 16** Styret
- 18** Årsberetning
- 26** Erklæring til årsregnskap og årsberetning
- 27** Resultatregnskap
- 28** Eiendeler
- 29** Egenkapital og gjeld
- 30** Avstemming av egenkapital
- 31** Kontantstrømpoppstilling
- 32** Noter
- 72** Revisjonsberetning
- 74** Eierstyring og selskapsledelse

Tide har i 2012 lagt bak seg nok et spennende år. Med et underskudd på 40 millioner kroner har det økonomisk vært et krevende år, samtidig som det har vært positiv energi i selskapet og det er gjennomført mange gode organisatoriske tiltak som vil gi positive økonomiske effekter på sikt.

I motsetning til 2011 hvor Tide startet opp mange nye kontrakter, er det kun startet opp en ny kontrakt i 2012. I begynnelsen av juli overtok Tide bykjøringen i Kolding i Danmark. Oppstarten har gått meget bra, og det spennende med denne kontrakten er at noen av bussene er hybridbuss; et interessant og miljøvennlig alternativ som passer godt inn i Tides miljøprofil. I Norge har vi ikke startet opp nye anbud i 2012. Hovedfokuset har vært å konsolidere stillingen og komme ordentlig i gang med de fem anbudene som ble igangsatt i 2011. I denne sammenheng har Tide i 2012 gjort nødvendige og viktige grep for å styrke selskapets konkurransekraft. Konsernet har gjennomført omfattende restruktureringstiltak både i Norge og i Danmark i løpet av året. Organisasjons- og kulturendring tar tid, men vi ser allerede nå at igangsatte aktiviteter begynner å gi resultater.

Organisasjonen gjennomgår med «sjåfør i fokus» en omfattende endringsprosess både i Norge og Danmark. Ansvar og roller på alle nivå i organisasjonen har blitt tydelig definert. Det er blitt implementert nye og gode styringsverktøy. Ny ledelse har i større grad vektlagt kommunikasjon og involvering av alle ansatte i organisasjonen, noe som er med på å bygge en felles kultur og forståelse av utfordringsbildet til konsernet. En positiv konsekvens av dette er at vi ser en gledelig utvikling i sykefravær og skader. Resultater fra trivselsundersøkelser viser at vi er på riktig vei, selv om det er en vei å gå før vi har nådd konsernets mål på disse områdene. Våre sjåfører gjør en veldig god jobb; lave gebyrer, høye bonuser og gode kundetilfredshetsmålinger er dokumentasjon på dette.

Av andre vesentlige hendelser i løpet av året kan nevnes at konsernets bedriftsforsamling er lagt ned. Som erstatning for denne har vi innført en konsernkonferanse som sikrer en god diskusjon- og samarbeidsarena mellom de tillitsvalgte og ledelsen i selskapet, slik at vi felles kan utvikle selskapet på en god måte. Den 1. desember 2012 ble Tides pensjonsordning konvertert fra ytelsesbasert pensjonsordning

til innskuddsbasert ordning. Dette var et nødvendig tiltak for å sikre selskapets konkurransekraft, og er i tråd med bussbransjeavtalen.

Miljø og sikkerhet er viktig. Vår primærøppgave er å frakte passasjerene trygt dit de skal til enhver tid, hvert eneste minutt, hver eneste dag hele året. Tide har gode kvalitetsstandarder. Dette fikk vi ytterligere bekreftet i desember 2012, da virksomheten ble miljøsertifisert (ISO 14001 sertifisert) både i Norge og Danmark.

Rekruttering av sjåfører har vært en utfordring for hele bransjen de siste par årene. Det har derfor vært gledelig å registrere at i 2012, har Tides tilgang på sjåfører vært større enn behovet. Dette tolker vi som et tegn på at Tide blir vurdert som en attraktiv arbeidsgiver, og flere ønsker å være en del av Tide-laget.

Tide jobber under krevende rammebetingelser. Konkurransetsetting av bransjen har vært bra, men utfordrende. Det er behov for mer balanserte kontrakter med oppdragsgivere, og ikke minst at oppdragsgiverne samordner seg bedre på tvers av fylkesgrensene. Det er i dag ikke bærekraftig lønnsomhet i sektoren, blant annet som følge av at en del av risikoeksponeringen som operatørene står ovenfor ikke er priset inn i kontraktene. Utviklingen vil nødvendiggjøre strukturelle endringer, men utfordringen er at tilgangen på kapital også er begrenset for aktørene i bransjen.

Kollektivnæringen er en bransje som er viktig i dagens samfunn, og den vil bli enda mer betydningsfull i årene som kommer. Samfunnsansvar, større vektlegging av miljøforhold og antatt høy befolkningsvekst i de store byene, vil gjøre næringen enda mer viktig. I dette landskapet skal Tide befeste sin posisjon. Med en kontraktsportefølje på i overkant av 10 milliarder inklusive opsjonsårene og kompetente og engasjerte medarbeidere er selskapet godt posisjonert til å ta denne utfordringen.

En motivert og energisk Tide organisasjon ser frem til fortsettelsen!

*Lisbet K. Nørø
Konsernsjef*

Konsernledelsen

LISBET K. NÆRØ (f. 1963) Konsernsjef

Lisbet Nærbø har vært konsernsjef i Tide ASA siden 1. september 2011. Hun kommer fra stillingen som administrerende direktør i BN Bank, og har tidligere vært konserndirektør/CFO i SpareBank 1 SR- Bank, Sparebanken Vest og BNR/Fjordline ASA. Lisbet Nærbø er utdannet siviløkonom fra NHH og MBA fra University of Central Florida i USA. I tillegg til dette har hun utdannelse fra det juridiske fakultet i Bergen, og fra Harvard Business School i USA.

ØYSTEIN DISCH OLSRØD (f. 1971) Finansdirektør/CFO

Øystein D. Olsrød ble ansatt i Tide ASA som finansdirektør 1. desember 2012. Han kom fra stillingen som finansdirektør i det børsnoterte kjøleskiprederiet Green Reefers ASA. Før dette har han hatt diverse økonomi- og lederjobber i ulike bransjer. Øystein Disch Olsrød har sin revisorutdannelse fra Handelshøyskolen BI, og høyere revisorstudium fra NHH. Han er statsautorisert revisor.

ROGER ROGN HARKESTAD (f. 1975) Adm. direktør Tide Buss /COO i Tide ASA

Roger Harketstad kom til Tide Buss i 2011 som viseadministrerende direktør, og overtok senere som administrerende direktør i selskapet. Han har sin bakgrunn fra dagligvarebransjen, og kom fra stillingen som administrerende direktør i Safari-gruppen. Roger Harketstad har i tillegg hatt en rekke styreverv innenfor detaljhandel, faghandel, håndverksbedrifter og eiendom. Roger Harketstad er utdannet siviløkonom fra NHH.

Fra venstre; Lisbet K. Nærbø, Øystein Disch Olsrød, Roger Harketstad, Janicke Stople og Flemming Jensen.

JANICKE STOPLE (f. 1965) HR-direktør i Tide Buss

Janicke Stople ble ansatt som HR-direktør i Tide Buss 1. desember 2009. Hun har bred erfaring fra ulike lederstillinger innen HR, og kom til Tide fra stillingen som HR-manager i Sharecat solutions AS. Før det hadde Janicke Stople en tilsvarende stilling i LHL-gruppen/Krokeide-senteret. Janicke Stople utdannet siviløkonom fra NHH.

FLEMMING JENSEN (f. 1948) Adm. dir. i Tide Bus Danmark A/S

Flemming Jensen ble ansatt i september 2010. Han kom da fra stillingen som adm. direktør i Pilkington Danmark A/S. Han har sittet i flere bransjerelaterte styreverv som leder, nestleder og styremedlem, og er i dag medlem i Brancheudvalget for Kollektiv Trafik i Danmark. Flemming Jensen er utdannet innen organisasjon og ledelse (HDO) med spesialisering i strategi og planlegging ved Syddjyllands Handelshøyskole. I tillegg til dette har han gjennomført flere lederkurs.

Viktige hendelser 2012

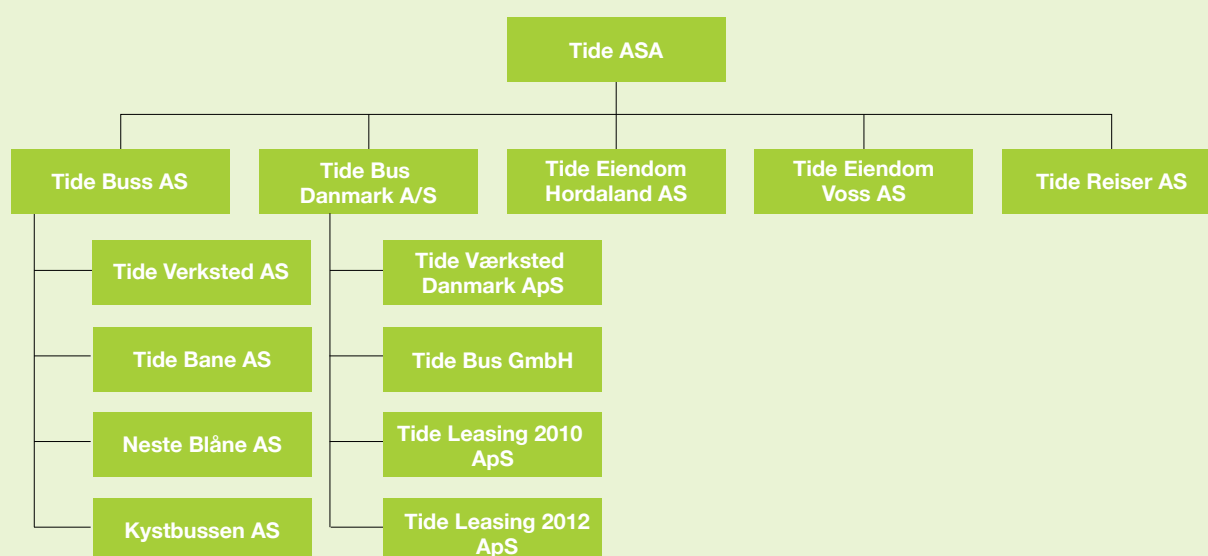
- 2012 har vært det første hele driftsåret hvor samtlige kontrakter er konkurranseutsatte.
- Oppstart av rutekjøring i Kolding i Danmark den 1. juli 2012.
- Sertifisering av ISO sin miljøstandard 14001 for virksomheten i både Norge og Danmark.
- Gjenvunnet anbud på rutekjøring i Austevoll kommune med oppstart av ny kontrakt den 1. januar 2013.
- Etter utløpet av 2012 har Tide vunnet følgende nye kontrakter:
 - Fått melding om tildeling av kontrakt på rutekjøring i Nordmøre i kommunene Kristiansund, Aure, Smøla og Averøy.
 - Vunnet kontrakt på rutekjøring i Fredricia kommune på Jylland.

Milepæler i Tides historie

2012: Tide legger bak seg det første hele driftsåret der alle kontrakter er konkurranseutsatt. 2011: Tide Sjø fisjoneres ut av Tide konsernet. 2010: Tide vinner anbud i Hordaland – Osterøy, Bergen Nord og Bergen Sentrum, Sør-Trøndelag – Trondheim og Danmark – Assens. 2009: Tide vinner anbud i Hordaland – Bergen Sør, Nord-Rogaland – Haugesund og Danmark – Faaberg, Middelfart og Region Syd. 2008: Tide vinner sitt første anbud utenom Norge. Datterselskapet Tide Bus Danmark blir opprettet og overtar driften av busser i Odense 29. juli. 2007: Det første anbudet i Hordaland – Austevoll kommune - blir lagt ut og vunnet av Tide Buss. 2006: HSD og Gaia Trafikk fusjonerer til Tide ASA og blir et av Norges største trafikkselskap. 2005: HSD Buss AS og Gaia Trafikk danner sammen et selskap - Haugaland Buss AS - der hver har 50 % eierandel. Gjennom dette selskapet vinner de sitt første større anbud, bussrute produksjonen på Haugalandet. 2000: Kronprins Haakon åpner offisielt for drift av 85 naturgassbusser i bergensområdet. I gassbussprosjektet samarbeider Gaia Trafikk og HSD Buss. Vest Trafikk blir en del av HSD Buss AS. 1999: HSD Buss AS blir etablert – Bergen Hardanger Voss Billag kommer inn i HSD. 1998: Pan Trafikk og Bergen Sporvei slår seg sammen til Gaia Trafikk AS etter at et omfattende samarbeid om felles drift så dagens lys allerede 24. april 1997.	1992: Åsane Billag og Bilruta Fana-Os-Milde slår seg sammen til Pan Trafikk AS. Samme år fusjonerer Rutelaget Bergen Vest, Rutelaget Askøy – Bergen og Øygarden & Sotra Rutelag og danner Vest Trafikk AS. 1972: Laksevåg kommunale rutebilselskap blir overtatt av Bergen Sporvei i forbindelse med kommunesammenslåingen. 1965: De lokale busselskapene slår seg etter hvert sammen i større enheter. Bilruta Fana-Os-Milde L/L blir etablert. Nyttårsaften gikk siste trikken i Bergen. Bussene blir enerådene. 1955: Hardanger Sunnhordlandske Dampskipsselskap tar over ti lokale bilselskap og HSD Bilane blir dermed stiftet. 1950: Den første elektriske bussen – trolleybussen – settes inn på linje 5. 1928: Den første bussen til Bergens Sporvei starter opp linje 5 til Mulen. 1917: Fana Automobillag starter rutebilkjøring mellom Fana og Fjøsanger i korrespondanse med toget. 1897: Den første trikken til Bergen elektriske Sporvei ruller gjennom Bergens gater. 1884: Aktieselskapet Nesttun – Osbanen ble etablert og dermed var det opprettet togforbindelsen mellom Bergen og Fana. 1880: Hardanger Sunnhordlandske Dampskipsselskap blir skapt etter sammenslutning av en rekke små dampskipsselskap.

Om Tide 2012

TIDES JURIDISKE ENHETER PR. 31.12.12

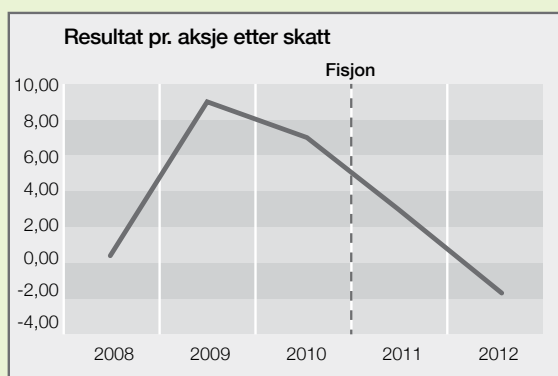
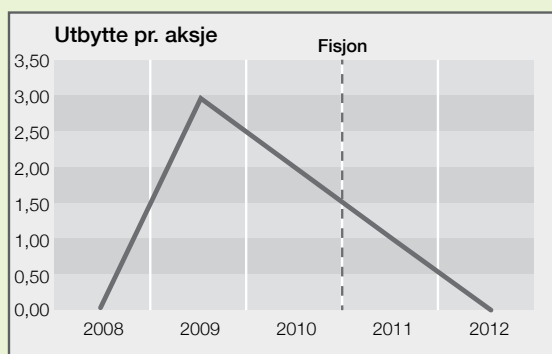
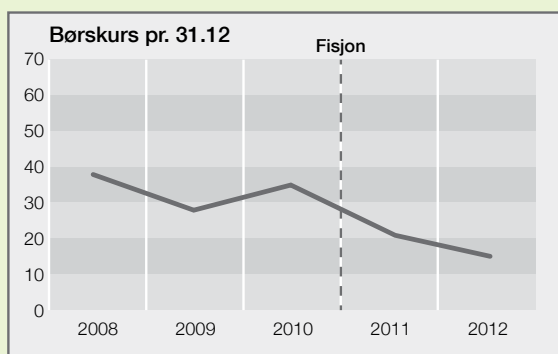
Aksjonærinformasjon 2012

FINANSIELLE HOVEDTALL KONSERN

MNOK, om ikke annet er positivt nevnt	2012	2011 ^{*)}	2010 ^{**)}	2009	2008
Omsetning	1 925	1 989	1 941	3 467	3 221
Driftsresultat	-20	100	163	286	90
Resultat før skatt	-55	73	175	231	18
Årsresultat for videreført virksomhet	-40	67	143	208	13
Årsresultat for virksomhet under avhendelse	0	0	10	0	0
Utbytte pr. aksje	0,00	1,00	2,00	3,00	0,00
Likviditet	59	36	477	492	102
Likviditetsgrad	0,6	1,0	0,8	0,9	0,6
Egenkapital i %	25 %	26 %	30 %	30 %	29 %
Egenkapital i kr	378	446	1 268	1 205	980
Børsverdi pr. 31.12.	350	433	765	609	839

^{*)} Regnskapstall vises for videreført virksomhet etter fisjon av Tide Sjø AS med regnskapsmessig virkning fra 1. januar 2011.

^{**)} Tilsvarende gjelder for 2010 hvor resultat fra virksomhet under avhendelse vises på en linje, med unntak av balansetall som vises for den samlede virksomheten.

Med de kontrakter Tide har vunnet gjennom anbud, har selskapet nå en ordresreserve (sikre kontrakter) på NOK 7,6 milliarder. Hertil kommer oppdragsgivernes opsjoner på forlengelse av kontraktene med NOK 2,8 milliarder kroner, samt øvrig virksomhet på NOK 250 millioner per år. Dette gir et godt fundament for å gjennomføre selskapets vekststrategi i årene som kommer.

LIKVIDITET

Konsernets likviditetsbeholdning var på NOK 59 mill. pr. 31.12.2012. I tillegg har konsernet ubenyttede trek-krettigheter på NOK 150 mill.

UTBYTTE FOR 2012

Styret foreslår at det ikke deles ut utbytte i 2012. Se også kapittelet om selskapskapital og utbytte under ”Eierstyring og selskapsledelse”.

AKSJER OG AKSJEKAPITAL

Selskapets aksjekapital var på NOK 20 303 600,40 pr. 31.12.2012 fordelt på 22 559 556 antall aksjer, pålydende NOK 0,9. Alle aksjer har like rettigheter i selskapet, og det foreligger ingen stemmerettsbegrensninger i selskapet. Aksjene i selskapet er notert på Oslo Børs og kan omsettes fritt.

Pr 31.12.2012 eide Tide ASA ingen egne aksjer. Styret har fullmakt til å kjøpe inntil 10% egne aksjer. Fullmakten gjelder fram til 25.04.2013.

OMSETNING AV TIDE ASA AKSJEN

I 2012 ble det omsatt 6.389.005 aksjer. Aksjekursen pr. 31.12.2012 var på NOK 15,50 pr. aksje som gir en børsverdi på NOK 350 mill.

Investorkommunikasjon	
Finanskalender 2013/2014	
24.04.2013	Generalforsamling
15.05.2013	Resultat 1. kvartal
21.08.2013	Resultat 2. kvartal
14.11.2013	Resultat 3. kvartal
13.02.2014	Resultat 4. kvartal

Antall busser		
	2012	2011
Antall busser i Norge	1.035	1.127
Antall busser i Danmark	342	323
Totalt antall busser	1.377	1.450

Antall ansatte		
	2012	2011
Antall ansatte i Norge	1.756	1.997
Antall ansatte i Danmark	734	631
Totalt antall ansatte	2.490	2.628

Forretningsområder i Tide ASA

Tide Buss Norge

Tide Buss kjører rutebuss på oppdrag for fylkeskommunene Hordaland, Rogaland og Sør-Trøndelag. Rutebussdriften blir kjørt på basis av de anbudskontrakter Tide har vunnet de senere årene. Disse kontraktene har normalt sett en varighet på 6-8 år med opsjon på ytterligere 1-3 år.

2012 har vært et svært krevende år for Tide Buss. All opprinnelig kontraktsporfølje er nå konkurranseutsatt, og 2012 var det første hele driftsåret for tre av de viktigste kontraktene – Trondheim, Bergen Sentrum og Bergen Nord. Tide Buss opererer nå åtte større anbudskontrakter. Én har varighet til 2015. De resterende varer til mellom 2017 og 2020. Deler av ruteproduksjonen i de nye kontraktene har vært krevende å gjennomføre innenfor de rutetider og ruteplaner oppdragsgiver definerte i den første fasen. Tide Buss har jobbet aktivt sammen med sine oppdragsgivere, og har oppnådd gode forbedringer med hensyn på gjennomførbare ruteplaner og realistiske kjøretider. Deler av produksjonen tilfredsstiller imidlertid fortsatt ikke selskapets krav til effektivitet.

Høy effektivitet er et viktig bidrag for å skape en god økonomisk utvikling for selskapet. Gjennomførbare ruteplaner og realistiske kjøretider er også viktig i arbeidet med å skape gode arbeidsforhold for sjåførene, og gode reiseopplevelser for passasjerene. Selskapet har gjennom året hatt en forbedring på kvaliteten i produksjonen, noe som har resultert i en betydelig nedgang i gebyrer og økning i bonuser fra oppdragsgiverne.

Det er viktig å merke seg at kontraktene Tide Buss opererer i Hordaland ikke er sammenlignbare med de kvalitetskontrakter selskapet hadde med Hordaland fylkeskommune før anbudsutsettingen. Som følge av konkurranseutsetting, endret geografisk sammensetning, endret rutestruktur og krav om nytt materiell, har de nye kontraktene ført til endringer i inntjeningen.

Tide Buss jobber kontinuerlig for å videreutvikle selskapet i den hensikt å vinne nye anbudskontrakter. Selskapet deltar i utlyste konkurranser i Norge ut fra strategiske vurderinger. Anbuds-konkurranser har ulik utforming og ulike evalueringskriterier, og må tilpasses den enkelte konkurranse. Generelt sett har selskapet fokus på å være ledende på kvalitets- og miljøparametre i konkurranser der dette vektlegges, samt konkurransedyktig på pris.

Ekspress- og flybuss

Tide Buss AS drifter alene, eller sammen med andre, fem ekspress- og flybussruter. Dette er flybussen i Haugesund, flybussen i Bergen, Kystbussen (Bergen-Stavanger), Haukeliekspressen (Haugesund - Oslo) og Fjordekspressen (Bergen-Trondheim). Tide Buss har ca 43 busser knyttet til ekspress- og flybusskjøring.

I løpet av 2012 har Flybussen i Bergen fått en skjerpet konkurransesituasjon etter at et konkurrende selskap etablerte et parallelt tilbud. Tide satser imidlertid på å opprettholde og styrke et høykvalitets tilbud til flypassasjerene.

Tur-kjøring

Tide Reiser er en merkevare i Tide Buss AS som blant annet selger turbusstjenester på kommersielt grunnlag til privatpersoner, bedrifter, lag, foreninger og det offentlige. Selskapet disponerer ca 75 busser, både egne busser og fast innleide underleverandører. Tide Reiser selger turaktiviteter i hele landet, men i hovedsak foregår aktiviteten i Hordaland, Rogaland og Hedmark. Turbussvirksomheten har hatt en positiv utvikling, og gjennomførte ca 36.000 tur-opdrag i 2012, en økning på ca 3 prosent fra året før

Reiseliv

Tide Reiser tilbyr turer og opplevelser til spennende reisemål i inn- og utland. Reiser selges både som katalogturer, til individuelle, og som tilpassede turer for grupper, lag og foreninger. Individuelle står for ca 30 %, mens gruppesegmentet utgjør ca 70 % av omsetning. Tide Reiser gjennomførte totalt sett 138 turer i 2012, og omsatte for nærmere 21 millioner innenfor reiselivssegmentet. Tide Reiser produserer kataloger som distribueres til privatpersoner, bedrifter, lag og foreninger innen temareiser og aktive reiser.

Transporttjenesten (TT)

Tide Buss har 29 mindre busser knyttet til transport av eldre, syke, samt fysisk- og psykisk utviklingshemmede. Dette er i all hovedsak kjøring på kontrakt med det offentlige. I 2012 vant Tide Buss en viktig kontrakt med Hordaland fylkeskommune om særskilt tilrettelagt transport i Hordaland.

Vognpark

Ved utgangen av 2012 hadde Tide Buss Norge 1.035 busser. Anbudskontraktene som er vunnet de senere årene har bidratt til en betydelig investering i nytt bussmateriell. Som en følge av det har Tide Buss fortsatt ca 100 busser som ikke fyller kravene til oppdragiver, til salgs. Snittalderen på bussparken er 4,2 år.

Som en bedrift sertifisert etter miljøstandard ISO 14001, er Tide Buss opptatt av miljøvennlig drift. Bedriften har derfor vært av de mest innovative busselskapene i Norge når det gjelder å ta i bruk alternativt miljøvennlig drivstoff. 200 av bussene bruker naturgass som drivstoff. Syv trolleybusser bruker elektrisitet som energi. Selskapet har også 20 elbiler i drift for å minimere tomkjøring med buss utenfor rute. Vognparken i Tide er i hovedsak fordelt på fem ulike bussmerker, som hver har en andel på over 10 % av det totale bussmateriellet.

Verksted

Tide Verksted AS er et heleid datterselskap av Tide Buss AS. Selskapet er offentlig godkjent som bilverksted samt kontrollorgan og driver i hovedsak med reparasjon og vedlikehold av tyngre kjøretøy.

Selskapet leverer primært verkstedtjenester til Tide Buss AS, men selger også tjenester til eksterne kunder. Tide Verksted vant i juni en større kontrakt om vedlikehold på 120 av Nettbuss sine busser som går i anbudskjøring på Sotra, Øygarden og Askøy. Kontraktperioden strekker seg til 2019.

Selskapet har verkstedsanlegg på Husnes, Odda, Voss, Lonevåg, Haukås, Straume, Fana og Mannsverk. I tillegg har selskapet en avdeling innen service og reparasjoner av vaske-maskiner for tyngre kjøretøy.

2012 har vært preget av tilpasninger til endrede rammebetingelser i forbindelser med anbud. For Tide Verksted har dette medført at selskapet har jobbet med effektivisering av driften for å tilpasse seg nye rammebetingelser.

Selskapet er sertifisert i henhold til ISO 9001 og 14001.

Tide Bus Danmark

Tide Bus Danmark kjører primært rutebuss for trafikkselskapene FynBus på Fyn og Sydtrafik i Sydjylland. I tillegg suppleres det med en mindre andel svømmekjøring for Middelfart og Faaborg/Midtfyn Kommuner. Rutebussdriften er vunnet gjennom anbudskontrakter, og disse har normalt en varighet på mellom 5-8 år, pluss 2 opsjonsår.

2012 har vært et år med fokus på økonomien og tilpasning av selskapet strukturmessig. Før dette var brakt på plass høsten 2012 ble det ikke avgitt tilbud på nye kontrakter, og det er heller ikke startet opp nye kontrakter i 2012. Kontrakten på kjøringen av Odense bybusser er dog i 2012 blitt forlenget med 2 år.

I 2012 overtok Tide Bus Danmark bybusskjøring i Kolding, hvor 3 av bussene var hybridbusser. Dette skjedde i samarbeid med Kolding Kommune, Sydtrafik og Tide Bus Danmark, hvor det var et stort ønske fra Kolding Kommune om å markere seg som en "grønn" by. Det var en positiv overtakelse pr. juli 2012 med økonomi som forventet.

Tide Bus Danmark opererer nå en rekke kontrakter av forskjellige størrelser – fra 2 busser til 156 busser.

Et par mindre kontrakter i Sydjylland Varde utløper i juni 2013, hvor 16 kontraktbusser inngår. I samme anbud vant Tide Bus Danmark kjøringen av Fredericia bybusser fra juli 2013 med 12 kontraktbusser. 9 av 12 kontraktbusser ble tilbudt fra Tide Bus Danmark. Selskapet opererer i 2012 med 342 busser i rute i Danmark.

Som en del av den overordnede strategien for konsernet arbeider Tide Bus Danmark med å videreutvikle selskapet med henblikk på å vinne nye anbudskontrakter. Selskapet har derfor i 2012 gitt tilbud til trafikkselskapene Fynbus, Midttrafik, Sydtrafik og Movia. Selskapet deltar i anbudskonkurranser ut fra strategiske vurderinger knyttet til offentlige anbud i Danmark.

Policy og HMS

HELSE, MILJØ, SIKKERHET OG KVALITET

Tides arbeidsplasser skal være preget av medarbeidere som trives og utfører arbeid av høy kvalitet. Godt lederskap som tydeliggjør mål, sikrer involvering og utvikling av medarbeiderne er en forutsetning. Ved utgangen av 2012 har Tide 2.490 fast ansatte medarbeidere, 1.756 i Norge og 734 medarbeidere i Danmark, fra til sammen 35 ulike land.

MEDARBEIDER I TIDE

Visjon og verdier, etiske retningslinjer

Veiviseren er et sentralt dokument som beskriver Tides visjon, forretningside, verdier, lederprinsipper og etiske retningslinjer. Denne brukes i alt fra rekruttering og opplæring av medarbeidere til lederutvikling og medarbeider-/ledervurdering. Gjennom årlige leder- og medarbeidervurderingssamtaler evalueres verdier og lederprinsipper i praksis.

Opplæring

God opplæring på alle nivå er en forutsetning for at selskapet skal nå sine mål. Det arbeides derfor målrettet med opplærings tiltak iht selskapets overordnede målsetninger. I 2011 ble Tide godkjent som opplæringsbedrift med fem godkjente undervisningssteder for opplæring iht Yrkessjåførforskriften. I 2012 ble godkjenningen utvidet for ett av undervisningsstedene til også å gjelde kombinerte kurs for buss/ gods.

Tilgang på arbeidskraft

I 2012 har tilgangen på sjåfører vært betydelig bedre i Norge. Dette henger bl.a sammen med den økonomiske situasjonen i Europa, og virksomhetsoverdratt avdeling som gikk ut av selskapet der enkelte sjåfører ønsket å bli igjen eller søkte seg tilbake til Tide. Turnover i 2012 var på 6 %, inkludert ulike former for pensjon/avgang var total turnover på 7,9 %. Det er ansatt 208 nye sjåfører i Norge i hel og deltidstillinger.

I Danmark har det vært god tilgang på arbeidskraft i 2012 på bakgrunn av den økonomiske situasjonen med høy arbeidsløshet. I alt ble det tilsatt 154 sjåfører i 2012, hvorav 68 er knyttet til oppstart av nytt anbudsområde i Kolding pr. 01.07.2012. Turnover i 2012 inklusive Kolding bybusser var 19,7 % totalt og 6,4% for sjåfører, som fratrådte for å starte i annet arbeid.

HMS, KVALITET OG YTRE MILJØ

Tides arbeid med HMS, kvalitet og ytre miljø er forankret i styrende dokumenter og inngår i konsernets ledelsessystemer. Sikkerhet for ansatte, kontraktører og kunder, fravær av skader og fokus på kontinuerlig forbedring, er overordnede mål for vår virksomhet. Alle aktiviteter som knytter seg til dette området skal løses i samarbeid med myndigheter og gjennom samhandling ledere og ansatte imellom.

Inkluderende arbeidsliv, sykefravær og arbeidsmiljø

Tide Buss og Tide Verksted er IA virksomheter og samarbeider tett med NAV og bedriftshelsetjenesten for å øke nærværet, og forebygge at sykefravær oppstår.

Sykefraværet for 2012 endte på 9,7 % i Norge. Dette er en reduksjon på 1,3 prosentpoeng eller 12 % sammenlignet med 2011. Fokus på nærvær, informasjonsarbeid og styrket kompetanse til ledere gjennom interne kurs har bidratt til denne nedgangen. Fraværsnivået er imidlertid fortsatt for høyt. Allerede etablerte tiltak vil derfor bli styrket og nye vurdert for å sikre en fortsatt positiv utvikling og en stabilisering av fraværet på et akseptabelt nivå i tiden som kommer. Dette følges opp i sentralt hovedarbeidsmiljøutvalg og i lokale arbeidsmiljøutvalg i alle avdelinger. Vernerunder er et sentralt verktøy i HMS arbeidet. Det har vært gjennomført regelmessige vernerunder i hele virksomheten. Resultatene benyttes i arbeidet for å øke sikkerheten og bedre arbeidsmiljøet.

Danmark har en sykelønnsordning helt ulik fra Norge, noe som gir seg utslag i et veldig lavt langtidssykefravær. Det er klar forbedring i sykefraværet fra 6,2 % i 2011 til 4,7%, en nedgang på 1,5 prosentpoeng eller 24 %. Målet om å nå et nivå på 4 % videreføres.

Trivselsundersøkelser: Det har vært gjennomført 2 trivselsundersøkelser i 2012 i hele Tide. Resultatene fra undersøkelsene benyttes i det løpende arbeidsmiljøutviklingsarbeidet ved alle avdelinger i Norge og Danmark.

Helsekampanjer: Sammen med bedriftshelsetjenesten har det vært arrangert helsekampanjedager i alle anbudsområder. Tema for disse dagene har vært helse, livsstil og fysisk aktivitet. I Tide Bus Danmark A/S er samtlige sjåfører i 2012 tilknyttet en sunnhetsordning gjennom Pension Danmark, som er pensjonsselskap iht overenskomsten.

HMS opplæring: Det har vært gjennomført HMS opplæring for ledere og nye verneombud, og representanter i arbeidsmiljøutvalg har gjennomført lovpålagt kurs.

Sikkerhet

Ulykker og skader: Det har ikke vært alvorlige skader på egne ansatte i 2012, verken i Danmark eller i Norge. H-verdien (skadefrekvens pr. 1. mill. arbeidede timer) var 3,8 i 2011. I 2012 var denne verdien redusert til 1,5 i Norge. Fokus på rapportering og oppfølging av avvik og nesten ulykker har sammen med læring og erfaringsdeling på tvers i organisasjonen vært viktig for å forebygge uønskede hendelser. I 2012 var 2 av våre busser i Norge involvert i dødsulykker. Det har også vært flere tilfeller hvor våre medarbeidere er blitt utsatt for vold og trusler. Både ulykker og hendelser følges opp gjennom vår beredskapsordning som også sørger for at involverte ansatte får adekvat oppfølging og støtte.

Skade på materiell: Målet om 20 % reduksjon i antall vognskader fra 2011 til 2012 ble ikke oppnådd. Det er tvert i mot registrert en økning. Både i Danmark og Norge er flere av de meldte skadene mindre skader, og snittpris pr. skade er redusert. Noe av bakgrunn for økt skadeantall skyldes mindre underreportering av skader, samt i Danmark, økt produksjon og flere busser. Reduksjon av antall skader er et satsingsområde både i Danmark og Norge.

Samfunnsansvar - ytre miljø

Tide ble i 2012 sertifisert etter ISO 14001. Det er et uttalt mål at selskapets aktiviteter i minst mulig grad skal ha negative konsekvenser for miljøet eller for samfunnet for øvrig. Gjennom miljøpolitikken har Tide forpliktet seg til å ha kontinuerlig fokus på teknologisk utvikling, interne prosesser, driftsmetoder og praksis.

Elbiler: Tide Buss benytter Elbiler i Bergen og Trondheim. Disse benyttes av sjåførene i forbindelse med skiftavløsning, og av administrative ansatte i forbindelse med møtevirksomhet, og er et positivt bidrag med hensyn til å begrense negativ miljøeksponering.

Mer enn 75% av vognparken til Tide Buss tilfredsstiller Euro5, EEV eller bedre utslipps norm. Tide Buss er ledende på gassbuss drift i Norge, i 2012 driftet vi mer enn 50% av alle gassbussene i Norge. I Danmark - Kolding er vi i gang med drift av Hybridbusser, en teknologi som har noen parallell trekk med drift av elektriske Trolleybusser som vi har mer en 50 års erfaring med å drifte fra Bergen. Sammen med forbedret logistikk bidrar dette til å minske skadelige klimagasser som CO2 og NOx. I tillegg fokuseres det på miljøvennlig kjørestil gjennom kursing av sjåfører og piggfrie vinterdekk som reduserer svevestøv.

Styret

STEINAR MADSEN (f. 1964)

Styreleder

Steinar Madsen er konsernsjef i Det Stavangerske Dampskipsselskap AS som er engasjert i internasjonal shipping, gods og samferdsel. Han er utdannet fra BI og har gjennomgått Solstrandprogrammet, og har også bakgrunn fra arbeid innen oljeservice. Steinar Madsen har vært medlem av styret i Tide siden 2007, og ble i 2009 valgt som styreleder for konsernet. Han er også medlem av Revisjonsutvalget.

ROALD GEORG BERGSAKER (f. 1942)

Nestleder

Roald Bergsaker har hatt en aktiv politisk karriere for partiet Høyre, og var fylkesordfører i Rogaland fylkeskommune i perioden 1999 til 2007. Før det var han direktør i Forus Industrieteselskap. Han har for øvrig hatt en rekke styreverv i private og offentlige selskaper. Han har også vært ordfører i Sandnes. Han ble første gang valgt inn som styremedlem i Tide i 2008.

HARALD GRIMELUND (f. 1966)

Styremedlem

Harald Grimelund har vært ansattrepresentant for YTF i styret siden 2011. Han begynte i Fana-Os-Milde i 1989 og har siden 1991 vært engasjert i fagforeningsarbeid. Han har vært fast tilknyttet Flybussen i Bergen som sjåfør siden 1998. Harald Grimelund er utdannet diplomøkonom ved BI med spesialisering innen energiøkonomi og administrasjon. Han har vært engasjert i en rekke prosjekter, og har tidligere også vært styremedlem i Gaia Reiser AS og Tide Reiser AS. Han er tillitsvalgt for sjåførene tilknyttet kommersiell virksomhet på avdelingen på Mannsverk.

CHRISTINE RØDSÆTHER (f. 1964)

Styremedlem

Christine Rødsæther er forretningsadvokat og partner i Vogt & Wiig AS. Hun har spesialisert seg innen bank, finans, shipping og offshore, og har sin juristutdanning fra Universitetet i Bergen. Videre har hun LLM ("Master of Law") i Transnational Business Practice fra University of the Pacific, Sacramento i California. Christine Rødsæther har, i tillegg til lang erfaring som advokat, styreverv blant annet i Garantiinstituttet for eksportkreditt og Odfjell SE. Hun har sittet i styret i Tide siden 2008.

KRISTIN REITAN HUSEBØ (f. 1963)

Styremedlem

Kristin Reitan Husebø er daglig leder av Mercuri Urval sitt Stavanger kontor. Hun har en mastergrad fra BI og har mange års erfaring fra Statoil ASA hvor hennes siste stilling var økonomi- og planleder for resultatområdet Europeisk Gass. Hun etablerte selskapet Prekubator AS, et kommersialiseringselskap tilknyttet Universitetet i Stavanger, og har vært markedsdirektør i Stavanger Aftenblad. Hun har sittet i styret i Tide siden 2010.

FRODE SÆLEN (f. 1952)

Styremedlem

Frode Sælen begynte som bussjåfør i Fana-Os-Milde i 1973. Han har gjennom mange år vært engasjert i fagforeningsarbeid, blant annet som nestleder i forbundsstyret i Yrkestransportforbundet (YTF). Frode Sælen er hovedtillitsvalgt for YTF i Tide Buss, og er i tillegg til dette også leder for YTF avd 2. Han har i en årrekke representert de ansatte i bedriftsstyrene som opp gjennom tiden har vært forløperne til Tide. Han har sittet i Tide-styret siden fusjonen i 2006, og er medlem av Revisjonsutvalget.

DAGFINN HAGA (f. 1952)

Styremedlem

Dagfinn Hage begynte som bussjåfør i Fana-Os-Milde i 1980. Han har stort sett kjørt på flybussen, men også kjørt på rutekjøring og turkjøring. I tillegg har han arbeidet på trafikkkontoret. Dagfinn Hage har vært engasjert i fagforeningsarbeid siden han begynte i Fana-Os-Milde, og er i dag hovedtillitsvalgt for NTF i Tide Buss. Han har vært ansatt representant i ulike styreverv, også i selskaper som har vært forløperne til Tide. Dagfinn er også som nestleder i Vest Norsk Transportarbeiderforening.

KNUT RAVNÅ (f. 1948)

Styremedlem

Knut Ravnå er utdannet siviløkonom fra NHH, og MBA fra The University of Michigan, USA. I perioden 1990 til 2006 var han adm. direktør i Sparebanken Vest. Han innehar for øvrig en rekke styreverv og andre verv. Blant annet er han styreleder i Sparebanken Vest Boligkreditt AS. Knut Ravnå har vært medlem av både styret og revisjonsutvalget i Tide ASA siden 2008.

Årsberetning 2012

Årsberetning 2012 >>

Tide ASA har lagt bak seg nok et krevende år. 2012 var det første hele driftsåret hvor samtlige kontrakter var konkurranseutsatt. Resultatet er negativt, men den underliggende driften viser en positiv utvikling. Utviklingen fortsetter i 2013, og det forventes at konsernet bringes i balanse resultatmessig i løpet av året.

VIRKSOMHETENS ART

Tide skal gi gode reiseopplevelser hver dag. Med en omsetning på NOK 2 milliarder er Tide ASA et av Norges og Danmarks største selskap for landbasert kollektivtransport. Hovedkontoret er i Bergen.

Selskapet er børsnotert på Oslo Børs. Største eier er Stavangerske Dampskibsselskab AS (DSD) som eier 48,8 % av aksjene. Øvrige store aksjonærer er DSD's morselskap, Folke Hermansen AS, med 27,7 % av aksjene og Sparebanken Vest med 9,6 %.

Konsernet hadde 5.647 aksjonærer ved utgangen av 2012. På samme tidspunkt hadde konsernet 2.490 ansatte og opererte 1.210 busser.

Aktiviteten i selskapet foregår for det alt vesentligste i konsernets datterselskaper Tide Buss AS og Tide Bus Danmark A/S. Disse selskapene har begge organisert sine verkstedsvirksomheter i egne datterselskaper – henholdsvis Tide Verksted AS og Tide Værksted Danmark ApS. Kjernevirksomheten til konsernet er busstransport for offentlige og private kunder; herunder ekspress- og flybusskjøring. Tide driver også turkjøring og har aktivitet innenfor reiselivsegmentet, hvor selskapet leverer opplevelsesreiser i Norge og Europa.

Samtlige av konsernets kontrakter er nå konkurranseutsatt, og selskapet har gjennom anbud gjenvunnet hovedtyngden av rutene. I tillegg er nye viktige anbudskontrakter vunnet i Norge og Danmark. Konsernet hadde en kontraktsreserve på anbud som er vunnet på NOK 7,6 milliarder, samt en betinget kontraktsreserve relatert til opsjoner på NOK 2,8 milliarder ved utgangen av 2012.

RESULTATUTVIKLING

Konsernets resultat før skatt ble et underskudd

NOK 55 millioner i 2012 mot et overskudd på NOK 73 millioner året før. Hovedårsaken til nedgangen relaterer seg til oppstartskostnader i første hele driftsåret for flere av anbudskontraktene i Norge, økte drivstoffkostnader, samt engangseffekter knyttet til gevinster ved salg av eiendommer og busser i 2011 på NOK 67 millioner og kostnad ved avvikling av ytelsesbaserte pensjonsordninger i 2012 på NOK 19 millioner.

Driftsinntektene var totalt NOK 1.925 millioner i 2012, en reduksjon på NOK 63 millioner sammenlignet med fjoråret. En vesentlig del av reduksjonen skyldes opphør av kvalitetsavtale rutepakke Vest i 2012. Totale gevinster ved salg av eiendeler i 2012 ble NOK 6 millioner sammenlignet med NOK 67 millioner i 2011.

Totale driftskostnadene var NOK 1.945 millioner i 2012, en økning på NOK 57 millioner sammenlignet med 2011, av dette utgjør økte drivstoffkostnader NOK 35 millioner. De fleste kontrakter har etter skuddsvis regulering av drivstoffkostnadene. Det er viktig å merke seg at kontraktene Tide opererer i Hordaland i 2012 ikke er sammenlignbare med de kvalitetskontrakter selskapet hadde med Fylkeskommunen før anbudsutsettingen.

Netto finanskostnader var NOK 35 millioner i 2012, en økning på NOK 8 millioner sammenlignet med 2011. Økningen skyldes økte rentekostnader som følge av økt belåning i forbindelse med finansiering av nye busser, samt reduserte renteinntekter som følge av noe lavere likviditetsbeholdning gjennom året.

Tide ASA (morselskapet) hadde et resultat før skatt på NOK 30 millioner i 2012 mot NOK 81 millioner året før. Hovedårsaken til 2012-resultatet i morselskapet er salgsgjavnst ved intern transaksjon som elimineres i konsern-

Årsberetning 2012 >>

regnskapet. Resultatet i 2011 ble generert ved eksternt salg av eiendomsselskap. Virksomheten i morselskapet består for øvrig av konserntjenester.

BALANSE, FINANSIERING, LIKVIDITET OG INVESTERING

Totalbalansen for Tide konsernet var ved utgangen av 2012 på NOK 1.539 millioner kroner. Til sammenligning hadde konsernet en balanse på NOK 1.739 millioner ved utgangen av 2011.

Egenkapitalen utgjorde NOK 378 millioner kroner ved utgangen av året. Dette tilsvarer en egenkapitalandel på 24,6 %.

Tide-konsernet hadde NOK 613 millioner i langsiktig rentebærende gjeld pr. 31. desember 2012 mot NOK 731 millioner året før. Låneopptak i 2012 var på NOK 30 millioner, og avdrag på langsiktig rentebærende gjeld utgjorde NOK 123 millioner i samme periode. Tilsvarende tall for året før var NOK 483 millioner i låneopptak og NOK 128 millioner i nedbetalinger. Innbetaling ved salg av anleggsmidler utgjorde NOK 11 millioner i 2012, mot NOK 106 millioner året før.

Det ble i løpet av året investert for NOK 68 millioner.

Likviditetsbeholdningen var NOK 58 millioner ved utgangen av 2012 mot NOK 36 millioner i fjor. Utover dette hadde Tide konsernet NOK 150 millioner i ubenyttede trekkrettigheter ved utgangen av 2012.

Totalbalansen for Tide ASA (morselskapet) var ved utgangen av 2012 på NOK 437 millioner. Til sammenligning hadde selskapet en balanse på NOK 438 millioner ved utgangen av 2011.

Kontantstrømmen fra driften ble NOK 230 millioner i 2012, mot NOK 83 millioner året før. Økningen skyldes primært reduksjon i kundefordringer og økning i leverandørgjeld pr. utgangen av de to årene.

Konsernet har et vilkår knyttet til lånebetingelser mot hovedbank om at samlet rentebærende gjeld i forhold til

EBITDA ikke skal overstige 4 ved utløp av hvert kvartal. Pr. 31.12.12 har selskapet fått innvilget en midlertidig endring om at vilkåret ikke skal overstige 4,75.

FINANSIELL RISIKO

Markedsrisiko

a) Valutarisiko

Tide har en lav valutaeksponering. Konsernet eksponeres i hovedsak for valutarisiko knyttet til det danske datterselskapet Tide Bus Danmark A/S. Risikoen er knyttet til omregning fra DKK til NOK, samt til et svært begrenset antall transaksjoner med eksterne parter. Beløpsmessig er disse transaksjonene av uvesentlig størrelse.

Indirekte har konsernet en valutarisiko knyttet til innkjøp av drivstoff, da dette igjen er påvirket av utviklingen i forholdet mellom NOK og USD.

b) Priserisiko

Konsernet er eksponert for svingninger i priser på innsatsfaktorer, hvor drivstoff er den viktigste. De fleste kontrakter har etterskuddsvis regulering av drivstoffkostnadene.

Annen priserisiko er knyttet til svingninger i mindre aksjeposter. Denne risikoen er begrenset til balanseført beløp av disse postene.

c) Renterisiko

Tides renterisiko er knyttet til langsiktige lån og bankinnskudd. Lån med flytende rente medfører en renterisiko for Tides kontantstrøm som delvis motvirkes av kontantekvivalenter med flytende rente. Flytende renter benyttes på anbud hvor renter er en del av reguleringsforutsetningene i anbudet, og risikoen for Tide er dermed først og fremst knyttet til marginen. Fastrenteinstrumenter eksponerer Tide for virkelig verdi risiko. Fastrenteinstrumenter anvendes i samsvar med Tides retningslinjer på dette området. Bruk av fastrentelån vurderes løpende. Det avgjørende for å vurdere inngåelse av fastrenteavtaler vil være hvorvidt anbudskontraktene inneholder reguleringsmekanismer som dekker rentendringer på sikt.

Kredittrisiko

Kredittrisiko representerer det regnskapsmessige tap som

ville oppstå hvis eksterne parter ikke overholder sin del av kontrakten og er knyttet til finansielle instrumenter som kontanter og kontantekvivalenter, kundefordringer, andre fordringer og finansielle derivater.

Tide er eksponert for risiko for den kontantbeholdningen som er plassert i konsernets hovedbank, samt i øvrige banker som benyttes av konsernets selskaper. Tide anser risiko for tap av kontantbeholdningen som lav ved utgangen av 2012. Tide følger med på utviklingen i finansmarkedene generelt. Tide er også eksponert for kredittrisiko knyttet til kundefordringer, samt transaksjoner i forbindelse med billettsalg.

Kredittrisiko knyttet til billettsalg er minimal, siden oppgjør i all hovedsak er kontant. Kredittrisikoen for kundefordringene er også lav, da motpart i det vesentlige er offentlige kunder. Maksimal risikoeksponering er balanseført verdi av de finansielle eiendelene i balansen.

Kredittrisiko knyttet til derivater gjelder ved utgangen av 2012 de rentebytteavtaler selskapet har inngått. Rentebytteavtale og underliggende låneavtale er inngått med bank i samme konsern. Tide anser derfor risiko for tap som lav.

Kredittrisiko knyttet til andre fordringer anses også lav da de vesentligste postene gjelder avsetninger for opptjente, ikke-fakturerte inntekter fra oppdragsgivere (fylkeskommunene) og avgifter til gode fra staten.

Likviditetsrisiko

Tide har etablert en konsernkontoordning, hvor samtlige norske selskaper i konsernet deltar. Nettobeholdning i konsernkontoordningen, positiv/negativ, blir bokført som kortsiktig fordring/gjeld i selskapsregnskapene. Det blir løpende gjennomført vurderinger av kontanter og kontantekvivalenter for å møte driftsrelaterte forpliktelser og lånebehov i forbindelse med investeringer. Tide har etablerte trekkrettigheter på til sammen 150 millioner kroner for å sikre tilgang til likviditet. Tide oppfyller sine forpliktelser løpende.

FORRETNINGSOMRÅDENE

Tide Buss Norge

Tide Buss Norge består av Tide Buss AS som har som sin

kjernevirksomhet rutekjøring i Hordaland, Rogaland og Sør-Trøndelag. Selskapet driver også ekspress-busskjøring, samt flybussene i Bergen og i Haugesund. Gjennom sitt heleide datterselskap Tide Verksted AS utføres service og vedlikeholdsarbeider på Tides busspark. I tillegg utfører Tide Verksted AS også arbeider for eksterne kunder. Gjennom merkevaren Tide Reiser ivaretar Tide Buss salg og markedsføring av tur- og reisevirksomhet. I dette segmentet inngår utleie av busser, samt salg av opplevelsesreiser i Norge og Europa. Tide Buss AS deltar aktivt i konkurranser om nye kontrakter i Norge. Selskapet opererer ved utgangen av året 902 busser og har 1.756 ansatte.

2012 var det første hele driftsåret der samtlige av anbuds-kontraktene var konkurranseutsatt. Tide har i løpet av dette året arbeidet systematisk med å implementere nye driftsformer.

Av vesentlige hendelser i løpet av 2012 er de viktigste:

- Avvikling av kvalitetsavtale rutepakke Vest i juni 2012
- Gjenvunnet anbudet på rutekjøring i Austevoll kommune med oppstart i januar 2013.

Av vesentlige hendelser etter utløpet av 2012 nevnes:

- Tide Buss AS har fått melding om tildeling av kontrakt på rutekjøring på Nordmøre i kommunene Kristiansund, Aure, Smøla og Averøy. Anbudet har oppstart i januar 2014.

Tide Buss AS hadde totale driftsinntekter på NOK 1.523 millioner i 2012 (NOK 1.575 millioner). Reduksjonen skyldes hovedsakelig bortfall av kvalitetsavtaler. Reise, tur- og ekspresskjøring utgjorde NOK 258 millioner av omsetningen i 2012.

Driftsresultatet var NOK -19,8 millioner i 2012 (NOK 43,1 millioner). Korrigeret for engangseffekter som salgsgevinster og kostnad på endring av pensjonsordningene på til sammen NOK 27,6 millioner, gikk driftsresultatet ned med NOK 35,3 millioner.

Årsberetning 2012 >>

2012 har vært et krevende år for Tide Buss AS som følge av utfordringer med de nye kontraktene selskapet startet opp på slutten av 2011. Oppstarten innebar en omfattende ruteomlegging i forhold til tidligere kontrakter med vesentlig endringer både i Bergen Nord, Bergen Sentrum og Bergen Vest.

Tide Buss Danmark

Tide Buss Danmark består av Tide Bus Danmark A/S som kjører rutebuss for trafikkelskapene FynBus på Fyn og Sydtrafik i Sydjylland. I tillegg suppleres det med en mindre andel bestillingskjøring. Tide Bus Danmark A/S deltar aktivt i konkurranser om nye kontrakter i Danmark. Selskapet har totalt 734 ansatte og opererer 308 busser ved utgangen av 2012.

Av vesentlige hendelser i løpet av 2012 er de viktigste:

- Oppstart av ny kontrakt i Kolding.

Av vesentlige hendelser etter utløpet av 2012 nevnes:

- Tide Bus Danmark A/S er tildelt kontrakt på rutekjøring i Fredricia kommune på Jylland med oppstart i juli 2013.

ANDRE FORHOLD

Andre hendelser etter balansedagen:

- Salg av fast eiendom på Stord i Hordaland i februar 2013 som ledd i konsernets strategi om å avhende eiendommer som ikke er strategiske for kjernevirksomheten. Salget medførte et nettopproveny på NOK 20 millioner og en regnskapsmessig gevinst på NOK 12,0 millioner.

ARBEIDSMILJØ OG ORGANISASJON

Arbeidsmiljøet i Tide er godt. Ledelsen har gjennom året hatt et godt samarbeid med de ansatte og deres organisasjoner. Konserntillitsvalgte er involvert blant annet gjennom konsernutvalget og styrerepresentasjon i Tide ASA. Konsernet måler arbeidsmiljø og trivsel gjennom to årlige undersøkelser.

Ved utgangen av 2012 hadde konsernet 2.490 fast

ansatte, 374 av disse arbeidet deltid. Selskapet hadde 1.756 ansatte i den norske virksomheten og 734 i den danske.

I all hovedsak er ansatte knyttet til operativ drift med 2.005 medarbeidere tilsatt i sjåførstillinger. Det ble ansatt 154 nye bussjåfører i Norge i 2012. I Danmark ble det ansatt 105 sjåfører.

Konsernet har hatt et omfattende opplæringsprogram i 2012 med hovedfokus på HMS og kvalitet, lederutvikling, samt opplæring for å imøtekomme kravene i EUs yrkes-sjåførdirektiv.

Det er innført en ny organisering i Tide Buss AS. Hensikten med den nye organisasjonsmodellen er å tydeliggjøre roller og ansvarsforhold i alle ledd i organisasjonen, og har som en av sine viktigste forbedringer at kontrollspennet for lederne er betydelig redusert. Dette vil gi tettere samhandling leder-medarbeider, og bedre oppfølging og kontroll av driften.

Generalforsamlingen i 2012 vedtok å avvikle Bedriftsforsamlingen basert på avtale inngått mellom selskapet og de ansattes representanter.

SKADER OG ALVORLIGE HENDELSER

Tide er ISO 9001 sertifisert og jobber aktivt med kvalitets-systemet for å sikre trygg drift. Skader på materiell følges opp med skadesamtaler med sjåførene og kompetansehevende tiltak ved behov. Skader som innebærer personskade, følges særlig tett opp. Det har vært 7 tilfeller der bussjåfører har blitt utsatt for voldsutøvelse og trusler.

I 2012 var dessverre 2 av selskapets busser involvert i dødsulykker. Utover det har det ikke vært registrert større uhell.

LIKESTILLING

Tide driver en virksomhet som tradisjonelt har vært, og fortsatt er, mannsdominert. Tide ønsker å utnytte mangfold og legger vekt på likestilling mellom kjønnene. Det er lagt til rette for at kvinner og menn skal ha samme muligheter for lønn og utvikling. I 2012 utgjorde kvinner 12 % prosent av faste medarbeidere i Norge, mens kvinneandelen i ledende stillinger var 25 %. Dagens konsernledelse har en kvinneandel på 40 %. I Danmark i 2012 utgjorde kvinner 20 % av faste medarbeidere, og andelen medarbeidere i lederstillinger

var 18 %. Styret har 8 medlemmer, hvorav 3 er ansatte representanter. Blant de aksjonærvalgte styremedlemmene utgjør kvinneandelen 40 %.

DISKRIMINERING

Det er etablert prosedyrer for varsling av kritikkverdige forhold i Tide, herunder for konflikthåndtering og for varsling av mobbing og trakassering. Retningslinjene er vedtatt i arbeidsmiljøutvalgene i konsernet og bekjentgjort i organisasjonen. Retningslinjene er tilgjengelige i personalhåndboken. Avhengig av selskapstilknytning og land har alle arbeidstakere like lønns- og arbeidsvilkår uavhengig av kjønn, nasjonalitet og etnisk opprinnelse.

SYKEFRAVÆR

Sykefraværet i Tide Buss AS var i 2012 på 9,6 %. Dette er en reduksjon på 1,4 % -poeng fra året før. Det arbeides systematisk med oppfølging av sykefraværet med sikte på å redusere dette ytterligere i det kommende året. Dette gjøres blant annet gjennom lederutvikling og organisasjonsendringer. Selskapene i konsernet er IA – bedrifter. Arbeidsmiljøutvalgene (AMU) i selskapene deltar også aktivt i arbeidet med å redusere sykefraværet i konsernet.

Tide Bus Danmark A/S hadde et sykefravær i 2012 på 4,5 %, sammenlignet med 6,2 % i 2011. Med bakgrunn i ulikt regelverk/ulik sykelønnsordning er det ikke mulig å sammenligne fraværdata for Norge og Danmark.

Sykefravær i Tide ASA var i 2012 på 5,1 % mot 6,5 % i 2011.

YTRE MILJØ

Kollektivtraffikselskapene har en viktig samfunnsoppgave; ikke minst ved å bidra til redusert bruk av personbiler. I sin utførelse av virksomheten benytter Tide drivstoff. Dette medfører at selskapet forurenser det ytre miljø gjennom utslipp av klimagasser fra bussene. De vesentligste klimagassutslippene er karbondioksid, svoveldioksid og nitrogenoksider. Det arbeides målrettet med å redusere utslippene. På de områder hvor det er mulig å påvirke valg av kjøretøy, er konsernet bevisst på å investere i materiell som har høy miljøstandard og lave utslipp til naturen.

Tide har som målsetning å være ledende på miljø innen sin bransje. Alle konsernets avdelinger ble i løpet av 2012 sertifisert i henhold til miljøstandard ISO 14001. Med over 50 års drift av elektriske busser og 12 års drift av gassbusser har Tide betydelig erfaring og kompetanse på bruk av alternativt drivstoff. Tide var også tidlig ute med test av hybridbusser, og der hvor forholdene blir lagt til rette for det, benytter Tide naturgass istedenfor diesel for å redusere miljøbelastningen. Tide er den bussaktøren i Norge som eier og driver flest gassbusser. Standarddieselen som benyttes på øvrige busser, inneholder 7 % biodiesel. Selskapet har i tillegg erfaring fra Danmark med utvidet bruk av biodiesel, og det benyttes utelukkende biodiesel som er produsert i Europa under etisk forsvarlige forhold. Miljøtiltak er et viktig tildelingskriterie i de anbudskonkurransene Tide deltar.

Tide har som ambisjon å tilby det siste innen miljøvennlig motorteknologi i de anbudskonkurransene det deltar i. En miljøvennlig produksjonskjede er et av kriteriene når det skal velges bussleverandør, og selskapet har samarbeidspartnere som garanterer miljøvennlig destruksjon av gamle busser. Ved hjelp av måleutstyr i bussene fremmer Tide også klimaet gjennom drivstoffreduserende tiltak, og selskapet benytter i stor grad el-biler istedenfor busser ved posisjoneringsskjøring for sjåførene. En del av Tides eldste busser har fått ettermontert katalysator for å sikre tilfredsstillende utslippsnivå på hele flåten. I tillegg er det innført egne miljøprosedyrer for ansatte for å fremme energiøkonomisering, og tiltakene er blant annet kildesortering og CO₂-nøytralt møtevirksomhet.

Tide Buss fremmer også klimaet gjennom drivstoffreduserende tiltak ved hjelp av forbedrede måleutstyr i bussene og egne miljøprosedyrer for sine ansatte for å fremme energiøkonomisering. Støy og utslipp av stoffer som kan medføre miljøskader, har vært innenfor de krav myndighetene stiller i 2012.

FORTSATT DRIFT

I samsvar med regnskapsloven § 3-3 bekreftes styret at forutsetningen om fortsatt drift er lagt til grunn ved utarbeidelsen av regnskapet.

Årsberetning 2012 >>

EIERSTYRING OG SELSKAPSLLEDELSE

Styret i Tide legger vekt på at det er et tillitsfullt og profesjonelt forhold mellom selskapets eiere, styrende organ og ledelsen. Dette vil sikre best mulig styring av Tide. Tide følger i all hovedsak prinsippene i Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse. Krav til styrets redegjørelse om foretaksstyringen følger av regnskapslovens § 3-3b. Redegjørelsen for prinsipper og praksis vedrørende foretaksstyringen er publisert på Tides internettside (Om Tide/Finans/Investor/Eierstyring og selskapsledelse). Redegjørelsen er også gjengitt i eget kapittel i årsrapporten for 2012.

AKSJONÆRFORHOLD

Tide ASA er et børsnotert selskap notert på Oslo Børs. Selskapets ticker er TIDE. Selskapets aksjekapital pr. 31. desember 2012 var NOK 20,3 millioner fordelt på 5.647 aksjonærer. Alle aksjer har like rettigheter, og det foreligger ingen stemmerettsbegrensninger i selskapet. Største eier er Det Stavangerske Dampskibsselskab AS (DSD) som eier 48,8 % av aksjene. DSD sitt morselskap, Folke Hermansen AS, eier 27,7 % av aksjene, og denne eiergruppering kontrollerer dermed 76,5 % av aksjene i Tide ASA. De 20 største aksjonærene representerer 90,8 % av aksjekapitalen. Aksjens pålydende er NOK 0,90.

Selskapet eier ingen egne aksjer pr. 31. desember 2012. Generalforsamlingen har gitt styret fullmakt til å erverve egne aksjer for samlet pålydende inntil NOK 2 millioner. Dette tilsvarte 10% av aksjekapitalen på tidspunktet fullmakten ble gitt, og fullmakten er gyldig til 25. april 2013.

DISPONERING AV ÅRSRESULTAT/UTBYTTE

Konsernets resultat etter skatt ble NOK -40,0 millioner kroner, tilsvarende NOK -1,77 kroner per aksje. Styret foreslår at det ikke utdeles utbytte basert på årsregnskapet for 2012.

Årsresultatet er regnskapsført som følger for Tide konsernet:
Årsresultat: NOK - 40,0 millioner kroner
Overført annen egenkapital: NOK - 40,0 millioner kroner

Morselskapets resultat etter skatt ble et overskudd på NOK 30,3 millioner, som er regnskapsført som følger:

Årsresultat: NOK 30,3 millioner kroner

Overført til annen egenkapital: NOK 30,3 millioner kroner

Selskapets frie egenkapital utgjorde NOK 95 millioner kroner pr. 31. desember 2012.

FRAMTIDSUTSIKTER

Tide har som visjon å være et ledende kollektiv- og reiselivs-selskap i Norden og gi gode reiseopplevelser hver dag. Tides virksomhet er konkurranseutsatt, og selskapet har i stor grad gjenvunnet kontrakter, befestet sin posisjon, samt vunnet fotfeste i nye markeder i Norge og Danmark.

2012 har vært et krevende, men godt år for Tide konsernet i forhold til interne prosesser. Selskapet har gjennomgått en betydelig driftsforbedring det siste året, men ytterligere forbedring i driftseffektiviteten er nødvendig. Gjennom de tiltak som er iverksatt, forventes det at Tide skal gradvis komme i en bedre konkurransemessig situasjon. Dette er avgjørende for at selskapet skal komme i posisjon til å være en aktør i konsolideringen av sektoren.

Demografiske framskrivninger indikerer betydelig økt befolkning i storbyregionene. Utbygging av veikapasitet henger etter befolkningsutviklingen. Knapphet på areal, omfattende planprosesser og store investeringer sannsynliggjør at denne utviklingen vil fortsette. Dette betyr at en større andel av reisebehovet i fremtiden må dekkes av kollektivtrafikk. Busstransport har i denne sammenhengen et fortrinn ved at kapasitet enkelt kan tilpasses endret behov. Basert på dette forventes et langsiktig voksende totalmarked. Økt miljøbevissthet og fokus på bærekraftige løsninger underbygger økt satsning på kollektiv løsninger.

Oljeprisutviklingen og dollarkurs mot NOK og DKK vil ha påvirkning på selskapets økonomiske utvikling. Fortsatt høy oljepris kombinert med usikkerhet omkring dollarkursen kan ha betydning på lønnsomheten i det korte bildet, men de fleste kontrakter har prisreguleringsmekanismer som vil dekke økte kostnader på sikt.

Både virksomheten i Norge og Danmark har vært igjennom store omstillingsprosesser de siste årene. Styret begynner nå å

se positive effekter av de målrettede tiltakene organisasjonen har gjennomført og forventer ytterligere positiv utvikling i de nærmeste årene.

Styret forventer at også 2013 blir et krevende år rent finansielt. Gjennom målrettede tiltak arbeides det med å rette opp fjorårets underskudd, og styret forventer at konsernet skal være i resultatmessig balanse i løpet av 2013.

Tide konsernet er tilfredsstillende kapitalisert, og likviditetssituasjonen forventes å bli styrket i løpet av 2013. Dette gir handlefrihet i forhold til videre utvikling av selskapet. Styrets ambisjoner om å styrke konsernets konkurransemessige posisjon gjennom strukturell og organisk vekst ligger fast.

Selskapets notering på Oslo Børs gir tilgang til aktiv bruk av børsinstrumentet i eventuelle strukturelle prosesser.

Styret takker konsernets kunder for godt samarbeid gjennom året. Videre takker styret konsernets administrasjon, ansatte og tillitsvalgte for god innsats og positivt samarbeid i 2012.

Bergen, 19. mars 2013

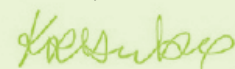
Steinar Madsen
Styreleder

Roald Georg Bergsaker
Nestleder

Dagfinn Haga
Styremedlem

Kristin Reitan Husebø
Styremedlem

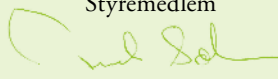
Knut Ravnå
Styremedlem

Harald Grimelund
Styremedlem

Christine Rødsæther
Styremedlem

Frode Sælen
Styremedlem

Lisbet K. Næro
Konsernsjef

Erklæring til årsregnskap og årsberetning 2012

Vi erklærer etter beste overbevisning at årsregnskapet for perioden 1. januar til 31. desember 2012 er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder, og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av selskapets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.

Vi erklærer også at årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til selskapet og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer selskapet og konsernet står overfor.

Bergen, 19. mars 2013

Steinar Madsen
Styreleder

Roald Georg Bergsaker
Nestleder

Dagfinn Haga
Styremedlem

Kristin Reitan Husebø
Styremedlem

Knut Ravnå
Styremedlem

Harald Grimelund
Styremedlem

Christine Rødsæther
Styremedlem

Frode Sælen
Styremedlem

Lisbet K. Nærø
Konsernsjef

Resultatregnskap 01.01.-31.12.

Beløp i NOK 1 000

Tide ASA				Konsern	
2012	2011		Note	2012	2011
		Driftsinntekter			
-	-	Billettinntekter		279 378	288 151
-	-	Kontraktinntekter	3	1 527 433	1 576 396
47 105	84 034	Andre driftsinntekter	3, 23, 25	118 205	124 015
47 105	84 034	Sum driftsinntekter		1 925 016	1 988 562
		Driftskostnader			
-	-	Varekostnad		39 769	77 943
23 424	21 551	Lønnskostnad	5, 18	1 111 268	1 080 550
2 213	2 484	Avskrivning varige driftsmidler	8	173 542	168 075
-	-	Avskrivning immaterielle eiendeler	9	-	2 007
35	-1 037	Gevinst ved salg av varige driftsmidler	2, 8, 26	-6 214	-67 133
26 906	67 704	Andre driftskostnader	6	627 029	627 189
52 578	90 701	Sum driftskostnader		1 945 393	1 888 631
-5 472	-6 668	Driftsresultat		-20 377	99 931
		Finansinntekter og finanskostnader			
38 450	94 158	Finansinntekter		2 367	4 600
2 908	6 849	Finanskostnader		37 310	31 354
35 542	87 309	Netto finansposter	7	-34 944	-26 754
30 070	80 641	Resultat før skattekostnad		-55 321	73 177
-238	9 069	Skattekostnad	20	-15 345	6 655
30 308	71 572	Årsresultat		-39 976	66 521
		Årsresultat tilordnes:			
30 308	71 572	Aksjonærer i morselskapet		-39 976	66 521
30 308	71 572	Sum tilordnet		-39 976	66 521
		Årsresultat per aksje eksklusiv egne aksjer (NOK)	4	-1,77	2,95
		Utvannet årsresultat per aksje eksklusiv egne aksjer (NOK)	4	-1,77	2,95
		Utvidet resultat:			
30 308	71 572	Årsresultat		-39 976	66 521
-	-	Verdiregulering aksjer		-	-
-	-	Verdiregulering kontantstrømsikring		-1 939	-6 009
-	-	Skatt verdiregulering kontantstrømsikring		543	1 683
-	-	Omregningsdifferanser		1 739	223
-	-	Sum utvidet resultat		343	-4 103
30 308	71 572	TOTALRESULTAT		-39 633	62 417

Eiendeler pr. 31.12.

Beløp i NOK 1 000

Tide ASA				Konsern	
2012	2011		Note	2012	2011
		Anleggsmidler			
10 435	12 150	Varige driftsmidler	8, 9	1 238 421	1 379 949
211 339	187 770	Investeringer i datterselskaper	10	-	-
1 586	1 586	Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	12, 22	2 506	2 506
1 494	1 255	Utsatt skattefordel	20	-	-
-	29	Andre langsiktige fordringer	22	11 586	10 596
224 854	202 790	Sum anleggsmidler		1 252 512	1 393 051
		Eiendeler holdt for salg			
5 673	-	Investeringer i datterselskaper	2, 10, 26	-	-
-	-	Tomter og bygninger	8, 26	17 576	-
5 673	-	Sum eiendeler holdt for salg		17 576	-
		Omløpsmidler			
-	-	Varelager	13	17 336	17 983
2 506	6 643	Kundefordringer	14, 22	126 001	167 309
202 363	227 608	Andre kortsiktige fordringer	14, 22, 23	67 001	125 173
1 442	1 309	Kontanter og bankinnskudd	19, 22	58 781	35 929
206 311	235 561	Sum omløpsmidler		269 119	346 394
436 838	438 351	SUM EIENDELER		1 539 208	1 739 445

Egenkapital og gjeld pr. 31.12.

Beløp i NOK 1 000

Tide ASA				Konsern	
2012	2011	Egenkapital	Note	2012	2011
		Innskutt egenkapital			
20 304	20 304	Aksjekapital		20 304	20 304
295 418	295 418	Overkursfond		295 418	295 418
315 721	315 721	Sum innskutt egenkapital	16	315 721	315 721
		Opptjent egenkapital			
96 463	88 715	Annen egenkapital		62 606	130 542
96 463	88 715	Sum opptjent egenkapital		62 606	130 542
412 184	404 436	Sum egenkapital		378 328	446 263
		Gjeld			
		Avsetning for forpliktelser			
18 239	18 387	Pensjonsforpliktelser	18	42 379	37 058
-	-	Utsatt skatt	20	4 656	19 463
18 239	18 387	Sum avsetning for forpliktelser		47 035	56 521
		Annen langsiktig gjeld			
-	-	Gjeld til kredittinstitusjoner	19	613 423	730 750
-	-	Derivater	22	11 479	9 540
-	-	Sum annen langsiktig gjeld		624 902	740 290
		Kortsiktig gjeld			
2 124	3 101	Leverandørgjeld	22	97 406	71 343
-	-	Betalbar skatt	20	1 429	1 379
818	1 371	Skyldige offentlige avgifter		61 612	71 317
-	-	Første års avdrag langsiktig gjeld	19	152 596	138 900
3 473	11 056	Annen kortsiktig gjeld	15, 22, 23	175 901	213 433
6 414	15 527	Sum kortsiktig gjeld		488 944	496 371
24 654	33 915	Sum gjeld		1 160 881	1 293 182
436 838	438 351	SUM EGENKAPITAL OG GJELD		1 539 208	1 739 445

Bergen, 19. mars 2013

Steinar Madsen
Styreleder

Roald Georg Bergsaker
Nestleder

Dagfinn Haga
Styremedlem

Kristin Reitan Husebø
Styremedlem

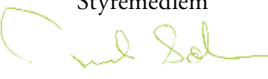
Knut Ravnå
Styremedlem

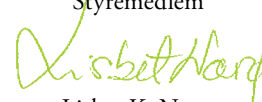
Harald Grimelund
Styremedlem

Christine Rødsæther
Styremedlem

Frode Sælen
Styremedlem

Lisbet K. Nærø
Konsernsjef

Avstemming av egenkapital 01.01-31.12

Beløp i NOK 1 000

Tide ASA					
	Note	Aksjekapital	Overkursfond	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Balanse pr. 31. desember 2010		45 119	656 484	338 096	1 039 698
Fisjon - kapitalnedsettelse	2	-24 816	-361 066	-275 835	-661 716
Årsresultat		-	-	71 572	71 572
Sum inntektsført		-24 816	-361 066	-204 263	-590 144
Utbetalt utbytte	17	-	-	-45 119	-45 119
Balanse pr. 31. desember 2011		20 304	295 418	88 714	404 436
Årsresultat		-	-	30 308	30 308
Sum inntektsført		-	-	30 308	30 308
Utbetalt utbytte	17	-	-	-22 560	-22 560
Balanse pr. 31. desember 2012		20 304	295 418	96 462	412 184

Konsern								
	Note	Aksjekapital	Overkursfond	Fond for vurderingsforskjeller	Omregningsdifferanse	Annen egenkapital	Ikke-kontrollerende eierinteresser	Sum egenkapital
Balanse pr. 31. desember 2010		45 119	656 484	8 911	-3 413	559 285	1 955	1 268 341
Føring over utvidet resultat	20, 22	-	-	-	223	-4 327	-	-4 104
Årsresultat		-	-	-8 911	-	75 431	-	66 520
Sum inntektsført		-	-	-8 911	223	71 105	-	62 417
Effekt av fisjon	2	-24 816	-361 066	-	-	-451 541	-1 955	-839 377
Utbetalt utbytte	17	-	-	-	-	-45 119	-	-45 119
Balanse pr. 31. desember 2011		20 304	295 418	-	-3 190	133 730	-	446 263
Føring over utvidet resultat	20, 22	-	-	-	-1 703	-1 396	-	-3 099
Årsresultat		-	-	-	-	-39 976	-	-39 976
Sum inntektsført		-	-	-	-1 703	-41 372	-	-43 075
Korrigerer ført direkte over egenkapitalen		-	-	-	-	-2 304	-	-2 300
Utbetalt utbytte	17	-	-	-	-	-22 560	-	-22 560
Balanse pr. 31. desember 2012		20 304	295 418	-	-4 893	67 494	-	378 328

Fond for urealiserte gevinster	Konsern		
	Aksjer tilgj. for salg	Rentebytteavtaler	Sum
Balanse pr. 31. desember 2010	-	-	-
Årets endring	-	-6 009	-6 009
Skatt årets endring	-	1 683	1 683
Urealiserte tap overført annen egenkapital	-	4 326	4 326
Balanse pr. 31. desember 2011	-	-	-
Årets endring	-	-1 939	-1 939
Skatt årets endring	-	543	543
Urealiserte tap overført annen egenkapital	-	1 396	1 396
Balanse pr. 31. desember 2012	-	-	-

Kontantstrømoppstilling 01.01-31.12

Beløp i NOK 1 000

Tide ASA		Note	Konsern	
2012	2011		2012	2011
		Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		
30 070	80 641	Resultat før skattekostnad	-55 321	73 176
2 213	2 484	Avskrivning varige driftsmidler	173 542	168 075
-	-	Avskrivning immaterielle eiendeler	-	2 007
35	-1 037	Tap/(gevinst) ved salg av varige driftsmidler	-6 214	-67 133
-35 542	-87 309	Netto finansposter	34 944	26 754
-	-	Endring i varelager	648	-286
4 137	-6 207	Endring i kundefordringer	41 307	-95 800
-977	-7 279	Endring i leverandørgjeld	26 063	-82 637
-148	-1 603	Endring i pensjonsforpliktelser	5 321	2 889
0	85	Endring i langsiktige fordringer	-990	-10 482
0	2 510	Endring i annen kortsiktig gjeld	-37 531	52 106
-	-	Betalte skatter	-1 429	-
19 568	-19 065	Endring i andre tidsavgrensingsposter	49 754	14 054
19 355	-36 779	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	230 093	82 724
		Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		
-	1 156	Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler	10 890	106 384
-	98 131	Innbetaling ved salg av foretak	-	-
-498	-285	Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	-66 702	-571 978
-	32 420	Innbetalinger fra investering i datterselskap	-	-
532	-	Innbetalinger ved salg av aksjer	312	5
-	-	Innbetalinger fra andre investeringer	-	3 292
-	-1 441	Utbetaling til andre investeringer	-	-
6 129	5 540	Mottatte renter	477	8 531
1 219	840	Mottatt utbytte	2 683	839
7 383	136 362	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-52 340	-452 927
		Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		
-1 610	-529	Betalte renter	-38 950	-41 712
-	-	Innbetalinger ved opptak av ny langsiktig gjeld	30 164	483 417
-	-	Utbetalinger ved nedbetaling av langsiktig gjeld	-119 711	-128 338
-	-	Utbetaling ved nedbetaling av kortsiktig gjeld	-3 350	-3 144
-2 436	-53 938	Endring konsernkontoordning	-	-
-22 560	-45 119	Utbetaling av utbytte	-22 560	-45 119
-	-	Innbetaling av konsernbidrag	-	-
-26 605	-99 586	Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-154 407	265 104
133	-4	Netto endring likvider gjennom året	23 346	-105 099
-	-	Valutagevinst-/tap på kontanter og kontantekvivalenter	-493	-46
1 309	1 313	Betalingsmidler 01.01.	35 929	141 074
1 442	1 309	Betalingsmidler 31.12.	58 781	35 929
-	-	Bundne midler (skattetrekk)	-	-
-	-	Betalingsmidler i utenlandsk valuta	23 917	16 008

Betalingsmidler består av kontanter i kasse og i bank.

Noter

Innhold

34	Note 1	Regnskapsprinsipper
41	Note 2	Endringer i selskapets struktur
42	Note 3	Kontraktinntekter og spesifikasjon av andre driftsinntekter
42	Note 4	Resultat per aksje
43	Note 5	Lønnskostnader, antall ansatte, ytelser og lån til ansatte
45	Note 6	Spesifikasjon av andre driftskostnader
45	Note 7	Netto finansposter
46	Note 8	Varige driftsmidler
48	Note 9	Immaterielle eiendeler
48	Note 10	Datterselskaper
49	Note 11	Investeringer i tilknyttede selskaper
49	Note 12	Aksjer tilgjengelig for salg
49	Note 13	Varelager
50	Note 14	Kortsiktige fordringer
50	Note 15	Annen kortsiktig gjeld
51	Note 16	Aksjekapital, overkurs og aksjonærinformasjon
52	Note 17	Utbytte
53	Note 18	Pensjoner
57	Note 19	Rentebærende gjeld og pantsettelse
59	Note 20	Skattekostnad og utsatt skatt
60	Note 21	Garanti- og kausjonsansvar
60	Note 22	Finansielle instrumenter og risikostyring
66	Note 23	Nærstående parter
67	Note 24	Segmentinformasjon
69	Note 25	Operasjonelle leieavtaler
70	Note 26	Anleggsmidler holdt for salg
70	Note 27	Vesentlige estimater og usikkerheter
71	Note 28	Hendelser etter balansedagen

NOTE 1 Regnskapsprinsipper

GENERELT

Tide ASA er et norsk allmennaksjeselskap og ble stiftet 23. oktober 1880. Selskapet er notert på Oslo Børs med ticker TIDE, og har foretaksnummer 912 423 921. Selskapet har sitt hovedkontor i Møllendalsveien 1a, 5893 Bergen, Norge.

Tide ASA er morselskap i et konsern, og datterselskapene har igjen ytterligere datterselskaper. En oversikt over konsernselskapene finnes i note 10, mens konsernets virksomhet er nærmere forklart i note 24. Konsernselskapene blir i det videre samlet omtalt som Tide, mens morselskapet betegnes Tide ASA.

Tide er et av de største privateide transportselskaper innen kollektivtransport i Norge og Danmark. Tide driver rutetrafikk med buss og turbussvirksomhet, samt opplevelsesreiser.

Dette årsregnskapet ble vedtatt av selskapets styre 19. mars 2013.

Konsernet presenterer årsregnskapet i norske kroner (NOK), som også er funksjonell valuta i alle selskapene i konsernet med unntak av Tide Buss Danmark A/S som har danske kroner (DKK) som funksjonell valuta. Alle beløp i årsregnskapet er i hele tusen NOK, hvis ikke annet spesifikt er oppgitt.

REGNSKAPSPRINSIPPER

Konsern- og selskapsregnskapet til Tide er utarbeidet i samsvar med International Financial Reporting Standards (IFRS) og fortolkninger fra IFRS fortolkningskomité (IFRIC), som fastsatt av EU, publisert av International Accounting Standards Board (IASB) og som er pliktig pr. 31. desember 2012. Til slutt i denne prinsippnoten er det tatt inn en oversikt over endringer i standarder og fortolkninger siste år, status på frivillige standarder og tolkninger og en kort omtale av hvordan Tide har forholdt seg til disse.

Historisk kost er lagt til grunn ved utarbeidelse av årsregnskapet med unntak av finansielle instrumenter tilgjengelig for salg og derivater. Disse er vurdert til virkelig verdi.

Utarbeidelse av regnskaper i samsvar med IFRS fører til at ledelsen har benyttet forutsetninger som har påvirket estimater for eiendeler, gjeld, inntekter, kostnader og opplysninger om potensielle forpliktelser. Fremtidige hendelser kan medføre at forutsetningene endrer seg. Effekten av endringene vil bli regnskapsført når en med tilstrekkelig sikkerhet kan fastsette de nye estimatene i samsvar med gjeldende regnskapsregler. Se note 27 for ytterligere informasjon.

Årsregnskapet er avlagt under forutsetningen om fortsatt drift.

I det følgende blir konsernets regnskapsprinsipper presentert. Disse er fulgt for alle år som er omfattet av dette årsregnskapet, dersom ikke annet er positivt sagt.

a) Klassifisering av balanseposter

Eiendeler som er knyttet til varekretsløpet er klassifisert som omløpsmidler.

Fordringer blir klassifisert som omløpsmidler dersom de skal tilbakebetales i løpet av ett år etter utbetalingstidspunktet. Andre eiendeler blir klassifisert som anleggsmidler.

For gjeld er analoge kriterier lagt til grunn.

b) Konsolideringsprinsipp

Konsernregnskapet omfatter morselskapet og datterselskapene. Konsernregnskapet er utarbeidet som om konsernet var én økonomisk enhet. Transaksjoner og mellomværende mellom selskapene, inkludert internfortjeneste og urealisert gevinst og tap i konsernet, er eliminert. Konsernregnskapet er utarbeidet etter ensartede prinsipper, ved at datterselskapene følger de samme regnskapsprinsippene som morselskapet.

Konserndannelse

Virksomhetssammenslutninger regnskapsføres etter oppkjøpsmetoden. Vederlaget som er ytt måles til virkelig verdi av overførte eiendeler, pådratte forpliktelser og utstedte egenkapitalinstrumenter. Inkludert i vederlaget er også virkelig verdi av alle eiendeler eller forpliktelser som følge av avtale er betinget. Utgifter knyttet til virksomhetssammenslutninger kostnadsføres når de påløper. Identifiserbare eiendeler, og gjeld regnskapsføres til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Ikke-kontrollerende eierinteresser i det oppkjøpte foretaket måles fra gang til gang enten til virkelig verdi, eller til sin andel av det overdratte foretakets nettoeiendeler.

Dersom summen av vederlaget, balanseført beløp av ikke-kontrollerende eiere og virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet er tidligere eierinteresser overstiger virkelig verdi av identifiserbare nettoeiendeler i det oppkjøpte selskapet, balanseføres differansen som goodwill. Hvis summen er lavere enn selskapets nettoeiendeler, resultatføres differansen umiddelbart.

Konserninterne transaksjoner, mellomværender og urealisert fortjeneste og tap mellom konsernselskaper

elimineres. Regnskapene til datterselskapene omarbeides når dette er nødvendig for å oppnå samsvar med konsernets regnskapsprinsipper.

Omorganiseringer med uendret eierskap

Omorganiseringer med uendret eierskap videreføres i selskapsregnskapet til de verdiene investeringene var regnskapsført til umiddelbart før omorganiseringen.

Datterselskaper

Datterselskaper blir definert som investeringer der Tide har bestemmende innflytelse på selskapets finansielle og operasjonelle strategi (kontroll). Bestemmende innflytelse oppnås når selskapet kan utøve kontroll over datterselskapet og har den økonomiske risikoen knyttet til investeringen, normalt gjennom eie av mer enn 50% av selskapskapitalen. Ved fastsettelsen av om det foreligger kontroll tas også virkningen av potensielle stemmeretter som kan utøves eller konverteres på balansedagen med i vurderingen. Datterselskaper konsolideres. Datterselskapene blir konsolidert fra det tidspunkt Tide får kontroll over selskapet og den økonomiske risikoen for investeringen er overført. Tilsvarende blir de utelatt fra konsolidering fra og med realisasjonstidspunktet, det vil si fra det tidspunkt kontroll og den økonomiske risikoen for investeringen er overført til kjøper.

Investeringer i datterselskaper vurderes etter kostmetoden i selskapsregnskapet.

c) Segmentrapportering

Driftssegmenter rapporteres på samme måte som ved intern rapportering til selskapets øverste beslutningstakere. Selskapets øverste beslutningstaker, som er ansvarlig for allokering av ressurser til og vurdering av inntjening i driftssegmentene, er definert som konsernledelsen.

”Armlengdes avstand” er lagt til grunn for prising av interne varer og tjenester. Segmentresultat, eiendeler og forpliktelser inkluderer poster som relaterer seg direkte til segmentene. Dette inkluderer også inntekter og kostnader til konsernadministrasjon. Segmentinformasjonen er rapportert i samsvar med konsernets regnskapsprinsipper. Gevinster og tap fra konserninterne overføringer, konsernbidrag og utbytte er ikke inkludert i resultatene fra segmentene. Elimineringer i balansen omfatter i hovedsak interne fordringer og gjeld.

d) Valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta

Note 1 forts. >>

omregnes til valutakursen på transaksjonstidspunktet. Realisert valutagevinst eller –tap ved oppgjør og omregning av pengeposter i fremmed valuta til kursen på balansedagen resultatføres. Pengeposter i valuta er vurdert til kursen på balansedagen ved utgangen av regnskapsperioden. Dersom valutaposisjonen anses som kontantstrømsikring, regnskapsføres gevinst eller tap som del av utvidet resultat.

Regnskaper for utenlandske virksomheter

Resultatregnskap og balanse for konsernselskaper med funksjonell valuta forskjellig fra presentasjonsvalutaen regnes om på følgende måte:

- Eiendeler og gjeld for utenlandske virksomheter omregnes til norske kroner til valutakursen på balansedagen.
- Inntekter og kostnader for utenlandske virksomheter omregnes til norske kroner ved å benytte årlig gjennomsnittskurs for hvert kvartal. Ved store transaksjoner og hendelser benyttes transaksjonskurs, da den vil gi et bedre estimat enn ved bruk av gjennomsnittskurs.
- Omregningsdifferanser føres mot utvidet resultat og spesifiseres separat i oppstillingen over egenkapitalen.

Ved salg av hele eller deler av utenlandsk virksomhet omklassifiseres tilhørende omregningsdifferanse fra utvidet resultat og over resultatet som en del av gevinsten eller tapet ved salget.

e) Inntektsføring

Inntekter blir inntektsført i den perioden de er opptjent, det vil si når risiko og kontroll er gått over på kjøper. Inntekter ved salg av varer og tjenester vurderes til virkelig verdi av vederlaget, netto etter fradrag for merverdiavgift, returer, rabatter og avslag.

Salg resultatføres når inntekten kan måles pålitelig, det er sannsynlig at de økonomiske fordelene knyttet til transaksjonen vil tilflyte konsernet og spesielle kriterier knyttet til de ulike formene for salg som nevnt under er oppfylt. Konsernet baserer estimatene for inntektsføring på historikk, vurdering av type kunde og transaksjon samt eventuelle spesielle forhold knyttet til den enkelte transaksjon.

Inntektene inkluderer i hovedsak følgende elementer:

Billettinntekter

Billettinntekter omfatter inntekter fra kommersiell passasjerfrakt, deriblant reiseliv, kystbuss, flybuss mm.

Mesteparten av dette er kontantsalg med unntak av reiselivsinntekter som består hovedsakelig av kredittsalg via reisebyråer. Inntektsføring skjer i den perioden reisen er gjennomført og/eller tjenesten er levert.

Kontraktinntekter

Kontraktinntekter er i all hovedsak vederlag for kollektivtjenester i anbudskontrakter med det offentlige. Salg av tjenester resultatføres i den perioden leveransen utføres. For de fleste anbudskontrakter er inntektsføringen lineær, men den kan i enkelte tilfeller variere fra periode til periode. Krav på kontraktinntekt blir balanseført som en fordring dersom inntektene ikke fullt ut er innbetalt per årsskiftet.

Renteinntekter

Renteinntekter blir resultatført etter hvert som inntektene blir opptjent basert på den effektive-rente-metoden. Ved nedskrivning av lån og fordringer, reduseres fordringens balanseførte verdi til gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er estimert fremtidig kontantstrøm diskontert med opprinnelig effektiv rente. Etter nedskrivning resultatføres renteinntekter basert på amortisert kost og opprinnelig effektiv rentesats.

Inntekter fra utbytte

Utbytteinntekter resultatføres når rett til å motta betaling oppstår.

f) Offentlige tilskudd

Driftstilskudd

Tilskudd som kompenserer for kostnader eller manglende inntekter blir resultatført i samme år som kostnaden eller den manglende inntekten tilskuddet er ment å kompensere, og klassifiseres i henholdsvis som kostnadsreduksjon eller driftsinntekt.

g) Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler består av markedsrelaterte eiendeler. Immaterielle eiendeler med begrenset økonomisk levetid regnskapsføres til anskaffelseskost. Slike eiendeler har begrenset utnyttbar levetid, og føres til anskaffelseskost med fradrag for akkumulerte avskrivninger. De avskrives lineært over forventet økonomisk levetid, og behandles for øvrig på samme måte som varige driftsmidler i regnskapet.

Anskaffelseskost for disse eiendelene avskrives lineært over følgende perioder:

Markedsrelaterte eiendeler	1 – 5 år
----------------------------	----------

h) Varige driftsmidler

Varige driftsmidler med begrenset levetid regnskapsføres til anskaffelseskost. Disse blir avskrevet lineært over forventet

økonomisk levetid. Varige driftsmidler er således vurdert til anskaffelseskost med fradrag for akkumulerte av- og nedskrivninger. Anskaffelseskost inkluderer lånekostnader direkte knyttet til anskaffelsen av driftsmidlet. Ikke-ferdigstilte varige driftsmidler regnskapsføres som anlegg under utføring. Når eiendeler er solgt eller avhendet, blir anskaffelseskost og akkumulerte av- og nedskrivninger tilbakeført i regnskapet. Eventuelle tap eller gevinster fra salget i forhold til bokført verdi umiddelbart før realisasjonen blir resultatført.

Påløpte utgifter til utskifting av deler av driftsmiddel blir balanseført når slike utgifter er forventet å gi konsernet økonomiske fordeler over flere fremtidige perioder, og utgiftene for utskiftede deler kan måles pålitelig. Alle andre utgifter blir resultatført i den perioden utgiftene påløper. Ved utskifting resultatføres gjenværende bokført verdi av de komponenter som skiftes ut.

Kostpris med fradrag for utraneringsverdi blir avskrevet lineært fra kjøpstidspunktet over forventet økonomisk levetid på følgende måte:

Utstyr og inventar	3 - 5 år
Busser	9 - 12 år
Båter	15 - 25 år
Ferjer	25 - 30 år
Eiendommer	25 år
Tomter	Ingen avskrivning

Avskrivningsperiode og –metode blir vurdert hvert år for å sikre at metoden og perioden som blir benyttet samsvarer med de økonomiske realitetene til anleggsmiddelet. Tilsvarende gjelder for utraneringsverdier. Anlegg under utføring avskrives ikke.

Kjøp og salg av varige driftsmidler vurderes som en del av den ordinære driften til selskapet. Gevinst og tap ved salg blir klassifisert som driftskostnader i resultatregnskapet.

i) Leieavtaler og leie av varige driftsmidler

Leieavtaler der en vesentlig del av risiko og avkastning knyttet til eierskap fortsatt ligger hos utleier, klassifiseres som operasjonelle leieavtaler. Leiebetaling ved operasjonelle avtaler (med fradrag for eventuelle økonomiske insentiver fra utleier) kostnadsføres lineært over leieperioden.

Konsernet leier varige driftsmidler som busser. Leieavtaler knyttet til varige

Note 1 forts. >

driftsmidler hvor konsernet i hovedsak innehar all risiko og avkastning knyttet til eierskapet, klassifiseres som finansielle leieavtaler. Finansielle leieavtaler balanseføres ved leieperiodens begynnelse til det laveste av virkelig verdi på leide driftsmidler og nåverdien av den samlede minimumsleie.

Hver leiebetalning allokteres mellom et avdragsэлемент og et renteэлемент på en slik måte at det oppnås en konstant rentekostnad på utestående balanseført leieforpliktelse. Rentekostnaden resultatføres som finanskostnad. Leieforpliktelsen, med fradrag for rentekostnadene, klassifiseres som kortsiktig eller langsiktig gjeld til kredittinstitusjoner, avhengig av forfallstidspunkt. Varige driftsmidler anskaffet gjennom en finansiell leieavtale avskrives over forventet brukstid eller leieperioden dersom denne er kortere. Restverdi/gjenkjøpsverdi vil være nedre grense for eiendelenes bokførte verdi.

j) Nedskrivning av ikke-finansielle anleggsmidler

Vurdering av verdifall blir gjort på en vurderingsenhet som genererer en selvstendig kontantstrøm. Ved indikasjoner på behov for nedskrivning relatert til anleggsmidler, vil det bli vurdert om gjenvinnbart beløp på anleggsmidlene relatert til den tilhørende vurderingsenheten overstiger regnskapsført verdi. Gjenvinnbart beløp beregnes som det høyeste av vurderingsenhetens bruksverdi og netto salgsverdi. Med bruksverdi menes nåverdien av fremtidige kontantstrømmer som forventes å oppstå fra vurderingsenheten mens netto salgsverdi defineres som differansen mellom markedsverdi på balansedagen og antatte salgskostnader. I de tilfeller anleggsmidlene i vurderingsenheten er bundet opp i kontrakter (f.eks. anbudskontrakter) og ikke kan realiseres uten at kontraktsbrudd kan påberopes av

avtalepart, benyttes bare bruksverdi som et alternativ for gjenvinnbart beløp.

Fremtidige kontantstrømmer omfatter vurderingsenhetens kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter før skatt tillagt tilhørende anleggsmidlers terminalverdi ved utløp av de kontrakter som eventuelt er grunnlaget for vurderingsenheten. Erstatningsinvesteringer inkluderes i de fremtidige kontantstrømmene ved beregning av bruksverdi, mens investeringer som øker kapasiteten holdes utenfor.

Dersom gjenvinnbart beløp er lavere enn regnskapsført verdi, vil anleggsmidlene bli nedskrevet til denne verdien. Eventuell goodwill blir redusert først.

Nedskrivningen blir tilbakeført dersom grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede, med unntak for goodwill, som ikke har en slik tilbakeføringsadgang.

k) Anleggsmidler holdt for salg

Anleggsmidler blir klassifisert som holdt for salg når deres balanseførte verdi i hovedsak vil bli realisert ved en salgstransaksjon og et salg er vurdert som svært sannsynlig. Klassifisering til holdt for salg skjer fra og med det tidspunktet anleggsmidlene er besluttet solgt og eiendelene er aktivt markedsført til en pris som er rimelig sett i forhold til eiendelenes virkelige verdi. Videre er det en betingelse for klassifisering som holdt for salg at salget forventes innregnet innen ett år etter beslutningen om salg er tatt og at det er usannsynlig at det vil bli gjort betydelige endringer i planene om salg, herunder at disse vil bli trukket tilbake. Fra tidspunktet for klassifisering til holdt for salg foretas ikke avskrivninger på eiendelene. Måling skjer til laveste av balanseført verdi og virkelig verdi fratrukket salgskostnader, hvis balanseført verdi i hovedsak skal realiseres ved en salgstransaksjon og ikke fortsatt bruk.

l) Finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter er definert som enhver kontrakt som både gir opphav til en finansiell eiendel for et foretak og en finansiell forpliktelse eller egenkapitalinstrument for et annet foretak. Finansielle instrumenter omfatter derivater, bankinnskudd, aksjeinvesteringer, fordringer, lån fra kredittinstitusjoner, skyldige offentlige avgifter, påløpte kostnader og leverandørgjeld. Forskuddsbetalte kostnader og inntekter er her unntatt.

Alt kjøp og salg av finansielle instrument blir regnskapsført på transaksjonsdagen.

Alle finansielle eiendeler som ikke regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet, balanseføres første gang til virkelig verdi med tillegg av transaksjonsutgifter. Finansielle eiendeler som føres til virkelig verdi over resultatet regnskapsføres ved anskaffelsen til virkelig verdi og transaksjonsutgiftene resultatføres. Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg og finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet måles til virkelig verdi etter førstegangs balanseføring. Utlån og fordringer måles i senere perioder til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden.

Et derivat er et finansielt instrument med alle følgende karakteristikker:

- Verdien på instrumentet blir endret som et resultat av endringer i rente, kurs eller pris på et underliggende objekt.
- Instrumentet krever ingen eller liten initiell investering.
- Instrumentet blir gjort opp på en fremtidig dato.

Standarden skiller mellom seks kategorier av finansielle instrumenter, og klassifiseringen er avhengig av hensikten med investeringen. Hensikten blir vurdert

(i) Klassifisering, verdimåling, verdsettelse og behandling av verdiendringer for finansielle instrumenter:

Klassifisering	Verdimåling/verdsettelse	
Kategorier	Utenfor sikring	Behandling av verdiendringer/ amortisering
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet	Virkelig verdi	Resultatet
Investeringer som holdes til forfall	Amortisert kost ¹⁾	Resultatet
Utlån og fordringer	Amortisert kost ¹⁾	Resultatet
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	Virkelig verdi ¹⁾	Utvidet resultat
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet	Virkelig verdi	Resultatet
Øvrige finansielle forpliktelser	Amortisert kost	Resultatet

¹⁾ Eiendeler i disse kategoriene skal testes for nedskrivning

Note 1 forts. >>

av ledelsen i forkant av investeringen og ved hvert rapporteringstidspunkt.

For Tide er følgende kategorier finansielle instrumenter aktuelle:

1) Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet

Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet er finansielle eiendeler holdt for handelsformål. En finansiell eiendel klassifiseres i denne kategorien dersom den primært er anskaffet med henblik på å gi fortjeneste fra kortsiktige prissvingninger. Derivater klassifiseres som holdt for handelsformål, med mindre de er en del av en sikring. Eiendeler i denne kategorien klassifiseres som omløpsmidler.

2) Utlån og fordringer

Utlån og fordringer er ikke-derivative finansielle eiendeler med faste eller bestembare betalinger og er ikke notert i et aktivt marked. De klassifiseres som omløpsmidler, med mindre de forfaller mer enn 12 måneder etter balansedagen. Disse blir regnskapsført til amortisert kost redusert for tap på verdifall. Kundefordringer, andre fordringer og bankinnskudd er slike instrumenter. Effektiv rente på rentebærende instrumenter resultatføres under finansinntekter.

3) Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg

Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg er ikke-derivative finansielle eiendeler som man velger å plassere i denne kategorien eller som ikke tilhører noen annen kategori. Den inneholder alle finansielle eiendeler som ikke er klassifisert som utlån og fordringer eller som skal klassifiseres til virkelig verdi over resultatet. For Tide er dette hovedsakelig investeringer i aksjer. De klassifiseres som anleggsmidler så sant ikke investeringen forfaller eller ledelsen ikke har til hensikt å selge investeringen innen 12 måneder fra balansedagen. Når verdipapirer klassifisert som tilgjengelig for salg selges eller nedskrives, overføres samlet verdiregulering som er ført i utvidet resultat pr dette tidspunktet til resultatet som gevinst eller tap fra investeringer i verdipapirer.

Utbytte på aksjer klassifisert som tilgjengelig for salg føres over resultatet, under finansinntekter, når konsernets rett til utbyttet er fastslått.

4) Øvrige finansielle forpliktelser

Disse forpliktelsene, herunder gjeld til kredittinstitusjoner, leverandørgjeld og påløpte kostnader, blir balanseført til virkelig verdi på etableringstidspunktet, inklusiv fradrag for eventuelle

omkostninger ved låneopptak, og regnskapsføres senere til amortisert kost fastsatt ved bruk av effektiv rente metoden.

Måling av virkelig verdi

Virkelig verdi av børsnoterte investeringer er basert på gjeldende kjøpskurs. Hvis markedet for verdipapiret ikke er aktivt (eller hvis det gjelder et verdipapir som ikke er børsnotert), bruker konsernet verdsettelsesteknikker for å fastsette den virkelige verdien. Disse omfatter i hovedsak nylig gjennomførte transaksjoner til markedsvilkår eller henvisning til andre instrumenter som i vesentlig grad er like. Teknikkene vektlegger markedsinformasjon i størst mulig grad og i minst mulig grad selskaps-spesifikk informasjon.

Verdifall på finansielle eiendeler

På hver balansedag vurderer konsernet om det finnes objektive indikatorer som tyder på verdiforringelse av enkelte eiendeler eller grupper av finansielle eiendeler.

På hver balansedag vurderer konsernet om det finnes objektive indikatorer som tyder på verdiforringelse av enkelte eiendeler eller grupper av finansielle eiendeler.

(a) For eiendeler (aksjer) klassifisert som tilgjengelig for salg vil et betydelig eller langvarig fall i virkelig verdi under anskaffelseskost være en indikator på at aksjen er verdiforringet. Dersom slike objektive indikatorer foreligger for finansielle eiendeler tilgjengelig for salg, tas det samlede tapet – målt som differansen mellom anskaffelseskost og dagens virkelige verdi, fratrukket eventuelt tidligere resultatførte nedskrivninger – ut av egenkapitalen og regnskapsføres i resultatregnskapet. Verdiforringelse på aksjer og tilsvarende instrumenter ført i resultatregnskapet reverseres ikke gjennom resultatregnskapet.

(b) For eiendeler klassifisert til amortisert kost vil konsernet se ved hver balansedag om det finnes objektive indikasjoner på at en finansiell eiendel eller gruppe av eiendeler har falt i verdi. Tap ved verdifall innregnes bare dersom det er objektive indikasjoner på verdifall som er et resultat av en eller flere hendelser som har inntruffet etter førstegangsinregningen (en tapshendelse) og denne tapshendelsen påvirker fremtidige estimerte kontantstrømmer på en måte som kan måles pålitelig. Dersom slike objektive indikasjoner foreligger for eiendeler klassifisert til amortisert kost, tas det samlede tapet – målt som differansen mellom eiendelens balanseførte verdi

og nåverdien av de estimerte fremtidige kontantstrømmer diskontert med den finansielle eiendelens effektive rente – til reduksjon av eiendelens balanseførte verdi og regnskapsføres i resultatregnskapet. Verdiforringelse på eiendeler klassifisert til amortisert kost ført i resultatregnskapet reverseres gjennom resultatregnskapet.

Sikring

Derivater balanseføres til virkelig verdi på det tidspunkt derivatkontrakten inngås, og deretter løpende til virkelig verdi. Regnskapsføringen av tilhørende gevinster og tap avhenger av hvorvidt derivatet er utpekt som et sikringsinstrument og eventuelt type sikring. Konsernet øremerker enkelte derivater til sikring av variabilitet i kontantstrømmer knyttet til en særskilt risiko i en balanseført eiendel, forpliktelse eller svært sannsynlig planlagt transaksjon (kontantstrømsikring)

Regnskapsføring som sikring (sikringsbokføring) har til formål å ta høyde for motsvarende hendelser av verdiendringer i kontantstrømmene for sikringsinstrument og sikringsobjekt. Følgende krav må være oppfylt for at sikringsbokføring skal kunne brukes:

- Sikringsrelasjonen må utpekes og dokumenteres ved etablering, inkl. foretakets målsetting og strategi for risikostyring.
- Sikringen må ved inngåelse forventes å være høyst effektiv gjennom sikringsperioden (80 % - 125 %).
- Ved sikring av fremtidige kontantstrømmer må den fremtidige transaksjonen som er underlagt sikring være høyst sannsynlig.
- Sikringseffektivitet må løpende kunne måles på en pålitelig måte.
- Faktisk sikringseffektivitet må måles og dokumenteres. Verdiendringen på sikringsinstrumentet må motvirke 80 % til 125 % av endringene i sikringsobjektet gjennom hele perioden.

Kontantstrømsikring

Ved sikring av fremtidige transaksjoner (kontantstrømmer) skal den effektive delen av gevinster eller tap på sikringsinstrumentet føres midlertidig over utvidet resultat og mot egenkapitalen. Når den sikrede transaksjonen skjer, blir egenkapitalføringen reversert og resultatført mot den posten sikringen gjelder i samme periode som den sikrede transaksjonen påvirker resultatet. Tilsvarende reversering og resultatføring gjennomføres dersom sikringen avbrytes eller regnes som ineffektiv. Markedsverdien på den inngåtte sikringsavtalen er beregnet med grunnlag i den pris som er fastsatt basert på aktuelle

Note 1 forts. >>

kurser i markedet på rapporteringsdagen.

Rentebytteavtaler

Formålet med rentebytteavtaler som konsernet har inngått er sikring av fremtidige rentekostnader på langsiktig gjeld. Sikringen blir følgelig behandlet som en kontantstrømsikring. Verdien på rentebytteavtalene inngår i regnskapsposten derivater..

m) Varelager

Lager av innkjøpte varer er verdsatt til laveste verdi av anskaffelseskost og netto realisasjonsverdi. Anskaffelseskost tilordnes ved bruk av FIFO-metoden. Anskaffelseskost for varelager omfatter alle kjøpsutgifter, bearbeidingsutgifter og andre utgifter som er påløpt for å bringe varene til deres sted/lokasjon og tilstand på balansedagen. Netto realisasjonsverdi er estimert salgpris fratrukket salgskostnader.

Det blir gjennomført nedskrivning for påregnelig ukurans, det vil si differanse mellom kostpris og en lavere netto realisasjonsverdi.

n) Kontanter og kontantekvivalenter

Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter, bankinnskudd og andre kortsiktige likvide plasseringer som straks og med uvesentlig kursrisiko kan konverteres til kjente kontantbeløp og med forfallsdato kortere enn tre måneder fra kjøpsdato. Kontanter og bankinnskudd inkluderer også kassekreditt. Kassekreditt er klassifisert som kortsiktig gjeld i balansen.

Kontanter og bankinnskudd regnskapsføres til amortisert kost ved bruk av effektiv rente metoden.

o) Kundefordringer og andre fordringer

Kundefordringer oppstår ved omsetning av varer eller tjenester som er innenfor den ordinære driftssyklusen. Dersom oppgjør forventes innen ett år eller mindre, klassifiseres fordringene som omløpsmidler. Dersom dette ikke er tilfelle, klassifiseres fordringene som anleggsmidler.

Kundefordringer og andre fordringer måles til virkelig verdi ved første gangs balanseføring. Ved etterfølgende måling vurderes kundefordringer til amortisert kost fastsatt ved bruk av effektiv rente metode dersom effekten av dette er vesentlig, fratrukket avsetning for inntruffet tap. Avsetning for tap regnskapsføres når det foreligger objektive indikatorer på at konsernet ikke vil motta oppgjør i samsvar med opprinnelige betingelser. Vesentlige økonomiske problemer hos kunden, sannsynlighet for at kunden vil

gå konkurs eller gjennomgå økonomisk restrukturering og utsettelse og mangler ved betaling anses som indikatorer på at kundefordringer må nedskrives. Avsetningen utgjør forskjellen mellom pålydende og gjennvinnbart beløp, som er nåverdien av forventede kontantstrømmer, diskontert med opprinnelig effektiv rente. Bokført verdi av kundefordringene reduseres ved bruk av en avsetningskonto, endringer i avsetningen resultatføres som andre driftskostnader. Når en kundefordring er tapt, blir den ført mot avsetningskontoen for tap på fordringer. Eventuelle senere innbetalinger på tidligere tapsførte fordringer resultatføres under andre driftskostnader

p) Aksjekapital og overkurs

Ordinære aksjer klassifiseres som egenkapital. Utgifter som knytter seg direkte til utstedelse av nye aksjer eller opsjoner med fradrag for skatt, føres som reduksjon av mottatt vederlag i egenkapitalen.

q) Kjøp og salg av egne aksjer

Ved tilbakekjøp av egne aksjer blir kjøpesummen inklusive direkte kostnader ført som reduksjon i egenkapitalen. Pålydende av egne aksjer blir ført til reduksjon av innskutt egenkapital, resten som reduksjon av opptjent egenkapital. Ved salg av egne aksjer føres netto mottatt beløp fra salget direkte mot opptjent egenkapital.

r) Leverandørgjeld

Leverandørgjeld er forpliktelser til å betale for varer og tjenester som er levert fra leverandører til den ordinære driften. Leverandørgjeld er klassifisert som kortsiktig dersom den forfaller innen ett år eller kortere. Dersom dette ikke er tilfelle, klassifiseres det som langsiktig. Leverandørgjeld måles til virkelig verdi ved første gangs balanseføring. Ved etterfølgende måling vurderes leverandørgjeld til amortisert kost fastsatt ved bruk av effektiv rente metoden, dersom effekten er vesentlig.

s) Gjeld til kredittinstitusjoner (lån)

Lån regnskapsføres til virkelig verdi når utbetaling av lånet finner sted, med fradrag for transaksjonskostnader. I etterfølgende perioder regnskapsføres lånet til amortisert kost fastsatt ved bruk av effektiv rente metode. Forskjellen mellom det utbetalte lånebeløpet (fratrukket transaksjonskostnader) og innløsningsverdien resultatføres over lånets løpetid som del av effektiv rente.

t) Resultater per aksje

Resultat per aksje

Resultat per aksje er beregnet ved å dele

den delen av årsresultatet og totalresultatet som er tilordnet selskapets aksjonærer med et veid gjennomsnitt av antall utstedte ordinære aksjer gjennom året, fratrukket egne aksjer.

Utvannet resultat per aksje

Ved beregning av utvannet resultat per aksje benyttes det veide gjennomsnitt av antall utstedte ordinære aksjer i omløp regulert for effekten av konvertering av alle potensielle aksjer som kan medføre utvanning. Det er to kategorier av potensielle aksjer som kan medføre utvanning; konvertibelt lån og aksjeopsjoner. Tide-konsernet har ingen av disse, og resultat per aksje og utvannet resultat per aksje er dermed de samme verdiene i Tide-konsernet.

u) Pensjoner

Ytelsesbaserte ordninger

Pensjonskostnader og -forpliktelser blir beregnet av aktuar etter lineær opptjening. Utregningene er basert på økonomiske forutsetninger for blant annet diskonteringsrente, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden, fremtidig avkasting på pensjonsmidler og aktuarmessige forutsetninger om mellom annet dødsrate og frivillig avgang.

Det balanseførte beløpet av pensjoner utgjør summen av netto pensjonsforpliktelse og akkumulerte estimatavvik. Netto pensjonsforpliktelse er forskjellen mellom den beregnede brutto pensjonsforpliktelsen, som representerer en nåverdi av antatte fremtidige pensjonsutbetalinger, og pensjonsmidlene vurdert til virkelig verdi.

Endringer i forpliktelser som skyldes endringer i pensjonsplaner blir resultatført i den grad de skjer med tilbakevirkende effekt. I motsatt fall blir de behandlet sammen med de endringer i forpliktelsene som skyldes endringer i forutsetninger. Dette betegnes samlet som estimatavvik. Estimataavvik blir resultatført over forventet gjenværende opptjeningstid så langt avviket overstiger det høyeste av 10% av pensjonsmidlene og 10% av pensjonsforpliktelsene per inngående balanse i regnskapsåret. Denne måten å periodisere estimataavvikene på benevnes "korridormetoden".

Dersom pensjonsmidlene overstiger pensjonsforpliktelsene er ordningen overfinansiert. Overfinansieringen blir balanseført i den grad det er sannsynlig at denne vil kunne bli brukt til å innfri forpliktelsene i den aktuelle pensjonsordningen.

Arbeidsgiveravgiften blir kostnadsført ut fra innbetalt pensjonspremie og endring

Note 1 forts. >>

i netto pensjonsforpliktelse i den enkelte pensjonsordning.

Innskuddsordning

Ved innskuddsplaner betaler konsernet innskudd til offentlig eller privat administrerte forsikringsplaner for pensjon på obligatorisk, avtalemessig eller frivillig basis. Konsernet har ingen ytterligere betalingsforpliktelser etter at innskuddene er betalt. Innskuddene regnskapsføres som lønnskostnad når de forfaller. Forskuddsbetalte innskudd bokføres som en eiendel i den grad innskuddet kan refunderes eller redusere fremtidige innbetalinger.

v) Betalbar og utsatt skatt

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både skatt som skal betales i perioden (betalbar skatt) og endring i utsatt skatt og utsatt skattefordel. Skatt blir resultatført, bortsett fra når den relaterer seg til poster som er ført mot utvidet resultat eller direkte mot egenkapitalen. Hvis det er tilfellet, blir skatten også ført mot utvidet resultat eller direkte mot egenkapitalen.

Betalbar skatt for perioden beregnes i samsvar med de skattemessige lover og regler som er vedtatt, eller i hovedsak vedtatt av skattemyndighetene på balansedagen. Det er lovverket i de land der konsernets datterselskaper eller tilknyttede selskaper opererer og genererer skattepliktig inntekt som er gjeldende for beregning av skattepliktig inntekt.

Det er ved hjelp av gjeldsmetoden beregnet utsatt skatt som 28 prosent (gjeldende skattesats) av de midlertidige forskjellene som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt eventuelt ligningsmessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende forskjeller er utlignet i den grad disse gjelder samme skattesubjekt. Oppføring av utsatt skattefordel på netto skattereduserende forskjeller som ikke er utlignet og underskudd til fremføring, er begrunnet med forventet fremtidig inntjening. Utsatt skatt og skattefordel som kan føres opp i balansen er oppført netto.

Skatt på konsernbidrag

Skatteeffekten knyttet til konsernbidrag avgitt på grunnlaget av regnskapsårets skattepliktige inntekt blir ført som reduksjon i betalbar skatt og reduksjon utsatt skattefordel/økning utsatt skatt. For mottatt konsernbidrag knyttet til regnskapsårets skattepliktige inntekt blir skatteeffekten ført som økning i betalbar skatt/reduksjon utsatt skattefordel og reduksjon utsatt skatt/økning utsatt skattefordel.

w) Utbytte/konsernbidrag

Foreslått utbytte inngår som en del av egenkapitalen frem til endelig vedtak om utbytte fastsettes på generalforsamlingen. Inntil vedtatt utbytte er utbetalt, blir dette regnskapsført som kortsiktig gjeld. Tilsvarende gjelder for avgitt konsernbidrag.

Avgitt konsernbidrag regnskapsføres i vedtaksåret som en økning av bokført verdi på investeringen i mottakende selskap dersom Tide ASA har direkte eierinteresser i dette selskapet. Dersom Tide ASA ikke har eierinteresser i mottakende selskap føres avgitt konsernbidrag til reduksjon i opptjent egenkapital.

Mottatt konsernbidrag resultatføres i vedtaksåret dersom Tide ASA har direkte eierinteresser i dette selskapet, og dette er hentet fra akkumulerte resultater i Tide ASAs eierperiode. Dersom konsernbidraget representerer tilbakebetaling av egenkapitalen på konsernetableringstidspunktet, føres mottatt konsernbidrag som reduksjon i investeringens bokførte verdi.

Regnskapsføring av konsernbidrag gitt til eller fra andre enn det nærmeste selskapet blant selskaper i rett opp- eller nedadstigende linje er ikke omfattet av beskrivelsen over.

x) Avsetninger

En avsetning blir regnskapsført når, og bare når:

- selskapet har en gjeldende forpliktelse som følger av hendelser som har skjedd og
- det er sannsynlighetsovervekt for at det vil skje et økonomisk oppgjør som følge av forpliktelsen,
- og at størrelsen på beløpet kan måles pålitelig.

Avsetninger måles til nåverdien av forventede utbetalinger for å innfri forpliktelsen. Det benyttes en diskonteringsrate for skatt som reflekterer nåværende markedssituasjon og risiko spesifikk for forpliktelsen. Økningen i forpliktelsen som følge av endret tidsverdi føres som finanskostnad.

Avsetninger er gjennomgått hver balansedato og nivået reflekterer det beste estimatet på forpliktelsen.

Tapskontrakter

Konsernets virksomhet innebærer at det inngås en rekke kontrakter med det offentlige om levering av kollektivtjenester. For flere av disse kontraktene har konsernet en stor del av risikoen for utviklingen i flere kostnadsarter (for

eksempel renter, lønn og drivstoff) uten at inntektene endres tilsvarende. Dette kan resultere i at kontraktene blir ulønnsomme dersom kostnadene øker i større omfang enn inntektene. Ved nedskrivningsindikatorer, herunder tap på driften, gjennomføres først en nedskrivningstest på anleggsmidlene i den aktuelle kontrakten etter IAS 36. Se nærmere omtale av dette i punkt 2.10. Dernest måler konsernet nåverdien av fremtidige forventede kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter i den enkelte kontrakt, hvorav estimerte utbetalinger omfatter alle uunngåelige fremtidige betalbare driftskostnader. Av- og nedskrivninger, finanskostnader og skatt inkluderes således ikke. I den grad den enkelte kontrakt regnes som en kontantgenererende enhet defineres dermed kontantstrømmen på samme måte som den som legges til grunn i nedskrivningstester for anleggsmidlene, med unntak av at anleggsmidlenes terminalverdi ved utløp av kontraktene ikke tas med. Salgsvederlag for eventuelle realisasjoner av anleggsmidlene inkluderes heller ikke i denne beregningen. Dersom beregningene viser en negativ nåverdi, regnskapsføres dette beløpet som en avsetning. Avsetningen reverseres i takt med eventuell reduksjon av negativ nåverdi i senere perioder.

Dette er ikke tilfelle dersom anleggsmidlene har en lengre levetid enn kontrakten og nedskrivningstesten underbygger bokførte verdier. I slike tilfeller avsettes det ikke for tap på kontraktene isolert sett.

y) Hendelser etter balansedagen

Ny informasjon om selskapets posisjoner på balansedagen er tatt hensyn til i årsregnskapet. Hendelser etter balansedagen som ikke påvirker selskapets posisjon på balansedagen, men som vil påvirke selskapets posisjon i fremtiden, opplyses om dersom dette er vesentlig.

Oversikt over endringer i IFRS siste år:

a) Nye og endrede standarder implementert i 2012.

I 2012 var det ingen nye eller endrede IFRS'er eller IFRIC-fortolkninger som trådte i kraft som fikk en vesentlig påvirkning på konsernets årsregnskap.

b) Standarder, endringer og fortolkninger til eksisterende standarder som ikke er trådt i kraft og hvor konsernet ikke har valgt tidlig anvendelse.

Konsernet har ikke valgt tidlig anvendelse av noen nye eller endrede IFRS'er eller IFRIC-fortolkninger.

Note 1 forts. >>

IAS 1 Presentasjon av finansregnskap er endret og medfører at poster i utvidet resultat skal deles inn i to grupper, de som senere omklassifiseres over resultatet og de som ikke gjør det. Endringen påvirker ikke hvilke poster som skal inkluderes i utvidet resultat.

IAS 19 Ansattetrytelse ble endret i juni 2011. Endringen medfører at alle estimatavvik føres i utvidet resultat ettersom disse oppstår (ingen korridor), en umiddelbar resultatføring av alle kostnader ved tidligere perioders pensjonsopptjening og at man erstatter rentekostnader og forventet avkastning på pensjonsmidler med et netto rentebeløp som beregnes ved å benytte diskonteringsrenten på netto pensjonsforpliktelse (eiendel). Endringene er vurdert å ikke gi vesentlige effekter da konsernet i all hovedsak har avviklet sine ytelsesordninger med virkning fra 30.november 2012.

IFRS 9 "Financial Instruments" regulerer klassifisering, måling og regnskapsføring av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser. IFRS 9 ble utgitt i november 2009 og oktober 2010, og erstatter de deler av IAS 39 som omhandler regnskapsføring, klassifisering og måling av finansielle instrumenter. Etter IFRS 9 skal finansielle eiendeler deles inn i to kategorier basert på målemetode: de som er målt til virkelig verdi og de som er målt til amortisert kost. Klassifiseringen

gjøres ved første gangs regnskapsføring. Klassifiseringen vil avhenge av selskapets forretningsmodell for å håndtere sine finansielle instrumenter og karakteristikken ved de kontraktsfestede kontantstrømmene fra instrumentet. For finansielle forpliktelser er kravene i hovedsak lik IAS 39. Hovedendringen, i de tilfeller hvor man har valgt virkelig verdi for finansielle forpliktelser, er at den delen av en endring i virkelig verdi som skyldes endring i selskapets egen kredittrisiko føres over utvidet resultat i stedet for i resultatregnskapet, dersom dette ikke medfører en sammenstillingsfeil i resultatmålingen. Konsernet har ennå ikke vurdert hele påvirkningen av standarden på regnskapet, men planlegger å anvende IFRS 9 når standarden trer i kraft og er godkjent av EU. Standarden trer i kraft for regnskapsperioder som begynner 1. januar 2015.

IFRS 10 "Consolidated Financial Statements" er basert på dagens prinsipper om å benytte kontrollbegrepet som det avgjørende kriteriet for å bestemme om et selskap skal inkluderes i konsernregnskapet til morselskapet. Standarden gir utvidet veiledning til vurderingen av om kontroll er til stede i de tilfeller hvor dette er vanskelig. Konsernet har ikke vurdert alle mulige konsekvenser som følge av IFRS 10. Konsernet planlegger å anvende standarden for 2013, selv om EU ikke krever den anvendt før 1. januar 2014.

IFRS 12 "Disclosures of Interest in Other Entities" inneholder opplysningskravene for økonomiske interesser i datterselskaper, felleskontrollert virksomhet, tilknyttede selskaper, selskaper for særskilte formål "SPE" og andre ikke-balanseførte selskaper. Konsernet har ikke vurdert den fulle innvirkning av IFRS 12. Konsernet planlegger å anvende standarden for 2013, selv om EU ikke krever den anvendt før 1. januar 2014.

IFRS 13 "Fair Value Measurement" definerer hva som menes med virkelig verdi når begrepet benyttes i IFRS, gir en enhetlig beskrivelse av hvordan virkelig verdi skal bestemmes i IFRS og definerer hvilke tilleggsopplysninger som skal gis når virkelig verdi benyttes. Standarden utvider ikke omfanget av regnskapsføring til virkelig verdi men gir veiledning om anvendelsesmetode der bruken allerede er påkrevd eller tillatt i andre IFRS-er. Konsernet benytter virkelig verdi som målekriterium for visse eiendeler og forpliktelser. Konsernet har ikke vurdert den fulle innvirkning av IFRS 13, men vil anvende standarden for regnskapsåret 2013.

For øvrig er det ingen andre IFRS-er eller IFRIC-fortolkninger som ikke er trådt i kraft som forventes å ha en vesentlig påvirkning på regnskapet.

NOTE 2 Endringer i konsernets struktur

AVGANG AV VIRKSOMHETER – 2012

Det har ikke vært avgang av virksomhet i 2012.

AVGANG AV VIRKSOMHETER – 2011

Selskap	Tidspunkt for salg	Organisasjonsnr.	Land	Reduksjon i eierandel	Virksomhet	Vederlag
Tide Eiendom Nyborg AS	28.02.11	985 538 204	Norge	100 %	Eiendom	98 MNOK

Salgssum for virksomheten ble gjort opp kontant. På grunn av virksomhetens art, presenteres ikke fulle balanseoversikter. Det er heller ikke utarbeidet pro forma informasjon som om disse salgene hadde skjedd 01.01.11.

Regnskapsmessig gevinst ved avgang av datterselskapet Tide Eiendom Nyborg AS var på 51 MNOK.

Fisjon av sjøvirksomheten i 2011

Med virkning fra 29.03.2011 er sjøvirksomheten i selskapet Tide ASA fisjonert ut og overført til et nystiftet selskap; Tide Sjø Holding AS som overtakende selskap. Overdragende selskap Tide ASA består etter fisjonen.

Fisjonen er derfor gjennomført med skatte- og regnskapsmessig kontinuitet hvor regnskapsmessig virkning var fra 01.01.2011.

Samtlige aksjonærer i Tide ASA fikk videreført sitt eierforhold i det overtakende selskap i samme forhold som de eide aksjer i Tide ASA. Fisjonen gjennomføres med uendret bakenforliggende eierskap.

Fisjonen innebærer at aksjekapitalen i Tide ASA nedsettes ved aksjer til Tide Sjø Holding AS som overtakende selskap, mot at aksjonærene i Tide ASA mottar aksjer i det overtakende selskap som vederlag. Tide Sjø Holding AS har mottatt 20 320 aksjer i Tide Sjø AS som tingsinnskudd ved fisjonen. Delingsforholdet er basert på virksomhetenes virkelige verdier.

Se note 24 for ytterligere informasjon.

NOTE 3 Kontraktinntekter og spesifikasjon av andre driftsinntekter

Kontraktinntekter fra offentlige oppdragsgivere gis i forbindelse med inngåtte anbudskontrakter og kvalitetskontrakt i Bergen.

	Konsern	
	2012	2011
Geografisk fordeling		
Innenlandske oppdragsgivere	1 161 523	1 212 520
Utenlandske oppdragsgivere	365 910	363 875
Sum kontraktinntekter	1 527 433	1 576 396
Endring fra forrige år	-3,1 %	33,9 %
Prosentandel av totale driftsinntekter	79,3 %	79,3 %

Spesifikasjon av andre driftsinntekter

Tide ASA	2012	2011
Utleie av lokaler	12 674	39 275
Administrative tjenester	34 010	44 220
Andre driftsinntekter	421	539
Sum andre driftsinntekter	47 105	84 034

Konsern	2012	2011
Rep/service busser	19 953	10 259
Utleie av buss	25 983	22 752
Ekstra produksjon oppdragsgivere	24 894	18 526
Salg drivstoff	3 376	4 089
Utleie av lokaler	8 951	11 486
Administrative tjenester	11 056	19 817
Andre driftsinntekter	23 992	37 085
Sum andre driftsinntekter	118 205	124 015

NOTE 4 Resultat pr. aksje (NOK)

	Konsern	
	2012	2011
Årsresultat	-39 976 055	66 520 449
Årsresultat pr. aksje (NOK)	-1,77	2,95
Antall aksjer		
Antall utstedte aksjer 31.12.	22 559 556	22 559 556
Antall egne aksjer 31.12.	-	-
Veid gjennomsnitt av antall utstedte aksjer	22 559 556	22 559 556

Utvannet resultat pr. aksje

Ved beregning av utvannet resultat pr. aksje benyttes et veid gjennomsnitt av antall utstedte aksjer i omløp, regulert for effekten av konvertering av alle potensielle aksjer som kan medføre utvanning. Tide ASA har ikke hatt slike potensielle aksjer i periodene som er angitt. Utvannet resultat pr. aksjer er således identisk med resultat pr. aksje.

NOTE 5 Lønnskostnader, antall ansatte, ytelser og lån til ansatte

Lønnskostnader	Tide ASA		Konsern	
	2012	2011	2012	2011
Lønn	16 419	16 315	887 827	878 374
Arbeidsgiveravgift	1 631	2 193	109 249	106 092
Pensjonskostnader	5 257	2 965	70 077	35 440
Andre ytelser	118	78	44 115	60 643
Sum	23 424	21 551	1 111 268	1 080 550
Gjennomsnittlig antall årsverk	9	12	2 367	2 470

Oversikt over samlet godtgjørelse til konsernledelse, styret og revisor

Konsernledelse	2012				2011
	Lønn	Natural- ytelser	Opptjente pensjons- rettigheter	Samlet godtgjørelse	Samlet godtgjørelse
Lisbet K.Nærø ^{*)} Konsernsjef	2 218	133	4	2 356	770
Bjørn Ove Børnes ^{**)} Tidligere Konsernsjef	-	-	-	-	2 055
Øystein Disch Olsrød ^{*)} Finans- og økonomidirektør	102	1	-	103	-
Pål Erik Steen ^{**)} Tidligere Finans- og økonomidirektør	908	9	2	918	-
Giske B.Sørensen Konst. Finans- og økonomidirektør	-	-	-	-	618
Knut Peder Eriksen ^{*)} Tidligere Finans- og økonomidirektør	-	-	-	-	969
Roger R.Harkestad Adm. direktør Tide Buss AS	1 599	10	3	1 611	95
Jostein Hatlebrekke ^{**)} Tidligere Adm. direktør Tide Buss AS	-	-	-	-	1 187
Flemming Jensen Adm. direktør Tide Bus Danmark AS	1 614	-	-	1 614	-
Janicke Stople HR-direktør	1 000	11	2	1 012	979
Egil Nesse Daglig leder Tide Verksted AS	884	17	10	911	548
Konsernledelsen samlet Arbeidsgiveravgift	1 174	25	3	1 202	1 008
Sum godtgjørelse	9 499	205	23	9 727	8 240

^{*)} Ansatt deler av året 2012

^{**)} Ansatt deler av året 2011

Opptjente pensjonsrettigheter representerer her premie til innskuddsordning.

Utvalgte ledere i konsernledelsen fikk utbetalt bonus i 2012 og 2011. Konsernsjefen har ikke mottatt bonus. Det er ikke gitt lån/sikkerheter til styreleder, konsernsjef eller andre nærstående parter, se note 23 for ytterligere informasjon. Konsernsjef har ved avtale om fratreden ett års etterlønn. Konsernsjef er med i ordinær pensjonsordning, og har i tillegg avtale om å kunne fratred stillingen ved fylte 63 år med 66 % pensjonsdekning.

Erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende personell

Styret har behandlet retningslinjene og hovedprinsippene for lederavlønning i konsernet. Disse er oppsummert slik:

- Konsernsjefens lønn vurderes årlig og fastsettes av styret i Tide ASA.
- Øvrige lønninger i konsernledelsen fastsettes av konsernsjefen. Konsernlederne lønnes individuelt og lønnen vurderes og fastsettes årlig pr. 1. januar.
- Resultatbonusavtale foreligger for konsernledelsen. Det kan utbetales en årlig bonus etter avtalte kriterier på maksimalt to ganger månedslønnen. Hovedkriteriene er knyttet opp mot resultatoppgjørelse, personlig utvikling samt personalledelse og trivsel.
- Konsernledelsen er tilknyttet selskapets pensjons- og personalforsikringsordninger.
- Utvalgte ledere i konsernledelsen har avtale om ett års etterlønn ved avtale om fratredelse.
- Konsernlederne har ordning for hjemmekontor, mobiltelefon og aviser.
- Transportgodtgjørelse er etablert som erstatning for firmabilavtale.

Det er ingen tildeling av aksjer, tegningsretter, opsjoner eller andre former for godtgjørelse som er knyttet til aksjer eller utvikling av aksjekursen i konsernet. Det kommer ingen andre variable elementer i godtgjørelsen eller særskilte ytelser i tillegg til basislønnen. Styret er gjort kjent med alle elementer i fastsettelsen av lederlønningene.

Note 5 forts. >>

	Styrehonorar	
	2012	2011
Godtgjørelse til styret inklusiv revisjonsutvalg ¹⁾		
Steinar Madsen (styrets leder) ¹⁾	237	265
Roald Georg Bergsaker	160	175
Knut Ravnå ¹⁾	137	143
Christine Rødsæther	125	125
Kristin Reitan Husebø	125	125
Frode Sælen ¹⁾	140	149
Harald Grimelund	69	-
Marit Engseth	125	125
Roy Rimestad	63	125
Magnar Kleveland	6	-
Sum godtgjørelse	1 186	1 232

	Bedriftsforsamling ¹⁾	
	2012	2011
Godtgjørelse til bedriftsforsamling		
Atle Johnsen (leder)	63	66
Roald Ervik	-	3
Sveinung Fagervik	-	3
Johan Kåre Gjølme	3	3
Rune Jensen	-	3
Nina E. Johannessen	3	6
Otto Reidar Johannessen	3	3
Magnar Kleveland	-	9
Per Norvald Krogsæther	3	3
Torill Kvamme	6	6
Jan Willy Kvamsøe	-	3
Ingolf Marifjæren	6	12
Kjell K.Nesheim	6	6
Andreas Norvik	-	3
Sigmund Rosnes	6	3
Jan Skaar	-	6
Viggo Smestad	3	3
Sølvi Svangtun	-	6
Egil Arve Svela	6	12
Edmund Harris Utne	6	-
Johannes Utne	6	6
Trude C. Sande Valle	-	3
Marianne Skår-Teigen	3	-
Tor M. Larsen	3	-
Anne Marit Hanøy	6	-
Asbjørn Hæro	6	-
Kari Merete Andreassen	6	-
Sum godtgjørelse alle medlemmer	144	168

¹⁾ Bedriftsforsamlingen ble avviklet på Generalforsamling i Tide ASA den 25.april 2012.

	Tide ASA		Konsern	
	2012	2011	2012	2011
Godtgjørelse til revisor				
Lovpålagt revisjon	359	335	1 281	1 140
Andre attestasjonstjenester	-	-	17	39
Skatterådgiving	22	84	144	146
Andre tjenester	792	2 118	939	2 393
Sum godtgjørelse til valgt revisor (eksklusiv merverdiavgift)	1 173	2 537	2 381	3 718

For 2011 er andre tjenester i hovedsak knyttet til bistand i forbindelse med mulig restrukturering i bransjen, samt fisjon av Tide Sjø AS.

NOTE 6 Spesifikasjon av andre driftskostnader

	Tide ASA	
	2012	2011
Leie lokaler	13 077	40 082
Renhold, vedlikehold og utstyr	3 340	11 852
Lisenser og abonnement	3 821	2 292
Diverse honorar	3 023	9 065
Annonser, reklame, trykksaker etc.	468	613
Andre driftskostnader	3 177	3 800
Sum andre driftskostnader	26 906	67 704

	Konsern	
	2012	2011
Drivstoff, smøreolje	236 476	234 692
Reparasjoner, vedlikehold og utstyr	70 602	80 998
Andre rutekostnader	156 773	147 022
Husleiekostnader	66 499	75 962
Fremmedetjenester	17 539	17 749
Andre driftskostnader	79 140	70 766
Sum andre driftskostnader	627 029	627 189

NOTE 7 Netto finansposter

Finansinntekter og -kostnader	Tide ASA		Konsern	
	2012	2011	2012	2011
Renteinntekter	105	4 797	634	3 638
Renteinntekter fra foretak i samme konsern	7 322	5 623	-	-
Inntekter fra investering i datterselskap	-	32 420	-	-
Gevinst salg aksjer	29 774	50 475	540	-
Realisert valutagevinst	30	4	30	4
Andre finansinntekter	1 219	839	1 163	958
Sum finansinntekt	38 450	94 158	2 367	4 600
Rentekostnad lån	-	-	32 998	25 748
Rentekostnad til foretak i samme konsern	1 298	4 880	-	-
Rentekostnad finansielle leieavtaler	-	-	613	591
Andre finanskostnader	1 610	1 969	3 698	5 014
Sum finanskostnader	2 908	6 849	37 310	31 354
Sum netto finansposter	35 542	87 309	-34 944	-26 754

Det er ikke balanseført finansutgifter på kvalifiserende eiendeler.

NOTE 8 Varige driftsmidler

Tide ASA	Busser	Eiendommer	Inventar	Sum
Pr. 31. desember 2010				
Anskaffelseskost	39 666	37 039	29 789	106 494
Akkumulerte avskrivninger	39 666	30 128	22 324	92 118
Balanseført verdi 31.12.	-	6 911	7 465	14 376
Regnskapsåret 2011				
Balanseført verdi 01.01.	-	6 911	7 465	14 376
Tilgang	-	-	285	285
Avgang	-	-	28	28
Årets avskrivninger	-	112	2 371	2 484
Balanseført verdi 31.12.	-	6 799	5 351	12 150
Pr. 31. desember 2011				
Anskaffelseskost	27 345	37 039	30 046	94 430
Akkumulerte avskrivninger	27 345	30 240	24 695	82 281
Balanseført verdi 31.12.	-	6 799	5 351	12 150
Regnskapsåret 2012				
Balanseført verdi 01.01.	-	6 799	5 351	12 150
Tilgang	-	-	498	498
Årets avskrivninger	-	104	2 109	2 213
Balanseført verdi 31.12.	-	6 695	3 740	10 435
Pr. 31. desember 2012				
Anskaffelseskost	27 345	37 039	30 544	94 928
Akkumulerte avskrivninger	27 345	30 344	26 804	84 493
Balanseført verdi 31.12.	-	6 695	3 740	10 435

Note 8 forts. >>

Konsern	Hurtig- båter	Ferger	Leide busser	Busser	Eien- dommer	Inventar	Anlegg u/utf.	Sum
Pr. 31. desember 2010								
Anskaffelseskost	1 198 390	2 248 230	26 266	2 172 825	137 320	163 671	26 350	5 973 051
Akkumulerte avskrivninger	225 194	1 010 846	16 577	1 211 149	56 844	122 366	-	2 642 975
Akkumulerte nedskrivninger	-	30 000	-	35 500	-	252	-	65 752
Balansført verdi 31.12.	973 196	1 207 384	9 689	926 176	80 476	41 052	26 350	3 264 324
Varige driftsmidler holdt for salg	-	-	-	-	-	48 738	-	48 738
Netto balansført verdi 31.12.	973 196	1 207 384	9 689	926 176	31 738	41 052	26 350	3 215 586
Regnskapsåret 2011								
Balansført verdi 01.01.	973 196	1 207 384	9 689	926 176	80 476	41 052	26 350	3 264 324
Tilgang	-	-	6 794	557 154	100	5 974	1 958	571 980
Avgang	-	-	475	13 060	48 692	28	-	62 255
Avgang ved fisjon	973 196	1 207 384	-	1 231	2 102	16 416	26 349	2 226 678
Årets avskrivninger	-	-	3 398	157 038	1 859	5 780	-	168 075
Omregningsdifferanse	-	-	-	653	-	-	-	653
Balansført verdi 31.12.	-	-	12 610	1 312 654	27 923	24 803	1 959	1 379 949
Varige driftsmidler holdt for salg	-	-	-	-	-	-	-	-
Netto balansført verdi 31.12.	-	-	12 610	1 312 654	27 923	24 803	1 959	1 379 949
Pr. 31. desember 2011								
Anskaffelseskost	-	-	32 585	2 412 281	67 868	113 856	1 959	2 628 549
Akkumulerte avskrivninger	-	-	19 975	1 064 903	39 944	88 277	-	1 213 099
Akkumulerte nedskrivninger	-	-	-	35 500	-	-	-	35 500
Balansført verdi 31.12.	-	-	12 610	1 311 878	27 923	25 579	1 959	1 379 949
Varige driftsmidler holdt for salg	-	-	-	-	-	-	-	-
Netto balansført verdi 31.12.	-	-	12 610	1 311 878	27 923	25 579	1 959	1 379 949
Regnskapsåret 2012								
Balansført verdi 01.01.	-	-	12 610	1 311 878	27 923	25 579	1 959	1 379 949
Tilgang	-	-	-	50 230	13 144	3 328	-	66 702
Avgang	-	-	-	4 820	-	-	-	4 820
Årets avskrivninger	-	-	2 485	161 507	2 274	7 276	-	173 542
Omregningsdifferanse	-	-	-	12 293	-	-	-	12 292
Balansført verdi 31.12.	-	-	10 125	1 183 488	38 793	21 631	1 959	1 255 997
Varige driftsmidler holdt for salg	-	-	-	-	17 576	-	-	17 576
Netto balansført verdi 31.12.	-	-	10 125	1 183 488	21 217	21 631	1 959	1 238 421
Pr. 31. desember 2012								
Anskaffelseskost	-	-	32 585	2 445 398	81 012	117 184	1 959	2 678 138
Akkumulerte avskrivninger	-	-	22 460	1 226 410	42 218	95 553	-	1 386 640
Akkumulerte nedskrivninger	-	-	-	35 500	-	-	-	35 500
Balansført verdi 31.12.	-	-	10 125	1 183 488	38 794	21 631	1 959	1 255 997
Varige driftsmidler holdt for salg	-	-	-	-	17 576	-	-	17 576
Netto balansført verdi 31.12.	-	-	10 125	1 183 488	21 217	21 631	1 959	1 238 421

Nedskrivninger knytter seg til anbudskontrakter og busser som ikke er i bruk. Se note 27 for mer informasjon. Varige driftsmidler holdt for salg er knyttet til eiendomsselskaper. Se note 26 for mer informasjon.

Investeringsforpliktelser pr. 31.12.12:

Tide Buss AS har ingen investeringsforpliktelser pr. 31.12.12.

NOTE 9 Immaterielle eiendeler

Konsern		
	Markedsrelaterte eiendeler	Sum
Pr. 31. desember 2010		
Anskaffelseskost	25 016	43 602
Akkumulerte avskrivninger	23 009	37 547
Akkumulerte nedskrivninger	-	4 048
Balanseført verdi 31.12.	2 007	2 007
Regnskapsåret 2011		
Balanseført verdi 01.01.	2 007	2 007
Årets avskrivninger	2 007	2 007
Balanseført verdi 31.12.	-	-
Pr. 31. desember 2011		
Anskaffelseskost	25 016	43 602
Akkumulerte avskrivninger	25 016	39 554
Akkumulerte nedskrivninger	-	4 048
Balanseført verdi 31.12.	-	-
Regnskapsåret 2012		
Balanseført verdi 01.01.	-	-
Balanseført verdi 31.12.	-	-
Pr. 31. desember 2012		
Anskaffelseskost	25 016	43 602
Akkumulerte avskrivninger	25 016	39 554
Akkumulerte nedskrivninger	-	4 048
Balanseført verdi 31.12.	-	-

NOTE 10 Datterselskaper

Datterselskaper	Forretningskontor	Eier- og stemmeandel	Balanseført verdi datter
Tide Buss AS	Bergen	100 %	171 605
Tide Bus Danmark A/S	Odense	100 %	39 634
Tide Reiser AS (stiftet 2010)	Bergen	100 %	100
Tide Eiendom Hordaland AS	Bergen	100 %	3 648
Tide Eiendom Voss AS	Bergen	100 %	2 025
Sum alle datterselskaper			217 012
*) Investeringer i datterselskaper holdt for salg			5 673
Sum ekskl. datterselskaper holdt for salg			211 339

*) Se note 26

Balanseført verdi av datter-datter er 39.946 TNOK pr. 31.12.12, og består av selskapene Tide Verksted AS, Tide Bane AS, Neste Blåne AS og Kystbussen AS.

I 2012 solgte Tide Buss AS aksjene i Tide Bus Danmark A/S til Tide ASA for 39.634 TNOK. På samme tidspunkt kjøpte selskapet aksjene i Tide Verksted AS fra Tide ASA for 39.626 TNOK. Transaksjonene ble behandlet av generalforsamlingene i selskapene.

NOTE 11 Investeringer i tilknyttede selskaper

Selskap			Eierandel	
	Land	Bransje	Tide ASA	Konsern
AS Nygårdstangen ¹⁾	Norge	Eiendom	36,1 %	49,3 %

Konsern	2012	2011
Balansført verdi 01.01.	-	3 253
Mottatt avviklingsoppgjør	-	-3 133
Salg/avvikling andel ¹⁾	-	-120
Balansført verdi 31.12.	-	-

¹⁾ AS Nygårdstangen ble avviklet med virkning fra 29. september 2011.

NOTE 12 Aksjer tilgjengelig for salg

	Tide ASA		Konsern	
	Virkelig verdi		Virkelig verdi	
	2012	2011	2012	2011
Andre aksjer	1 586	1 586	2 506	2 506
Sum aksjer tilgjengelig for salg	1 586	1 586	2 506	2 506

NOTE 13 Varelager

	Konsern	
	2012	2011
Diesel	5 437	5 416
Smøreolje	925	664
Dekk, deler og rekvisita	11 901	12 761
Ukurans	-928	-858
Sum	17 336	17 983

NOTE 14 Kortsiktige fordringer

Kundefordringer	Tide ASA		Konsern	
	2012	2011	2012	2011
Kundefordringer til pålydende	2 506	6 643	127 365	169 221
Avsetning tap	-	-	1 365	1 912
Sum	2 506	6 643	126 001	167 309
Resultatførte tap i året				
Årets konstaterte tap	-	-	584	1 101
Innkomet på tidligere tapsførte fordringer	-30	-	-78	-431
Endring i avsetning tap på fordringer	-	-	-565	-1 045
Sum	-30	-	-59	-375

Andre kortsiktige fordringer	Tide ASA		Konsern	
	2012	2011	2012	2011
Forskuddsbetalte utgifter	-	-	6 811	6 493
Opptjente inntekter	-	-	42 012	48 426
Tilskudd	-	-	316	251
Sjåfør oppgjør	-	-	12 881	6 999
Fordring på selskap i samme konsern	200 877	217 346	-	-
Til gode merverdiavgift	-	263	1 644	39 280
Andre kortsiktige fordringer	1 486	10 000	3 338	23 724
Sum	202 363	227 608	67 001	125 173

NOTE 15 Annen kortsiktig gjeld

Annen kortsiktig gjeld	Tide ASA		Konsern	
	2012	2011	2012	2011
Opptjente feriepenger og variable lønnskostnader	904	936	93 062	98 310
Gjeld til selskap i samme konsern	1 234	34	-	-
Kortdatabase	-	-	1 000	3 282
Utestående oppgjør til oppdragsgivere	-	-	31 470	42 999
Påløpte renter	-	-	5 013	2 473
Skyldig mva	-	-	11 078	-
Andre påløpte kostnader	1 334	10 086	34 278	66 369
Sum	3 473	11 056	175 901	213 433

NOTE 16 Aksjekapital, overkurs og aksjonærinformasjon**Tide ASA**

Aksjekapital og overkurs	31.12.2012	31.12.2011
Antall aksjer	22 559 556	22 559 556
Pålydende	kr 0,9	kr 0,9
Aksjekapital	20 304	20 304
Overkurs	295 418	295 417
Sum	315 721	315 721

Aksjonærstruktur i Tide ASA pr. 31.12.12	Antall aksjer	Eierandel
Det Stavangerske Dampskibsselskab AS	11 000 572	48,76 %
Folke Hermansen AS	6 250 000	27,70 %
Sparebanken Vest Aksjer, Handel II	2 175 600	9,64 %
YTF Avd 80	539 820	2,39 %
Hagland Invest AS	147 700	0,65 %
Middelboe AS	70 858	0,31 %
Livsforsikring, Nordea	58 600	0,26 %
Voss Kommune	37 000	0,16 %
Mar-Theco AS	31 567	0,14 %
Kinobygg AS	25 110	0,11 %
Utne Johannes	22 100	0,10 %
Standal Arnlaug Flesland	22 090	0,10 %
Strass Inger Flesland	21 950	0,10 %
Utne Thorvald O.	20 160	0,09 %
Liland Håvard Magnus	15 340	0,07 %
Forenede Forvaltning AS	13 104	0,06 %
Dahle Bente	12 341	0,05 %
Eliassen Jan Ingolf	11 471	0,05 %
Amble Invest AS	10 810	0,05 %
Marifjæren Ingolf Arne	10 373	0,05 %
Sum 20 største aksjonærer	20 496 566	90,86 %
Øvrige 5.627 aksjonærer	2 062 990	9,14 %
Totalt antall aksjer	22 559 556	100,00 %

Aksjonærstruktur i Tide ASA pr. 31.12.11	Antall aksjer	Eierandel
Det Stavangerske Dampskibsselskab AS	17 250 572	76,47 %
Sparebanken Vest Aksjer, Handel II	2 175 600	9,64 %
YTF Avd 80	539 820	2,39 %
Hagland Invest AS	147 700	0,65 %
Livsforsikring, Nordea	58 600	0,26 %
Voss Kommune	37 000	0,16 %
Middelboe AS	33 541	0,15 %
Mar-Theco AS	32 440	0,14 %
OMA Invest AS	29 828	0,13 %
Kinobygg AS	25 110	0,11 %
Utne Johannes	22 100	0,10 %
Standal Arnlaug Flesland	22 090	0,10 %
Strass Inger Flesland	21 950	0,10 %
Utne Thorvald O.	20 160	0,09 %
Liland Håvard Magnus	15 340	0,07 %
Dahle Bente	13 216	0,06 %
Forenede Forvaltning AS	13 104	0,06 %
Amble Invest AS	10 810	0,05 %
Marifjæren Ingolf Arne	10 373	0,05 %
Evensen Jeanette	10 120	0,04 %
Sum 20 største aksjonærer	20 489 474	90,82 %
Øvrige 5.702 aksjonærer	2 070 082	9,18 %
Totalt antall aksjer	22 559 556	100,00 %

Note 16 forts. >>

Aksjer eid av styremedlemmer inkl. nærstående i Tide ASA	31.12.2012	31.12.2011
Steinar Madsen (styrets leder)	-	-
Roald Georg Bergsaker	-	-
Kristin Reitan Husebø	-	-
Knut Ravnå	-	-
Christine Rødsæther	-	-
Frode Sælen	2 620	2 620
Harald Grimelund (tiltrådt i 2011)	1 440	1 440
Dagfinn Haga (tiltrådt i 2012)	130	-
Sum antall aksjer	4 190	4 060

Aksjer eid av ledende ansatte inkl. nærstående i Tide ASA	31.12.2012	31.12.2011
Egil A. Nesse	360	360
Sum antall aksjer	360	360

NOTE 17 Utbytte

Tide ASA

Utbetalt utbytte	2012	2011
NOK pr. aksje	1,0	2,0
Utbetalt utbytte NOK (eks. egne aksjer)	22 559 556	45 119 112

Foreslått utbytte til godkjenning i generalforsamlingen (ikke regnskapsført som en forpliktelse pr. 31.12.)	2012	2011
NOK pr. aksje	-	1,0
Samlet utbytte NOK	-	22 559 556

NOTE 18 Pensjoner

Tjenestepensjonsordninger i Tide konsern

Tide konsern har foretakspensjonsordninger i livsforsikringselskap for alle ansatte. Foretakspensjonsordningene oppfyller kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon.

Avvikling av ytelsesbaserte pensjonsforsikringer i Tide ASA, Tide Buss AS og Tide Verksted AS med virkning fra 30.november 2012

Tide ASA besluttet å avvikle de ytelsesbaserte pensjonsforikringene etter Lov om Foretakspensjon i Tide ASA, Tide Buss AS og Tide Verksted AS. med negativ effekt på 19,2 millioner. Ytelsesplanene er erstattet med tilskuddsplaner. Regnskapsmessig er ytelsesordningene oppgjort i henhold til regnskapsreglene for avvikling av pensjonsordninger.

Inntil avvikling av ytelsesbaserte pensjonsforsikringer hadde konsernet følgende pensjonsordninger:

Pensjonsordning for Tide ASA, Tide Buss AS, og Tide Verksted AS

Ytelsesbaserte pensjonsforsikringer til tidligere ansatte fra HSD

De ytelsesbaserte pensjonsforsikringene til tidligere ansatte fra HSD omfatter livsvarig alderspensjon fra 67 år. Full alderspensjon utgjør tilnærmet 62% av pensjonsgrunnlaget (begrenset til 12G), inklusiv antatt alderspensjon fra folketrygden. Ordningen inkluderer uførepensjon, og det ytes premiefritak ved arbeidsuførhet. Pensjoner under utbetaling reguleres hvert år i forhold til det overskudd som livselskapet tilfører forsikringen, begrenset oppad til den prosentvise endringen av folketrygdens grunnbeløp. Pensjonsordningen er lukket for opptak av nye medlemmer fra 01.05.2007. Den ansatte yter en egenandel på 2 %.

Ytelsesbaserte pensjonsforsikringer til tidligere ansatte fra Gaia

De ytelsesbaserte pensjonsforsikringene til tidligere ansatte fra Gaia omfatter livsvarig alderspensjon fra 67 år. Full alderspensjon utgjør tilnærmet 66% av pensjonsgrunnlaget (begrenset til 12G), inklusiv antatt

alderspensjon fra folketrygden. Ordningen inkluderer uføre- og barnepensjon, og det ytes premiefritak ved arbeidsuførhet. Det er ingen fripliseopptjening på uføre- og barnepensjon. Pensjoner under utbetaling reguleres hvert år i forhold til det overskudd som livselskapet tilfører forsikringen, begrenset oppad til den prosentvise endringen av folketrygdens grunnbeløp. Pensjonsordningen er lukket for opptak av nye medlemmer fra 01.01.2003. Den ansatte yter en egenandel på 2 %.

Ytelsesbaserte pensjonsforsikringer til ansatte overtatt i forbindelse med virksomhetsoverdragelse (NettBuss Trondheim AS)

Virksomhetsoverdragelsen medførte videreføring av to lukkede ytelsesordninger for de ansatte som ble virksomhetsoverdratt fra NettBuss Trondheim AS. Det ble etablert en kompensasjonsordning som sikrer at Tide Buss AS får dekket merkostnader utover en estimert premie dersom de ansatte var medlemmene av en kollektiv innskuddsordning med vilkår og risikodekninger som avtalt i Bussbransjeavtalen. Regnskapsmessig bruttoføres pensjonsforpliktelsen som en ytelsesordning, men den finansiering som oppnås gjennom kompensasjon, føres som fordring mot AtB AS. I resultatregnskapet fremgår ordningen med en kostnad lik nevnte tilskuddsplan. Ordningene omfatter 20 personer, hvorav 18 er aktive.

Innskuddsbasert pensjonsordning

Nyansatte i Tide ASA, Tide Buss AS, Tide Reiser AS og Tide Verksted AS opptjener rettigheter i en innskuddsbasert pensjonsordning. Årlige innskudd til alderspensjon utgjør for hvert medlem 5% av lønn i intervallet 1G til 6G, og 8% av lønn i intervallet 6G til 12G. Ordningen inkluderer uførepensjon (62% av pensjonsgrunnlaget) og barnepensjon. Det ytes innskuddsfritak ved arbeidsuførhet. Den ansatte yter en egenandel på 2 %.

Avtalefestet pensjon

Tide konsern har selskaper som er tilknyttet

ordningen med avtalefestet førtidspensjon (AFP). Ny AFP-tilskottslov ble vedtatt 19. februar 2010, og trådte i kraft straks. Gammel AFP i privat sektor ble lukket ved utgangen av 2010, og ble da erstattet av den nye ordningen.

Den nye AFP-ordningen er en ytelsesbasert flerforetaksordning, hvor foretakene skal innregne sin proporsjonale andel av ordningens forpliktelser, midler og kostnad. Det foreligger ikke tilstrekkelig informasjon for måling av ordningen, og et konsistent og pålitelig grunnlag for allokering mellom de deltakende foretak i ordningen. Ordningen vil dermed bli innregnet som en innskuddsordning. Hvorvidt det senere er grunnlag for balanseføring, er avhengig av om det finnes en konsekvent og pålitelig allokeringsskema, og at det nødvendige datagrunnlaget fremskaffes.

Tide-selskapene som var tilsluttet Fellesordningen under den gamle AFP-ordningen, er pålagt premie og egenandeler for å sluttfinansiere pensjonsutgifter i den gamle ordningen. Denne underdekningen er avsatt for i det enkelte selskapsregnskap, og er estimert å utgjøre kr 2.900 inklusive arbeidsgiveravgift pr arbeidstaker som benyttet seg av den gamle ordningen. Avsetningen utgjør 35 tnok for Tide ASA og 5,3 millioner for konsernet for 2012.

Driftspensjoner

Konsernet har også forpliktelser knyttet til lønn over 12G og avtaler om førtidspensjonering. Pensjonsforpliktelsene knyttet til lønn over 12 G og førtidspensjonering finansieres over driften. Selskapet utbetaler også pensjoner som dekkes over selskapets drift. Disse drifts- og gavepensjonene er ikke sikret.

Pensjon til konsernsjef

Konsernsjef har egen pensjonsordning, se lønnsnote.

Arbeidsgiveravgift

Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser inkluderer arbeidsgiveravgift.

Note 18 forts. >>

Tide ASA	2012	2011
Tilskuddsplaner		
Netto kostnad tilskuddsbaserte pensjonsordninger	177	353
Tilskudd LO/NHO-ordningen	354	-

Tide ASA	2012			2011		
Balanseført forpliktelse	Sikret	Usikret	Sum	Sikret	Usikret	Sum
Pensjonsytelser	-	18 239	18 239	-2 013	20 401	18 387
Kostnader belastet resultatregnskapet						
Innskuddsbaserte pensjonsordninger			549			388
Pensjonsytelser	2 315	2 392	4 707	282	2 295	2 577
Sum	2 315	2 392	5 257	282	2 295	2 965

Pensjonsytelser						
Balanseført forpliktelse er fastsatt som følger:						
Nåverdi av opptjente pensjonsforpliktelser	-	17 530	17 530	15 620	18 987	34 607
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-	-	-	-13 941	-	-13 941
Arbeidsgiveravgift	-	2 472	2 472	237	2 670	2 907
Ikke resultatført estimatavik	-	-1 762	-1 762	-3 929	-1 256	-5 185
Netto pensjonsforpliktelse i balansen	-	18 239	18 239	-2 013	20 401	18 387

Endring i pensjonsforpliktelser i løpet av året						
Pensjonsforpliktelser 01.01.						
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	217	-	217	235	95	330
Rentekostnad	362	441	803	588	746	1 334
Resultatførte planendringer/avkortning	-13 442	-	-13 442	-	-	-
Estimatavik tap/(gevinster)	-2 085	2 093	8	436	825	1 277
Pensjonsutbetalinger	-	-	-	-680	-2 785	-3 465
Forpliktelser overtatt gjennom virksomhetssammenslutning	-672	-3 991	-4 663	-	-	-
Pensjonsforpliktelser 31.12.	-	17 530	17 530	15 620	18 987	34 624

Endring i virkelig verdi pensjonsmidler i løpet av året						
Pensjonsmidler 1.1.						
Forventet avkastning på pensjonsmidler	429	-	429	758	-	758
Estimatavik gevinster/(tap)	-2 399	-	-2 399	-1 311	-	-1 311
Innbetalt pensjonspremie	264	-	264	866	-	866
Administrasjonskostnader	-130	-	-130	-151	-	-151
Utbetalte pensjoner	-672	-	-672	-680	-	-680
Midler ved planending/avkortning	-11 434	-	-11 434	-	-	-
Pensjonsmidler 31.12.	-	-	-	13 941	-	13 941

Den samlede kostnaden innregnet i resultatet						
Kostnad ved årets pensjonsopptjening	217	-	217	235	95	330
Rentekostnad	362	441	803	588	746	1 334
Forventet avkastning på pensjonsmidler	-429	-	-429	-759	-	-759
Administrasjonskostnader	148	-	148	172	-	172
Resultatført planending / avkortning	-2 292	-	-2 292	-	-	-
Resultatført estimatavik i forbindelse med avkortning	3 896	-	3 896	-	-	-
Resultatførte estimatavik	392	1 889	2 281	37	1 335	1 372
Arbeidsgiveravgift av pensjonskostnaden	21	62	83	9	119	128
Sum inkludert i lønnskostnader	2 315	2 392	4 707	282	2 295	2 577

Følgende økonomiske forutsetninger er lagt til grunn	2012	2011
Diskonteringsrente	2,60 %	4,00 %
Forventet avkastning på pensjonsmidler	4,10 %	5,40 %
Årlig lønnsvekst	3,25 %	3,75 %
Årlig regulering av folketrygdens grunnbeløp	3,25 %	3,75 %
Årlig regulering av pensjoner	0,10 %	1,30 %
Uttakstilbøyelighet AvtaleFestetPensjon	Trappemodell	Trappemodell
Sannsynlig avgang (over/under 40 år)	0-8 %	0-8%
Dødelighetstabell	K2005/KU	K2005/KU
Arbeidsgiveravgift	14,10 %	14,10 %

Note 18 forts. >

Avkastning og sammensetning pensjonsmidler	30.09.12	30.9.2011
Faktisk avkastning	4,30 %	1,00 %
Sammensetning av pensjonsmidler:		
Obligasjoner	70,5 %	47,3 %
Aksjer	7,6 %	5,0 %
Pengemarked o.a.	5,4 %	30,1 %
Eiendom	16,6 %	17,6 %

Konsern	2012	2011
Tilskuddsplaner		
Netto kostnad tilskuddsbaserte pensjonsordninger	17 234	15 752

Konsern	2012			2011		
Balansført forpliktelse	Sikret	Usikret	Sum	Sikret	Usikret	Sum
Pensjonsytelser	10 985	31 394	42 379	(4 699)	41 757	(4 699)
Kostnader belastet resultatregnskapet						
Innskuddsbaserte pensjonsytelser			29 712			15 752
Pensjonsytelser	37 048	3 317	40 365	16 992	2 696	19 688
Sum	37 048	3 317	40 365	16 992	2 696	19 688
Pensjonsytelser						
Balansført forpliktelse er fastsatt som følger:						
Nåverdi av opptjente pensjonsforpliktelser	16 711	30 029	46 740	351 706	39 887	391 593
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-8 550	-	-8 550	-275 302	-	-275 302
Arbeidsgiveravgift	1 150	3 492	4 642	10 773	4 467	15 240
Ikke resultatført estimatavvik	1 674	-2 127	-453	(91 876)	(2 596)	(94 472)
Netto pensjonsforpliktelse i balansen	10 985	31 394	42 379	(4 699)	41 758	37 058
Endring i pensjonsforpliktelser i løpet av året						
Pensjonsforpliktelser 1.1.	351 706	39 887	391 592	320 790	50 805	371 595
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	11 008	-	11 008	11 557	95	11 652
Rentekostnad	8 590	700	9 290	12 885	1 340	14 225
Resultatførte planendringer/avkortning	-334 427	-	-334 427	-	-	-
Estimatavvik tap/(gevinster)	21 197	-928	20 269	1 157	(2 504)	(1 347)
Pensjonsutbetalinger	-10 333	-5 461	-15 794	(11 237)	(9 850)	(21 087)
Pensjonsforpliktelse for overtatte /(avgitte) konsesjoner	-31 030	-3 991	-35 021	16 554	-	16 554
Pensjonsforpliktelser 31.12.	16 711	30 207	46 917	351 706	39 887	391 592
Endring i virkelig verdi pensjonsmidler i løpet av året						
Pensjonsmidler 1.1.	275 302	-	275 302	278 417	-	278 417
Forventet avkastning på pensjonsmidler	11 149	-	11 149	15 080	-	15 080
Estimatavvik gevinster/(tap)	-11 678	-	-11 678	-24 731	-	-24 731
Midler ved planendring / avkortning	-251 739	-	-251 739	7 427	-	7 427
Innbetalt pensjonspremie	17 715	-	17 715	12 632	-	12 632
Administrasjonskostnader	-2 499	-	-2 499	-2 286	-	-2 286
Pensjonsmidler for overtatte/(avgitte) konsesjoner	-18 695	-	-18 695	-	-	-
Pensjonsutbetalinger	-11 005	-	-11 005	-11 237	-	-11 237
Midler overtatt gjennom virksomhetssammenslutning	-	-	-	-	-	-
Pensjonsmidler 31.12.	8 550	-	8 550	275 302	-	275 302
Den samlede kostnaden innregnet i resultatet						
Kostnad ved årets pensjonsopptjening	11 008	-	11 008	11 180	95	11 275
Rentekostnad	8 590	700	9 290	12 690	1 340	14 030
Forventet avkastning på pensjonsmidler	-11 149	-	-11 149	(14 951)	-	(14 951)
Administrasjonskostnader	2 499	-	2 499	2 609	-	2 609
Resultatført planending / avkortning	-94 341	-	-94 341	-	-	-
Resultatført estimatavvik i forbindelse med avkortning	113 582	-	113 582	-	-	-
Resultatførte estimatavvik	5 666	2 519	8 185	4 145	1 058	5 203
Arbeidsgiveravgift av pensjonskostnaden	1 193	98	1 291	1 320	203	1 523
Sum inkludert i lønnskostnader	37 048	3 317	40 365	16 992	2 696	19 688

Note 18 forts. >>

Følgende økonomiske forutsetninger er lagt til grunn	2012	2011
Diskonteringsrente	2,60 %	4,00 %
Forventet avkastning på pensjonsmidler	4,10 %	5,40 %
Årlig lønnsvekst	3,25 %	3,75 %
Årlig regulering av folketrygdens grunnbeløp	3,25 %	3,75 %
Årlig regulering av pensjoner	0,10 %	1,30 %
Uttakstilbøyelighet AvtaleFestetPensjon	Trappemodell	Trappemodell
Sannsynlig avgang (over/under 40 år)	0-8 %	0-8%
Dødlighetstabell	K2005/KU	K2005/KU
Arbeidsgiveravgift	14,10 %	14,10 %

Avkastning og sammensetning pensjonsmidler	30.09.12	30.09.11
Faktisk avkastning	4,30 %	3,5 %
Sammensetning av pensjonsmidler		
Obligasjoner	70,5 %	47,30 %
Aksjer	7,6 %	5,00 %
Pengemarked o.a.	5,4 %	30,10 %
Eiendom	16,6 %	17,60 %

Forventet premieinnbetaling 2012	Tide ASA	Tide konsern
Ytelsesbaserte pensjonsordninger	498	635
Innskuddsbaserte pensjonsordninger	537	26 192
Avtalefestet pensjon	664	17 918
Sum	1 699	44 745

Netto pensjonsforpliktelse siste 5 år	2012	2011	2010	2009	2008	2007
Tide ASA						
Nåverdi av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen	17 530	34 624	35 148	35 756	109 644	111 420
Virkelig verdi av pensjonseiendelene	-	13 941	14 459	16 986	74 927	76 340
Underskudd / (overskudd)	17 530	20 683	20 689	18 770	34 717	35 080
Tide konsern						
Nåverdi av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen	46 917	391 592	391 592	483 388	511 273	444 666
Virkelig verdi av pensjonseiendelene	8 550	275 302	275 302	296 558	291 906	290 776
Underskudd / (overskudd)	38 367	116 290	85 529	186 830	219 367	153 890

NOTE 19 Rentebærende gjeld og pantsettelsler

Gjeld sikret med pant	Tide ASA		Konsern	
	2012	2011	2012	2011
Gjeld sikret med pant	-	-	731 007	861 404
Bokført verdi av pantsatte eiendeler				
Fordringer	-	-	116 409	148 085
Kjøretøy og annet driftsløst	-	-	990 414	1 129 307
Sum	-	-	1 106 823	1 277 392

Langsiktig gjeld	Tide ASA		Konsern	
	2012	2011	2012	2011
Pantelån	-	-	731 007	861 404
Forpliktelser fra finansielle leiekontrakter	-	-	35 151	8 474
Ikke rentebærende gjeld (depositum)	-	-	150	150
Sum langsiktig gjeld	-	-	766 307	870 028
Første års avdrag langsiktig gjeld	-	-	152 596	138 900
Sum langsiktig gjeld ekskl. første års avdrag	-	-	613 711	731 128
Amortisering av lånekostnader	-	-	288	378
Sum langsiktig gjeld ekskl. første års avdrag og amortisering	-	-	613 423	730 750

Balansført verdi tilsvarer virkelig verdi med unntak av amortisering av lånekostnader.

Gjeld knyttet til balansførte leieavtaler gjelder finansiering av busser.

Rente

Effektiv rentesats (vektet gjennomsnitt) utgjør 4,07 % i 2012 mot 3,93 % i 2011.

Tide har inngått flere rentebytteavtaler for å redusere risiko knyttet til flytende rente, se note 22.

Finansielle lånebetingelser

Konsernet har et vilkår knyttet til lånebetingelser mot hovedbank om at samlet rentebærende gjeld i forhold til EBITDA ikke skal overstige 4 ved utløp av hvert kvartal. Pr. 31.12.12 har selskapet fått innvilget en midlertidig endring om at vilkåret ikke skal overstige 4,75.

Note 19 forts. >>

Nedbetalingsplan	Pantelån		Finansielle leieavtaler	
	Tide ASA	Konsern	Tide ASA	Konsern
2013	-	151 853	-	4 348
2014	-	93 793	-	4 453
2015	-	93 793	-	4 560
2016	-	93 789	-	4 537
2017	-	132 578	-	4 480
Sum år 2013- 2017	-	565 807	-	22 377
Gjeld som forfaller senere enn 5 år	-	165 200	-	12 773
Sum rentebærende langsiktig gjeld	-	731 007	-	35 150

Rentebærende gjeld	Tide ASA		Konsern	
	2012	2011	2012	2011
Langsiktig gjeld til kredittinstitusjoner/pantegjeld	-	-	578 411	722 504
Langsiktig gjeld knyttet til balanseførte leieavtaler	-	-	35 151	8 474
Kortsiktig gjeld til kredittinstitusjoner	-	-	152 596	138 900
Konsernintern rentebærende gjeld	-	-	-	-
Brutto rentebærende gjeld	-	-	766 157	869 878
Rentebærende eiendeler	1 442	1 309	58 781	35 929
Konsernintern rentebærende fordring	39 412	8 412	-	-
Netto rentebærende gjeld/(eiendeler)	-40 854	-9 721	707 376	833 949

Trekkrettigheter

Ubenyttede trekkrettighet i konsernet var på 150 MNOK pr. 31.12.12 (160 MNOK pr. 31.12.11).

Finansielle leieavtaler - konsern

Finansielle leieavtaler er benyttet ved anskaffelse av busser. Leieavtalene gjelder vanligvis for ni år, med mulighet til å fornye avtalene når de går ut. Leieavtalene inneholder ikke restriksjoner på selskapets utbytte- eller finansieringsmuligheter.

Oversikt over fremtidig minimumsleie	Nåverdi		Nominell verdi	
	2012	2011	2012	2011
Forfall innen 1 år	4 141	3 064	4 348	3 217
Forfall mellom 1 og 5 år	15 221	2 617	18 030	3 096
Forfall senere enn 5 år	8 842	1 466	12 773	2 160
Fremtidig minimumsleie	28 203	7 147	35 150	8 474
Fremtidig finanskostnad	6 258	1 005	6 258	1 005

NOTE 20 Skattekostnad og utsatt skatt

Endring i balanseført utsatt skatt	Tide ASA		Konsern	
	2012	2011	2012	2011
Balanseført verdi 01.01.	-1 256	-10 325	19 463	146 615
Resultatført utsatt skatt i perioden	-238	9 069	-19 337	6 348
Avgang virksomhet	-	-	-	-131 817
Utsatt skatt ført direkte mot egenkapitalen	-	-	4 529	-1 683
Balanseført verdi 31.12.	-1 494	-1 256	4 656	19 463

Endring i utsatt skatt	Tide ASA							
	Driftsmidler	Goodwill	Pensjoner	Konsern- bidrag	Gevinst- og tapskonto	Underskudd til fremføring	Annet	Sum
Utsatt skatt 31.12.2010	-2 372	-293	-5 597	-9 078	8 647	-	-1 631	-10 325
Resultatført i perioden	344	85	449	9 078	-1 729	-790	1 633	9 069
Utsatt skatt 31.12.2011	-2 028	-208	-5 148	-	6 918	-790	2	-1 256
Resultatført i perioden	82	68	41	164	-1 383	790	-	-238
Utsatt skatt 31.12.2012	-1 946	-140	-5 107	164	5 534	-	2	-1 494

Endring i utsatt skatt	Konsern								
	Drifts- midler	Goodwill	Pensjoner	Gevinst- og tapskonto	Derivater	Immaterielle eiendeler	Underskudd til fremføring	Annet	Sum
Utsatt skatt 31.12.2010	209 981	420	-12 886	18 446	-11 995	6 319	-62 355	-1 314	146 615
Resultatført i perioden	26 499	85	-447	-2 073	-	-	-21 045	3 329	6 348
Avgang virksomhet	-185 643	268	168	-354	11 090	-	55 425	-12 773	-131 818
Ført over utvidet resultat	-	-	-	-	-1 683	-	-	-	-1 683
Utsatt skatt 31.12.2011	50 837	773	-13 165	16 018	-2 588	6 319	-27 975	-10 758	19 463
Resultatført i perioden	13 893	68	-1 481	-1 113	-	-	-30 102	-602	-19 337
Ført over utvidet resultat	-	-	-	-	-542	-	-	-	-542
Ført direkte mot balansen	-	-	-	-	-	-	4 023	-	4 023
Belastet egenkapitalen	-	-	-	-	-	-	-	1 049	1 049
Utsatt skatt 31.12.2012	64 730	841	-14 646	14 905	-3 130	6 319	-54 054	-10 311	4 656

	Tide ASA		Konsern	
	2012	2011	2012	2011
Betalbar skatt	-	-	5 452	-
Endring utsatt skatt	-238	9 069	-19 337	6 348
For mye/lite avsatt skatt tidligere år	-	-	-1 460	307
Sum skattekostnad	-238	9 069	-15 345	6 655
Betalbar skatt av skattepliktig inntekt	-	-	1 429	1 379
Sum betalbar skatt i balansen	-	-	1 429	1 379
Avstemming av nominell mot faktisk skattekostnad	2012	2011	2012	2011
Resultat før skatt	30 070	80 641	-55 322	73 176
Forventet skattekostnad (28%)	8 420	22 579	-15 490	20 489
Effekt av ulik skattesats mellom land ¹⁾	-	-	147	-
Skatteeffekt av følgende poster:				
Permanente forskjeller	-8 658	-13 510	-2	-14 141
For mye/lite avsatt skatt tidligere år	-	-	-	306
Skattekostnad	-238	9 069	-15 345	6 655

¹⁾ Tide Bus Danmark A/S har skattesats på 25%.

NOTE 21 Garanti- og kausjonsansvar

	Tide ASA		Konsern	
	2012	2011	2012	2011
Husleiegaranti	2 500	2 500	2 500	2 500
Andre	8 000	8 000	8 000	8 000
Sum	10 500	10 500	10 500	10 500

Tide ASA er solidarisk ansvarlig selvskyldnerkausjonist sammen med datterselskaper for konsernkontoen overfor Nordea. I forbindelse med fisjonen i 2011 har Tide ASA solidarisk ansvar for eventuelle ikke bokførte forpliktelser som er oppstått før fisjonstidspunktet.

NOTE 22 Finansielle instrumenter og risikostyring

Formål og art

Tide benytter finansielle instrumenter til flere formål, herunder å fremskaffe kapital til investeringer i konsernets virksomhet. Konsernet står foran kapitalintensive investeringer i forbindelse med anbudsutsettelse i kollektivnæringen (buss) de kommende årene. Anvendelse av finansielle instrumenter vurderes forløpende av konsernledelsen. Foruten fremmedkapital og konserninterne lån, benyttes egenkapital ved finansiering av investeringer.

Virkelig verdi av Tides finansielle instrumenter

Balanseført verdi av selskapets finansielle instrumenter er i all hovedsak til amortisert kost og virkelig verdi. Virkelig verdi av finansielle eiendeler klassifisert som "tilgjengelig for salg" er fastsatt som siste kjente omsetningsverdi på balansedagen. Virkelig verdi av rentebytteavtaler er estimert til nåverdien av fremtidige kontantstrømmer, beregnet ved bruk av swaprenten på balansedagen. Den virkelige verdien på disse avtalene innhentes fra selskapets bankforbindelse. Se under for ytterligere informasjon. Balanseført verdi av kontanter og kontantekvivalenter er tilnærmet lik virkelig verdi tatt hensyn til instrumentenes korte forfallstid. Tilsvarende er tilfelle for virkelig verdi av kortsiktige fordringer og gjeld. For rentebærende langsiktige fordringer, er virkelig verdi vurdert til fordringens bokførte verdi.

Finansielle instrumenter etter kategori	Tide ASA 2012				
	Eiendeler vurdert til virkelig verdi over resultatet	Utlån og fordringer vurdert til amortisert kost	Derivater benyttet for sikringsformål	Tilgjengelig for salg	Sum
Eiendeler					
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	-	-	-	1 586	1 586
Kundefordringer	-	2 506	-	-	2 506
Andre kortsiktige fordringer	-	202 363	-	-	202 363
Kontanter og bankinnskudd	-	1 442	-	-	1 442
Sum	-	206 311	-	1 586	207 897
Forpliktelser		Finansielle forpliktelser vurdert til virkelig verdi over resultatet	Derivater benyttet for sikringsformål	Andre finansielle forpliktelser	Sum
Leverandørgjeld		-	-	2 124	2 124
Annen kortsiktig gjeld		-	-	3 035	3 035
Sum		-	-	5 159	5 159

Finansielle instrumenter etter kategori	Tide ASA 2011				
	Eiendeler vurdert til virkelig verdi over resultatet	Utlån og fordringer vurdert til amortisert kost	Derivater benyttet for sikringsformål	Tilgjengelig for salg	Sum
Eiendeler					
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	-	-	-	1 586	1 586
Andre langsiktige fordringer	-	29	-	-	29
Kundefordringer	-	6 643	-	-	6 643
Andre kortsiktige fordringer	-	227 608	-	-	227 608
Kontanter og bankinnskudd	-	1 309	-	-	1 309
Sum	-	235 589	-	1 586	237 175
Forpliktelser		Finansielle forpliktelser vurdert til virkelig verdi over resultatet	Derivater benyttet for sikringsformål	Andre finansielle forpliktelser	Sum
Leverandørgjeld		-	-	3 101	3 101
Annen kortsiktig gjeld		-	-	970	970
Sum		-	-	4 071	4 071

Note 22 forts. >>

Finansielle instrumenter etter kategori	Konsern 2012				
	Eiendeler vurdert til virkelig verdi over resultatet	Utlån og fordringer vurdert til amortisert kost	Derivater benyttet for sikringsformål	Tilgjengelig for salg	Sum
Eiendeler					
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	-	-	-	2 506	2 506
Andre langsiktige fordringer	-	11 586	-	-	11 586
Kundefordringer	-	126 001	-	-	126 001
Andre kortsiktige fordringer	-	60 190	-	-	60 190
Kontanter og bankinnskudd	-	58 781	-	-	58 781
Sum	-	256 558	-	2 506	259 064
		Finansielle forpliktelser vurdert til virkelig verdi over resultatet	Derivater benyttet for sikringsformål	Andre finansielle forpliktelser	Sum
Forpliktelser					
Gjeld til kredittinstitusjoner (eksl leasing)		-	-	731 007	731 007
Finansiell leasing		-	-	35 151	35 151
Depositum		-	-	150	150
Derivater		-	11 479	-	11 479
Leverandørgjeld		-	-	97 406	97 406
Annen kortsiktig gjeld		-	-	174 901	174 901
Sum		-	11 479	1 038 614	1 050 093

Finansielle instrumenter etter kategori	Konsern 2011				
	Eiendeler vurdert til virkelig verdi over resultatet	Utlån og fordringer vurdert til amortisert kost	Derivater benyttet for sikringsformål	Tilgjengelig for salg	Sum
Eiendeler					
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	-	-	-	2 506	2 506
Andre langsiktige fordringer	-	10 596	-	-	10 596
Kundefordringer	-	167 309	-	-	167 309
Andre kortsiktige fordringer	-	118 680	-	-	118 680
Kontanter og bankinnskudd	-	35 929	-	-	35 929
Sum	-	332 514	-	2 506	335 020
		Finansielle forpliktelser vurdert til virkelig verdi over resultatet	Derivater benyttet for sikringsformål	Andre finansielle forpliktelser	Sum
Forpliktelser					
Gjeld til kredittinstitusjoner (eksl leasing)		-	-	861 404	861 404
Finansiell leasing		-	-	8 474	8 474
Depositum		-	-	150	150
Derivater		-	9 540	-	9 540
Leverandørgjeld		-	-	71 343	71 343
Annen kortsiktig gjeld		-	-	210 151	210 151
Sum		-	9 540	1 151 522	1 161 062

Note 22 forts. >>

Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi pr. 31.12.2012	Tide ASA Nivå			Sum
	1	2	3	
Eiendeler	1	2	3	Sum
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	0	0	1 586	1 586
Sum	0	0	1 586	1 586

Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi pr. 31.12.2012	Konsern Nivå			Sum
	1	2	3	
Eiendeler	1	2	3	Sum
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	0	0	2 506	2 506
Sum	0	0	2 506	2 506
Forpliktelse				
Derivater (olje- og renteavtale)	-	11 479	-	11 479
Sum	-	11 479	-	11 479

Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi pr. 31.12.2011	Tide ASA Nivå			Sum
	1	2	3	
Eiendeler	1	2	3	Sum
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	-	-	1 586	1 586
Sum	-	-	1 586	1 586

Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi pr. 31.12.2011	Konsern Nivå			Sum
	1	2	3	
Eiendeler	1	2	3	Sum
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	-	-	2 506	2 506
Sum	-	-	2 506	2 506
Forpliktelse				
Derivater (olje- og renteavtale)	-	9 540	-	9 540
Sum	-	9 540	-	9 540

Nivåinndeling for måling av virkelig verdi er som følger:

Nivå 1: Notert pris i et aktivt marked for en identisk eiendel eller forpliktelse.

Nivå 2: Verdsettelse basert på andre observerbare faktorer enten direkte eller indirekte utledet fra en notert pris.

Nivå 3: Verdsettelse basert på faktorer som ikke er hentet fra observerbare markeder.

Risiko knyttet til kapitalforvaltning

Tides mål med hensyn til kapitalforvaltning er å opprettholde en optimal kapitalstruktur for å sikre tilgang til, og opprettholde en kapitalstruktur som bidrar til å tilfredsstille drift og som maksimerer verdier for eierne. Tide har en målsetting om å opprettholde en kapitalstruktur hvor egenkapitalandelen normalt er på 30%. Denne målsetting vil kunne fravikes i perioder med høyt investeringsbehov. Egenkapitalandelen pr. 31. desember 2012 var 24,6%. Til sammenligning var egenkapitalandelen pr. 31. desember 2011 25,7% som følge av store investeringer i andre halvår 2011.

Tide ASA har en aksjonærpolitikk som tilsier at Tide-aksjen skal gi en attraktiv avkastning og bidra til aksjonærenes verdier. Dette er et utgangspunkt når styret skal foreslå utbytte. I det enkelte år kan imidlertid utbyttegraden variere avhengig av kontantstrømutvikling, investeringsplaner og finansieringsbehov. Tide har som mål å ha en

utbyttegrad på 30 %. Tide delte ut et utbytte på 1 krone per aksje i 2012 og foreslår en utdeling på 0 krone per aksje i 2013. Dette tilsvarer en utdeling på 0% av konsernets årsresultat i 2012 og 29,3% av konsernets årsresultat for 2011.

Netto rentebærende gjeld pr. 31. desember 2012 utgjorde 707 millioner kroner mot 834 millioner kroner pr. 31. desember 2011.

I note 19 fremkommer forfallsstruktur på rentebærende gjeld og en oversikt over finansielle covenants knyttet til rentebærende gjeld.

Konsernet er i dag hovedsakelig finansiert gjennom pantelån fra banker. Alternativ finansiering, lånetilgang og lånetingelser analyseres og vurderes kontinuerlig i forbindelse med anbuds konkurransene Tide deltar i. Finansielle covenants er styrende i forhold til valg av finansieringsform.

Gearing pr. årskiftet	Balanseført verdi	
	2012	2011
Netto rentebærende gjeld	707 376	833 949
Total kapital	1 539 208	1 739 445
Gearing	46 %	48 %

Note 22 forts. >>

Finansielle risikofaktorer

Tide blir gjennom sine aktiviteter eksponert for ulike typer finansiell risiko: Markedsrisiko, kredittrisiko og likviditetsrisiko. Tides overordnede plan for styring av finansiell risiko fokuserer på å redusere risikoen knyttet til finansielle transaksjoner og poster.

Risikostyringen i Tide ivaretas av en sentral funksjon i overensstemmelse med retningslinjer godkjent av styret i Tide ASA. Funksjonen identifiserer, måler, vurderer sikring og rapporterer finansielle risiko til datterselskapene i Tide.

Markedsrisiko

a) Valutarisiko

Tide eksponeres for valutarisiko knyttet til det danske datterselskapet Tide Bus Danmark A/S som er et heleid datterselskap av Tide Buss AS. Risikoen er knyttet til omregning fra DKK til NOK, samt et svært begrenset antall transaksjoner med eksterne parter, beløpmessig av uvesentlig karakter.

Dersom NOK i forhold til DKK var 10% sterkere/svakere pr. 31. desember 2011 og alle andre variabler var konstante, ville dette føre til et lavere/høyere resultat før skatt på 0,4 millioner ved omregning fra DKK til NOK, og høyere/lavere egenkapital på 0,6 million.

Utover dette, har Tide ingen løpende transaksjoner i utenlandsk valuta.

b) Prisisiko

Konsernet er eksponert for svingninger i priser på innsatsfaktorer, hvor drivstoff er den viktigste. Ved større svingninger i drivstoffprisene, åpner konsernets avtaler med offentlige oppdragsgivere opp for å avregne deler av variasjonene. I 2012 og 2011 hadde selskapet ingen sikringsavtaler for drivstoff.

Annen prisisiko er knyttet til svingninger i aksjer for investeringer og andeler. Denne risikoen er begrenset til balanseført beløp av disse postene.

c) Renterisiko

Tides renterisiko er knyttet til langsiktige lån og bankinnskudd. Lån med flytende rente medfører en renterisiko for Tides kontantstrøm som delvis reduseres av den motsatte effekten av kontantekvivalenter med flytende rente. Fastrenteinstrumenter eksponerer Tide for virkelig verdi risiko og anvendes i henhold til Tides retningslinjer på dette området.

Selskapet vurderer løpende bruk av rentebytteavtaler for lån med variabel rente vurdert ut fra Tides retningslinjer. Det avgjørende for å vurdere inngåelse av rentebytteavtaler vil være hvorvidt anbudskontraktene inneholder reguleringsmekanismer som dekker renteendringer på sikt.

Andel av lån med rentebytteavtale til bokført verdi pr. 31.12.:	Balanseført verdi	
	2012	2011
Instrumenter med rentebytteavtale		
Finansiell gjeld	218 789	250 923
Instrumenter med variabel rente		
Finansiell gjeld	511 929	610 104
Finansiell leasing	35 151	8 474
Finansielle eiendeler	58 781	35 929
Sum finansielle instrumenter etter renteprofil	707 088	833 571

Den faste renten i konsernets avtaler varierer mellom 3,7% og 5,2%. Alle rentebytteavtalene har løpende oppgjør av renter på samme dato som underliggende lån (sikringsobjekt). Oppgjørene skjer dels kvartalsvis og dels halvårlig.

Sensitivitetsanalyse av kontantstrøm for instrumenter med variabel rente (forpliktelser):

En endring av renten med 100 basispunkter (bp) på balansedagen ville ha økt (reduert) egenkapitalen og resultat før skatt med beløpene som vist under. Analysen forutsetter at øvrige variabler holdes konstante. Analysen er utført på samme grunnlag for begge år, og er beregnet på 12 måneders basis. Effekt av rentebytteavtaler er ikke inkludert i tabellen.

	Resultat		Egenkapital	
	100 bp økning	100 bp reduksjon	100 bp økning	100 bp reduksjon
2012				
Instrumenter med variabel rente	-5 119	5 119	-3 686	3 686
Kontantstrømsensitivitet (netto)	-5 119	5 119	-3 686	3 686
2011				
Instrumenter med variabel rente	-6 101	6 101	-4 393	4 393
Kontantstrømsensitivitet (netto)	-6 101	6 101	-4 393	4 393

Note 22 forts. >>

Kreditrisiko

Kreditrisiko representerer det regnskapsmessige tap som ville oppstå hvis eksterne parter ikke overholder sin del av kontrakten og er knyttet til finansielle instrumenter som kontanter og kontantekvivalenter, kundefordringer, andre fordringer og finansielle derivater.

Tide er eksponert for risiko for den kontantbeholdningen som er plassert i konsernets hovedbank, samt i øvrige banker som benyttes av konsernets selskaper. Tide vil søke alternative plasseringsmuligheter i de tilfeller hvor selskapets kontantbeholdning overstiger det nivå som er nødvendig for å møte forretningsbehovene. Tide anser risiko for tap av kontantbeholdningen som lav ved utgangen av 2012. Tide følger med på utviklingen i finansmarkedene generelt. I de tilfeller det er indikasjoner på økt risiko for tap vil Tide følge opp egne bankers kredittrating i den hensikt å treffe nødvendige tiltak for å redusere risikoen.

Tide er også eksponert for kreditrisiko knyttet til kundefordringer samt transaksjoner i forbindelse med billettsalg. Kreditrisiko knyttet til billettsalg er minimal, siden oppgjør i all hovedsak er kontant. Kreditrisikoen for kundefordringene er også lav, siden motpart i det vesentlige er offentlige kunder. Maksimal risikoeksponering er balanseført verdi av de finansielle eiendelene i balansen.

Kreditrisiko knyttet til derivater gjelder ved utgangen av 2012 de rentebytteavtaler selskapet har inngått. Rentebytteavtale og underliggende låneavtale er inngått med bank i samme konsern. Tide anser derfor risiko for tap som lav.

Kreditrisiko knyttet til andre fordringer anses også lav da de vesentligste postene gjelder avsetninger for opptjente, ikke-fakturerte inntekter fra oppdragsgivere (fylkeskommunene) og avgifter til gode fra staten.

Eksposering for kreditrisiko:

Balanseført verdi av kundefordringer fordelt etter geografisk region og kundetype:

Geografisk region	Tide ASA	
	2012	2011
Innenlandske kunder	2 506	6 643
Utenlandske kunder	-	-
Sum kundefordringer	2 506	6 643

Kundetype	Tide ASA	
	2012	2011
Kommuner, fylker og stat	-	-
Andre	2 506	6 643
Sum kundefordringer	2 506	6 643

Aldersfordeling av kundefordringer pr. 31.12 (Tide ASA):	2012			2011		
	Brutto	Verdifall	Netto	Brutto	Verdifall	Netto
Ikke forfalt	-	-	-	6 643	-	6 643
Forfalt 0 - 30 dager	2 000	-	2 000	-	-	-
Forfalt 31 - 60 dager	306	-	306	-	-	-
Forfalt mer enn 61 dager	201	-	201	-	-	-
Sum kundefordringer	2 506	-	2 506	6 643	-	6 643

Geografisk region	Konsern	
	2012	2011
Innenlandske kunder	123 141	163 128
Utenlandske kunder	2 859	4 181
Sum kundefordringer	126 001	167 309

Kundetype	Konsern	
	2012	2011
Kommuner, fylker og stat	107 204	139 096
Andre	18 796	28 213
Sum kundefordringer	126 001	167 309

Aldersfordeling av kundefordringer pr. 31.12 (konsern):	2012			2011		
	Brutto	Verdifall	Netto	Brutto	Verdifall	Netto
Ikke forfalt	114 107	-	114 107	141 796	-	141 796
Forfalt 0 - 30 dager	7 889	-	7 889	17 520	-	17 520
Forfalt 31 - 60 dager	2 899	-	2 899	1 132	-	1 132
Forfalt mer enn 61 dager	2 520	1 415	1 106	8 818	1 956	6 862
Sum kundefordringer	127 415	1 415	126 001	169 265	1 956	167 309

Omfang av innregnet tap ved verdifall er ubetydelig, jfr. note 14.

Note 22 forts. >>

Likviditetsrisiko

Kontantstrøm følges opp av selskapets økonomiavdeling og en sentral funksjon i Tide ASA. Tide har etablert en konsernkontoordning hvor samtlige selskaper i konsernet deltar i. Nettobeholdning i konsernkontoordningen, positiv/negativ, blir bokført som kortsiktig fordring/gjeld i selskapsregnskapene. Konsernet har ubenyttede trekkfasiliteter, som også er tilgjengelig for Tide Buss AS på tilsammen

NOK 150 mill. Det blir løpende gjennomført vurderinger av kontanter og kontantekvivalenter til å møte driftsrelaterte forpliktelser og lånebehov i forbindelse med investeringer. Selskapet har oppfylt sine forpliktelser ved forfall i 2012.

Forfallsstrukturen på selskapets forpliktelser er listet opp i note 19.

Profil forfall finansielle forpliktelser inklusiv rentebetalinger:

Finansielle forpliktelser 2012 (Konsern)	0 - 6 mnd.	6 - 12 mnd.	År 2-3	År 4-5	Mer enn 5 år
Pantelån	99 347	52 507	187 586	226 367	165 200
Finansielle leieavtaler	2 174	2 174	9 013	9 017	12 773
Derivativforpliktelser (rentebytteavtaler)	-	-	-	-	-
Leverandørgjeld og annen gjeld	97 406	-	-	-	-
Kassekreditt	-	-	-	-	-
Sum	198 926	54 681	196 599	235 384	177 973

Finansielle forpliktelser 2011 (Konsern)	0 - 6 mnd.	6 - 12 mnd.	År 2-3	År 4-5	Mer enn 5 år
Pantelån	85 148	85 148	282 926	232 056	293 863
Finansielle leieavtaler	1 766	1 758	2 044	1 784	2 249
Derivativforpliktelser (rentebytteavtaler)	-	-	-	-	-
Leverandørgjeld og annen gjeld	4 071	-	-	-	-
Kassekreditt	-	-	-	-	-
Sum	90 985	86 906	284 970	233 840	296 112

NOTE 23 Nærstående parter

Aksjonærer

Stavangerske Dampskibsselskab AS (DSD) er største aksjonær i Tide ASA med en eierandel på 48,76%. DSD er datterselskap av Folke Hermansen AS som eier 27,7% i Tide ASA, og den samme eiergupperingen kontrollerer dermed 76,5% av aksjene i Tide ASA.

Konsernselskaper

Konsernselskapene kjøper tjenester av Tide ASA innen administrasjon, økonomi, finans og IT. Administrasjonen er samlet i Møllendalsveien 1a, og konsernselskapene dekker sin del av kostnadene knyttet til leie av lokaler.

Ledende ansatte

Opplysninger vedrørende ledende ansatte inkluderer tilsvarende forhold for de ledende ansattes personlige og juridiske nærstående. Se også note 5 for ytterligere informasjon.

Transaksjoner med nærstående parter:

	Tide ASA		Konsern	
	2012	2011	2012	2011
Salg av varer og tjenester				
Konsernselskaper	36 949	62 560	-	-
Sum salg varer og tjenester	36 949	62 560	-	-
Kjøp av varer og tjenester				
Konsernselskaper	2 297	5 243	-	-
Hovedaksjonær - Det Stavangerske Dampskibsselskab AS	23	42	-	42
Sum kjøp av varer og tjenester	2 320	5 285	-	42

Fordringer/gjeld nærstående parter:

	Tide ASA		Konsern	
	2012	2011	2012	2011
Fordringer på nærstående parter				
Konsernselskaper	200 877	217 346	-	-
Sum fordringer på nærstående parter	200 877	217 346	-	-
Gjeld til nærstående parter				
Konsernselskaper	1 234	3 817	-	-
Sum gjeld til nærstående parter	1 234	3 817	-	-

Fordringer på nærstående parter kommer hovedsakelig fra salg av tjenester, og forfaller til betaling på ordinære betingelser. Fordringene er usikrede og ikke rentebærende.

Lån til nærstående parter:

Tide ASA	Konsernselskaper		Hovedaksjonær og TS		Ledende ansatte		Sum	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Balanseført verdi 01.01.	-	-	-	-	-	-	-	-
Lån gitt i løpet av året	14 834	-	-	-	-	-	14 834	-
Lån tilbakebetalt i løpet av året	-	-	-	-	-	-	-	-
Balanseført verdi 31.12.	14 834	-	-	-	-	-	14 834	-

Det er ingen lån til nærstående parter i konsernet i 2012 og 2011.

Godtgjørelse til ledende ansatte for øvrig, se note 5.

NOTE 24 Segmentinformasjon

Virksomhetsområder

Kjernevirksomheten til Tide konsernet er busstransport for offentlige og private kunder; herunder ekspress- og flybusskjøring. Tide driver også turkjøring og har aktivitet innenfor reiselivssegmentet, hvor selskapet leverer opplevelsesreiser i Norge og Europa.

Tide-konsernet rapporterer følgende to virksomhetsområder for 2012:

- **Tide Buss Norge - rute- og ekspressbussvirksomhet og verkstedstjenester**
- **Tide Bus Danmark - rute- og ekspressvirksomhet og verkstedstjenester**

Tide Buss Norge

Kjernevirksomheten til Tide Buss er busstransport for offentlige og private kunder i Hordaland, Nord-Rogaland og Sør-Trøndelag. Tide Buss deltar aktivt i konkurranser om nye anbudskontrakter i Norge. Tide Buss AS har 1.756 ansatte og selskapet opererer 902 busser.

Tide Buss AS driver også tur- og ekspressbusskjøring, samt flybussen i Bergen og i Haugesund. Gjennom aktivitetene under merkevaren Tide Reiser ivaretar selskapet salg og markedsføring knyttet til utleie av

busser, samt salg av opplevelsesreiser i Norge og Europa.

Tide Verksted er et datterselskap av Tide Buss AS, og driver i hovedsak med reparasjon og vedlikehold av tyngre kjøretøy. Selskapet leverer primært verkstedtjenester til Tide Buss AS, men selger også tjenester til eksterne kunder. Selskapet har verkstedsanlegg på Husnes, Odda, Voss, Lonevåg, Nyborg, Straume, Fana og Mannsværk. Det er 58 ansatte i selskapet.

Tide Bus Danmark

Kjernevirksomheten til Tide Bus Danmark er busstransport for offentlige og private kunder på Fyn og sør på Jylland. I tillegg suppleres det med en mindre andel bestillingskjøring. Tide Buss deltar aktivt i konkurranser om nye anbudskontrakter i Danmark. Tide Bus Danmark A/S har til sammen 734 ansatte og selskapene opererer 308 busser.

Øvrig virksomhet

Øvrig virksomhet består av selskaper og aktiviteter som hver for seg ikke er betydelige nok til å bli rapportert som egne segment. De er rapportert under andre avdelinger og består i hovedsak av konsernadministrasjon. Konsernheter og fellesfunksjoner omfatter eiendomsvirksomhet, konsernregnskap, finans og IT.

Konsesjonsbelagte tjenester

Deler av den virksomheten som konsernet utfører er underlagt konsesjon. Dette gjelder rute- og ekspressbussvirksomheten. Prisene på tjenestene blir endret etter årlige forhandlinger med stat og fylkeskommune. Grunnlaget for endringer er basert på trafikk- og kostnadsutvikling. Konsesjonene innebærer ingen rett eller plikt til å benytte bestemte eiendeler eller til å levere fra seg bestemte eiendeler ved avslutning av konsesjonsperioden.

Geografiske områder

Konsernet deler sine aktiviteter inn i to geografiske regioner, basert på hvor virksomheten drives og hvor anleggene er lokalisert; Norge og Danmark.

Note 24 forts.>>

Segment	Buss Norge		Buss Danmark	
	2012	2011	2012	2011
Totale segmentinntekter	1 523 218	1 575 220	387 205	388 704
Segmentinntekter	1 523 218	1 575 220	387 205	388 704
Netto salgsgvinst	6 198	12 394	51	1 752
Segmentkostnader	1 549 225	1 544 506	385 744	381 716
Segmentresultat	-19 809	43 109	1 512	8 740
Netto finans	-34 790	-23 031	-6 403	-8 640
Skattekostnad	-	-	-	-
Resultat ¹⁾	-54 599	20 078	-4 891	100
Avskrivninger varige driftsmidler	137 436	126 792	33 119	37 179
Nedskrivninger	-	10 000	-	-10 000
Eiendeler	1 321 519	1 504 769	262 577	255 484
Gjeld	1 129 949	1 257 048	256 818	246 167
Investeringer	32 046	569 820	34 158	1 873

Segment	Andre avdelinger og eliminerings		Sum konsern	
	2012	2011	2012	2011
Totale segmentinntekter	14 593	24 638	1 925 016	1 988 562
Segmentinntekter	14 593	24 638	1 925 016	1 988 562
Netto salgsgvinst	-35	52 987	6 214	67 133
Segmentkostnader	16 633	29 543	1 951 607	1 955 765
Segmentresultat	-2 076	48 081	-20 377	99 930
Netto finans	6 249	4 917	-34 944	-26 754
Skattekostnad	-15 345	6 655	-15 345	6 655
Resultat ¹⁾	19 519	46 343	-39 976	66 521
Avskrivninger varige driftsmidler	2 996	4 104	173 542	168 075
Avskrivninger immaterielle eiendeler	-	2 007	-	2 007
Eiendeler	-44 889	-20 808	1 539 208	1 739 445
Gjeld	-225 887	-210 034	1 160 881	1 293 182
Investeringer	498	285	66 702	571 978

¹⁾ Resultat vises før skatt for segmentene Buss Norge og Buss Danmark.

Geografisk segment	Segmentinntekter		Segmenteiendeler		Investering i varige driftsmidler	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Norge	1 542 611	1 603 930	1 050 555	1 162 877	32 544	570 105
Danmark	387 205	388 703	205 442	217 072	34 158	1 873
Annet/elimineringer	-4 800	-4 071	-	-	-	-
Sum	1 925 016	1 988 562	1 255 997	1 379 949	66 702	571 978

NOTE 25 Operasjonelle leieavtaler

Tide som leietaker

Årlige kostnader	Avtalens varighet	Utløpsdato	Tide ASA		Konsern	
			2012	2011	2012	2011
Kontorlokaler/Bussanlegg	10 år/løpende	2012-2015	10 647	34 101	57 372	60 165
Årlige kostnader brutto			10 647	34 101	57 372	60 165
Årlige leieinntekter fra fremleie			5 742	6 303	5 742	6 303
Årlige kostnader netto			4 905	27 798	51 630	53 862

Fremtidig minimumsleie knyttet til leieavtaler som ikke kan kanselleres forfaller som følger:	Tide ASA		Konsern	
	2012	2011	2012	2011
Innen 1 år	6 773	14 375	50 820	60 991
2 år	6 942	7 223	49 491	49 210
3 år	3 558	7 404	44 356	48 843
4 år	-	3 794	39 042	43 633
5 år	-	-	39 759	39 024
Etter 5 år	-	-	35 680	62 980
Sum	17 274	32 797	259 148	304 682

Tide som utleier

Fremleie av kontorlokaler

Tide ASA fremleier deler av leiearealet i Møllendalsveien 1a i Bergen til tre eksterne leietakere. Leieavtalene løper ut henholdsvis 31.10.2012, 31.05.2013 og 30.04.2015. Leieavtaler med huseiere løper ut 30.06.2015.

Årlig leieinntekt	Tide ASA		Konsern	
	2012	2011	2012	2011
Samlet minsteleie fra fremleieavtalene	5 742	6 303	5 742	6 303

Fremtidig minimumsleie knyttet til fremleieavtaler som ikke kan kanselleres forfaller som følger:	Tide ASA		Konsern	
	2012	2011	2012	2011
Innen 1 år 2013	5 788	2 602	5 788	2 602
1 år til 5 år 2014-2018	6 118	2 433	6 118	2 433
Etter 5 år	1 553	-	1 553	-
Sum	13 459	5 035	13 459	5 035

NOTE 26 Anleggsmidler holdt for salg

Tide ASA har ikke solgt eiendomsselskaper i 2012. Morselskapet har klassifisert resterende eiendomsselskaper som eiendeler holdt for salg pr. 31.12.12. Dette er et ledd i selskapets strategi om å avhende eiendommer som ikke er strategiske for kjernevirksomheten.

Tide ASA solgte ett eiendomsselskap 28.februar 2011, og netto salgssum var 98,1 MNOK.

NOTE 27 Vesentlige estimater og usikkerheter

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er det brukt finansielle forutsetninger som er vurdert til å være realistiske, samt regnskapsestimater etter beste skjønn. Estimatenes er foretatt av ledelsen under hensyn til den aktuelle usikkerheten knyttet til de underliggende forhold. Dette gjelder særlig for beregning av avskrivninger og nedskrivninger (note 8/9). Det vil kunne oppstå situasjoner eller endringer i markedsforhold som kan medføre endrede estimater, og dermed påvirke konsernets eiendeler, gjeld, egenkapital og resultat. Endringer i regnskapsmessige estimater regnskapsføres i den perioden endringen oppstår. Hvis endringene har effekt på fremtidige perioder, fordeles effekten over innværende og fremtidige perioder.

Tide har vurdert usikkerhet knyttet til følgende poster:

Varige driftsmidler og virkelig verdi

Driftsinntektene i Tide er i stor grad knyttet til langsiktige kontrakter (anbud) med betydelige investeringer i varige driftsmidler. Pr 31.12.12 er det foretatt en vurdering av verdien av selskapets varige driftsmidler hvor det kan være indikasjon på varig verdifall (IAS 36).

For å etterprøve balanseførte verdier på varige driftsmidlene er det foretatt beregning av bruksverdi. Bruksverdi er beregnet for hver kontantstrømsgenererende enhet (KGU). Basert på selskapets interne rapporteringsområder og hva som er identifisering av uavhengige inngående kontantstrømmer er hvert anbud en KGU. Beregning av bruksverdiene er foretatt på de anbudene hvor det kan være risiko for varig verdifall på anleggsmidlene.

Generelt vil det alltid være usikkerhet knyttet til de fremtidige kontantstrømmene i anbudskontraktene på grunn av endringer

i ruteopplegg og usikkerhet knyttet til blant annet drivstoffpris. Tide forsøker å påvirke usikkerheten knyttet til ruteopplegget gjennom dialog med oppdragsgiver og endringspriser. De fleste anbudskontraktene med offentlige oppdragsgivere inneholder reguleringsklausuler for å avregne deler av variasjonene i blant annet dieselprisene.

Bruksverdiene er kalkulert som nåverdien av netto forventede fremtidige kontantstrømmer for hvert anbud. I de fremtidige kontantstrømmene er lag til grunn de avtalte kontraktsinntektene, samt budsjetterte driftskostnader i kontraktens levetid. Utover dette er det lagt til grunn årlige handlingsplaner for kostnadsbesparelser i kontraktens levetid. Ved utløpet av kontraktene er det lagt til grunn en gjenkjøpsverdi av brukte busser basert på erfaringer og restverdigarantier fra leverandører. I samtlige av våre kontrakter på de aktuelle anbudene ligger det opsjoner om forlengelse av kontraktene i 2-3 år som kan utøves av oppdragsgiver. Konsernet vurderer at det er sannsynlighetsovervekt at disse opsjonene blir utøvet og har således lagt dette til grunn i de fremtidige kontantstrømmene.

I de fremtidige kontantstrømmene er lagt til grunn en årlig vekstrate på 1,25 %.

Sensitivitet:

For å illustrere den usikkerhet som ligger i slike beregninger er det foretatt sensitivitetsanalyser på utvalgte faktorer i beregningen. Oversikten under viser hvilken effekt de ulike faktorene har hver for seg beregnet i form av endringer i netto nåverdi:

Endring i faktor	2012			2011		
	Varians nåverdi/ bokført verdi	Faktisk akkumulert nedskrivning	Estimat akkumulert nedskrivning	Varians nåverdi/ bokført verdi	Faktisk akkumulert nedskrivning	Estimat akkumulert nedskrivning
Rente +1%	-28,0	35,5	41,5	-14,3	35,5	49,8
Rente -1%	28,0	35,5	29,5	29,4	35,5	6,1
EBITDA, + 5 MNOK p.a. per kontrakt	119,0	35,5	8,5	33,7	35,5	1,8
EBITDA, - 5 MNOK p.a. per kontrakt	-119,0	35,5	83,5	-33,7	35,5	69,2
Utelatelse av 1. opsjonsår	-51,0	35,5	46,5			
Utelatelse av 2. opsjonsår	-103,0	35,5	69,5			

NOTE 28 Hendelser etter balansedagen

Anbud

Tide Buss AS har fått melding om tildeling av kontrakt på rutekjøring på Nordmøre i kommunene Kristiansund, Aure, Smøla og Averøy med oppstart i januar 2014. Anbudet har en årlig kontraktsverdi på NOK 68 millioner.

Tide Bus Danmark A/S er tildelt kontrakt på rutekjøring i Fredricia kommune på Jylland med oppstart i juli 2013. Dette anbudet har en årlig kontraktsverdi på DKK 23 millioner.

Salg eiendom

Det er gjennomført salg av fast eiendom på Stord i Hordaland i februar 2013. Salget er et ledd i konsernets startegi om å avhende eiendommer som ikke er strategiske for kjernevirksomheten. Salget medførte en nettoproveny på NOK 20 mill, og en regnskapsmessig gevinst på NOK 12 mill.

Til generalforsamlingen i Tide ASA

Revisors beretning

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Tide ASA som består av selskapsregnskap, som viser et årsresultat på TNOK 30 308, og konsernregnskap, som viser et årsresultat på TNOK – 39 976. Selskapsregnskapet og konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2012, resultatregnskap, avstemming av egenkapital og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatenes utarbeidelse av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapet og konsernet Tide ASAs finansielle stilling per 31. desember 2012 og av deres resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

PricewaterhouseCoopers AS, Postboks 3984 - Dreggen, NO-5835 Bergen

T: 02316, org. no.: 987 009 713 MVA, www.pwc.no

Statsautoriserte revisorer, medlemmer av Den norske Revisorforening og autorisert regnskapsførerselskap

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen og redegjørelsen om foretaksstyring

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og at årsberetningen og redegjørelsen om foretaksstyring er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon" mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Bergen, 19. mars 2013
PricewaterhouseCoopers AS

Espen Nymark Andersen
Statsautorisert revisor

Eierstyring og selskapsledelse

Eierstyring og selskapsledelse >>

Styret i Tide ASA vil i det følgende redegjøre for eierstyring og selskapsledelse i Tide i 2012. Redegjørelsen gis i samsvar med regnskapslovens paragraf 3-3b og den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse av 23. oktober 2012, med endringer som vedtatt 21. desember 2012.

REGNSKAPSLOVEN PARAGRAF 3-3B, 2. LEDD (REDEGJØRELSE OM FORETAKSSTYRING)

Beskrivelsen nedenfor angir hvordan regnskapslovens paragraf 3-3b, 2. ledd er dekket av Tide. Inndelingen henviser til nummerering i paragrafen.

1. Angivelse av anbefalinger og regelverk om foretaksstyring som benyttes av Tide

Strukturen for eierstyring og selskapsledelse i Tide er basert på norsk lov. Tide følger den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse utgitt av Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES).

2. Opplysninger om hvor anbefalinger og regelverk som nevnt i nummer 1 er offentlig tilgjengelig

Den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse er tilgjengelig på www.nues.no. Regnskapsloven er tilgjengelig på www.lovdatab.no

3. Begrunnelse for eventuelle avvik fra anbefalinger og regelverk som nevnt i nummer 1

Eventuelle avvik fra anbefalingen er kommentert i forbindelse med redegjørelsen for hvordan anbefalingen etterleveres (se under).

4. Beskrivelse av hovedelementene i Tides systemer for internkontroll og risikostyring knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen

Se punkt 10 under redegjørelsen for hvordan anbefalingen etterleveres.

5. Vedtektsbestemmelser som helt eller delvis utvider eller fraviker bestemmelser i allmennaksjeloven kapittel 5

Allmennaksjelovens kapittel 5 omhandler generalforsamlingen. Tide har ingen vedtektsbestemmelser som helt eller delvis utvider eller fraviker fra bestemmelsene i kapittel 5.

6. Sammensetningen av styre, bedriftsforsamling, representantskap og kontrollkomité; eventuelle arbeidsutvalg for disse organene, samt en beskrivelse av hovedelementene i gjeldende instruksjoner og retningslinjer for organenes og eventuelle utvalgs arbeid.

Se punktene 6,7,8 og 9 under redegjørelsen for hvordan anbefalingen etterleveres.

7. Vedtektsbestemmelser som regulerer oppnevning og utskifting av styremedlemmer

Se punkt 8 under redegjørelsen for hvordan anbefalingen etterleveres.

8. Vedtektsbestemmelser og fullmakter som gir styret adgang til å beslutte at foretaket skal kjøpe tilbake eller utstede egne aksjer eller egenkapitalbevis.

Se punkt 3 under redegjørelsen for hvordan anbefalingen etterleveres.

NORSK ANBEFALING FOR EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE

Beskrivelsen nedenfor redegjør for hvordan Tide etterfølger de 15 punktene i norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse. Strukturen følger anbefalingen med likelydende overskrifter og nummerering. Redegjørelsen omfatter samtlige punkt i anbefalingen og eventuelle avvik fra anbefalingen er forklart.

Eierstyring og selskapsledelse >>

1. Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse

Avvik: Ingen

Styret i Tide ASA (Tide) ser det som viktig å opprettholde et ryddig og ansvarlig forhold mellom selskapets eiere, styrende organer og ledelse. Styret i Tide har vedtatt retningslinjer for eierstyring og selskapsledelse i Tide. Formålet med disse er å sikre tillit til Tides styre og ledelse, samt tilrettelegge for langsiktig verdiskaping til beste for aksjonærer, ansatte, andre interessenter og samfunnet for øvrig.

Styret har fastsatt retningslinjer for etikk og samfunnsansvar som gjelder for alle selskaper i Tide konsernet. Disse er tilgjengeliggjort for hver enkelt ansatt gjennom personalhåndboken.

Tides verdier er:

- **Respekt og likeverd**
Våre medarbeidere, kunder og samarbeidspartnere skal bli behandlet med likeverd og respekt.
- **Åpenhet og ærlighet**
Vi skal ha en åpen og ærlig dialog med våre medarbeidere, kunder og samfunnet.
- **Positivitet og godt humør**
Våre medarbeidere skal kjennetegnes ved at en er positiv og i godt humør.
- **Ansvar og engasjement**
Vi skal alle ta ansvar for å nå de målene vi har satt oss – fordi vi bryr oss.

2. Virksomheten

Avvik: Ingen

Tides virksomhet og formål er beskrevet i vedtektenes § 3 Selskapets formål er å drive transport- og reiselivsvirksomhet, og annen tilknyttet virksomhet. Tide ASA sin kjernevirksomhet er rutekjøring i Hordaland, Rogaland og Trondheim. Selskapet driver også ekspress-busskjøring, samt flybussene i Bergen og i Haugesund. Gjennom merkevaren Tide Reiser ivaretar Tide salg og markedsføring av tur- og reisevirksomhet.

Tides strategier og målsetninger skal være innenfor selskapets vedtekter. Styret fastsetter selskapets strategier – og involverer selskapets ledelse for å sikre operasjonalisering og entydig forståelse av strategi og målsetninger. Tides strategi og målsetninger er omtalt i årsrapporten

3. Selskapskapital og utbytte

Avvik: Ingen

Tides registrerte aksjekapital er 20,3 millioner kroner, fordelt på 22,6 millioner aksjer hver pålydende 0,9 kroner. Egenkapitalen var pr. 31. desember 2012 på 378 millioner kroner, dette gir en egenkapitalprosent på 25 %. Styrets målsetting er at Tide skal ha en egenkapitalandel på ca. 30 %. Styret anser en egenkapitalandel på 25 % for å være forsvarlig ut i fra risiko ved og omfang av virksomheten i konsernet. Tide ASA har en aksjonærpolitikk som tilsier at Tide-aksjen skal gi en attraktiv avkastning og bidra til aksjonærenes verdier. Dette er et utgangspunkt når styret skal foreslå utbytte. I det enkelte år kan imidlertid utbyttegraden variere avhengig av kontantstrøm utvikling, investeringsplaner og finansieringsbehov. På denne bakgrunn er det ikke foreslått å utbetale utbytte basert på 2012 regnskapet.

Generalforsamlingen 25. april 2012 vedtok å gi styret fullmakt til å kjøpe egne aksjer for inntil 10 % av aksjekapitalen. Fullmakten gjelder i 12 måneder regnet fra dato for generalforsamlingen og angir tydelig hvilket intervall aksjene kan erverves innenfor og hvilke formål fullmakten kan benyttes for. Styret har ikke fullmakt til å foreta kapitalforhøyelse.

4. Likebehandling av aksjeeiere og transaksjoner med nærstående

Avvik: Ingen

Tide har én aksjeklasse. Vedtektene, styret og ledelsen legger vekt på at alle aksjonærer skal likebehandles og ha samme mulighet for innflytelse. Alle aksjer har lik stemmerett.

Vesentlige aksjetransaksjoner mellom Tide og nærstående parter vil, dersom det er aktuelt, søkes gjort på bakgrunn

av børskurs eller oppdaterte, uavhengige verdivurderinger av tredjepart. Tilsvarende gjelder for kjøp av egne aksjer. Det er ikke gjennomført slike aksjetransaksjoner siste regnskapsår. Transaksjoner med nærstående er nærmere redegjort for i note 23 i årsregnskapet.

Det er utarbeidet retningslinjer som sikrer at styremedlemmer og ledende ansatte melder fra til styret hvis de direkte eller indirekte har en vesentlig interesse i en avtale som inngås av Tide.

5. Fri omsettelighet

Avvik: Ingen

Med de begrensninger som er fastsatt ved lov, kan Tides aksjer overdras og erverves fritt.

6. Generalforsamling

Avvik: Ingen

Selskapets øverste organ er generalforsamlingen. Tide oppfyller allmennaksjelovens krav og NUES anbefalinger knyttet til gjennomføring av generalforsamling i selskapet. Styret søker å legge til rette for at flest mulig aksjeeiere kan utøve sine rettigheter ved å delta i selskapets generalforsamling, og at generalforsamlingen er en effektiv møteplass for aksjeeiere og styret.

7. Valgkomité

Avvik: Ingen

Selskapet skal i følge vedtektenes § 6 ha en valgkomité på fire personer bestående av en leder og tre medlemmer valgt av generalforsamlingen. De ansatte har rett til å tiltre valgkomitéen med ett medlem ved valgkomitéens innstilling av leder og nestleder i styret. Funksjonstiden i valgkomitéen er to år, og medlemmene kan gjenvelges.

Valgkomitéen skal fremme forslag til aksjonærvalgte medlemmer til styret og innstille på godtgjørelse for styrets medlemmer. Valgkomitéen skal i størst mulig grad tilstrebe at dens forslag til aksjeeiervalgte medlemmer i styret gjenspeiler aksjonærsammensetningen i selskapet.

Valgkomiteen består fra 25. april 2012 av følgende medlemmer:

- Atle Johnsen, leder
- Erik Eik
- Ingolf Marifjæren
- Stein Klakegg

8. Styres sammensetning og uavhengighet

Avvik: Ingen

Styrets sammensetning gjenspeiler i den grad det er mulig aksjonærsammensetningen i selskapet.

Selskapet skal etter vedtektenes § 5 ha et styre på mellom 7 og 9 medlemmer, hvorav inntil 3 medlemmer velges av og blant de ansatte. Generalforsamlingen velger styrets øvrige medlemmer, herunder styrets leder og nestleder. Representanter fra den daglige ledelsen er ikke medlem av styret. Styret er satt sammen av personer med ulik kompetanse og erfaringsbakgrunn.

Styret består i dag av 8 medlemmer og har følgende sammensetning:

- Steinar Madsen – styreleder
- Roald Georg Bergsaker – nestleder
- Dagfinn Haga ^{*)}
- Kristin Reitan Husebø
- Knut Ravnå
- Harald Grimelund ^{*)}
- Christine Rødsæther
- Frode Sælen ^{*)}

^{*)} Valgt av og blant de ansatte.

9. Styrets arbeid

Avvik: Ett mindre avvik (kompensasjonsutvalg, se tredje siste avsnitt)

Styrets oppgaver:

Styret har det overordnede forvaltningsansvar for den virksomhet selskapet driver og fører tilsyn og kontroll med den daglige ledelse og selskapets virksomhet. Styret

Eierstyring og selskapsledelse >>

skal generelt ta avgjørelser i alle saker som er av uvanlig art eller stor betydning. Styrets hovedfokus skal være på strategi og forretningsutvikling. Strategiplanen revideres årlig og behandles normalt i første halvår i forkant av budsjettprosessen i konsernet. Styret skal fastsette selskapets budsjett for kommende år og retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte. Styret utarbeider en egen møteplan.

Styreinstruks:

I henhold til aksjelovgivningens bestemmelser har styret fastsatt en styreinstruks som gir nærmere regler og retningslinjer om styrets arbeid og saksbehandling.

Finansiell rapportering:

Styret mottar månedlig rapportering, hvor selskapets økonomiske og finansielle status kommenteres.

Revisjonsutvalg:

Styret har nedsatt et eget revisjonsutvalg. Det har tre medlemmer som er valgt blant og av styrets medlemmer. Revisjonsutvalget har som hovedoppgave å overvåke konsernets internkontrollsystemer, påse at revisor er uavhengig og at regnskapet gjenspeiler konsernets resultat og stilling i samsvar med god regnskapsskikk. Utvalget har vurdert risiko- og økonomistyring i sentrale deler av konsernets virksomhet.

Revisjonsutvalget består i dag av følgende medlemmer:

- Steinar Madsen, leder
- Knut Ravnå
- Frode Sælen

Kompensasjonsutvalg:

Styret har ikke eget kompensasjonsutvalg. Dette er vurdert, og sett i lyset av virksomhetens størrelse og art har styret ikke funnet det formålstjenlig med kompensasjonsutvalg. Samtlige styremedlemmer er uavhengige av daglig ledelse og styrets vurdering er at saker som gjelder godtgjørelse til ledende ansatte behandles grundig og uavhengig med dagens ordning.

Styreleder:

Styreleder skal sikre at styret fungerer godt og at det oppfyller sine forpliktelser.

Styrets egenevaluering:

Styret evaluerer årlig sin egen arbeidsform, sammenhengning og kompetanse.

10. Risikostyring og intern kontroll

Avvik: Ingen

Generelt:

Styret foretar tilsyn med at selskapet har en god intern kontroll og hensiktsmessige systemer for risikostyring i forhold til omfanget og arten av virksomheten. Selskapets verdigrunnlag og etiske retningslinjer er et viktig fundament for den interne kontrollen.

Gjennomgang av risikoområder og intern kontroll:

Selskapets viktigste risikoområder gjennomgås årlig av styret både i forbindelse med strategiprosessen og budsjettprosessen. Oppfølging av risikoområdene foretas deretter i styret eller delegeres til revisjonsutvalget.

Tide har ingen internrevisjonsavdeling, men økonomiavdelingen gjennomfører interne gjennomganger av intern kontrollen på ad hoc basis.

Internkontroll og risikostyring knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen:

Tide har etablert prosesser og kontrolltiltak som skal sørge for kvalitetssikring av finansiell rapportering. Blant annet er det etablert regler for fullmakter, arbeidsdeling, avstemming, endringshåndtering, IT-kontroller og ledelsesgjennomganger. Reglene er dels dokumentert i Tides økonomihåndbok og i kvalitetssystemet.

Tide baserer seg på ad hoc intern gjennomganger av intern kontroll og den revisjon selskapets eksterne revisor gjennomfører. Ekstern revisor evaluerer eventuelle svakheter knyttet til internkontroller i forbindelse med sin presentasjon av revisjonen for revisjonsutvalget og styret.

Sentrale nøkkeltall og -informasjon innenfor regnskap,

drift og HMS rapporteres månedlig til styret og blir således gjenstand for kontinuerlig oppfølging gjennom året. Det er fastsatt egne rutiner for regnskapsrapportering som innebærer at samtlige avdelinger rapporterer egne avdelingsregnskap til Tides sentrale økonomiavdeling. Det er innført månedlige regnskapsmøter der utvalgte avdelinger presenterer sine nøkkeltall og resultater for sentral økonomiavdeling og daglig leder for den juridiske enheten.

Den juridiske enhetens resultat presenteres for konsernsjef og finansdirektør før endelig rapport sendes til styret. Revisjonsutvalget gjennomgår kvartalsvis finansiell rapportering for Tide-konsernet og avgir innstilling til styret. Utvalget foretar en gjennomgang av skjønsmessige vurderinger og estimater i tillegg til eventuelle endringer i regnskapspraksis. Sentralt i resultatgjennomgangen på samtlige nivåer står mål- og budsjettoppnåelse, oppfølging eller utarbeidelse av tiltak, risikohåndtering, samt framtidsutsikter og prognose.

Styret vektlegger å etablere gode kontrollrutiner på områder av vesentlig betydning. Kontrollrutinene er basert på definerte roller og ansvarsområder for konsernsjef, styret i datterselskapene og daglige ledere i datterselskapene. Det er utarbeidet et eget styringsdokument for formålet, i tillegg til fullmaktsstrukturer for kontraktsinngåelse, investeringsplaner og vesentlige investeringer. Avhengig av verdien på kontrakten eller investeringen vil styret behandle denne som enten orienterings- eller beslutnings-sak. Sakene presenteres etter fastlagte maler med fokus på risikoområder og sensitivitetsanalyser.

Tide har en egen prosedyre for varsling av kritikkverdige forhold. Rutinen inngår i selskapets personalhåndbok og skal bidra til at brudd på lovregler og Tides verdier, etiske retningslinjer og personalpolitiske regelverk blir kommunisert til riktig nivå i organisasjonen.

For de passive selskapene Kystbussen AS, Neste Blåne AS, Tide Bane AS og Tide Reiser AS er eksterne revisor fravalgt. Årsregnskapet for de øvrige selskapene i Tide-konsernet revideres av eksterne revisor.

11. Godtgjørelse til styret og ledende ansatte

Avvik: Ingen

Godtgjørelse til styret fastsettes av generalforsamlingen etter innstilling fra valgkomiteen. Godtgjørelsen reflekterer styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og virksomhetens kompleksitet. Godtgjørelsen er ikke resultatavhengig, og selskapet har ingen opsjonsordninger for styret. For godtgjørelse til styret vises det til note 5 i årsregnskapet.

12. Godtgjørelse til ledende ansatte

Avvik: Ingen

Styret har utarbeidet retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte. Retningslinjene er vedtatt av generalforsamlingen.

13. Informasjon og kommunikasjon

Avvik: Ett mindre avvik (særskilte retningslinjer for kontakt med aksjeeiere utenfor generalforsamlingen, se siste avsnitt)

Et bærende prinsipp i selskapets publisering av offentlig informasjon er kravet til likebehandling av aktørene i verdipapirmarkedet, herunder at alle aktører vil få tilgang til den samme informasjonen samtidig.

Selskapets finansielle kalender er publisert på Oslo Børs, selskapets internettside og under kapittelet om aksjonærinformasjon i denne årsrapporten. Den finansielle kalenderen inneholder datoer for viktige hendelser som generalforsamling, publisering av delårsrapporter med mer.

Årsregnskaper og delårsrapporter publiseres på Oslo Børs og på selskapets hjemmesider så snart disse er ferdig utarbeidet og godkjent.

For øvrig publiserer selskapet børsinformasjon og andre pressemeldinger på selskapets internettside, www.tide.no, under fanen Om Tide – Finans/Investor. Styret har ikke funnet det formålstjenlig å fastsette særskilte retningslinjer for selskapets kontakt med aksjeeiere utenfor general-

Eierstyring og selskapsledelse >>

forsamlingen utover de rammer som følger av verdipapir-lovgivningen, regnskapsloven og børsregelverket.

14. Selskapsvertakelse

Avvik: Ingen

Styret vil ikke søke å hindre eller blokkere overtakelsestilbud av selskapets operasjoner eller aksjer hvis det ikke foreligger spesielle grunner for det. I en eventuell oppkjøpssituasjon vil likebehandling av aksjonærene være det bærende prinsippet for styrets opptreden. De detaljerte anbefalingene i den norske anbefalingen om eierstyring og selskapsledelse vil bli fulgt dersom en mulig overtagelse situasjon inntreffer.

15. Revisor

Avvik: Ingen

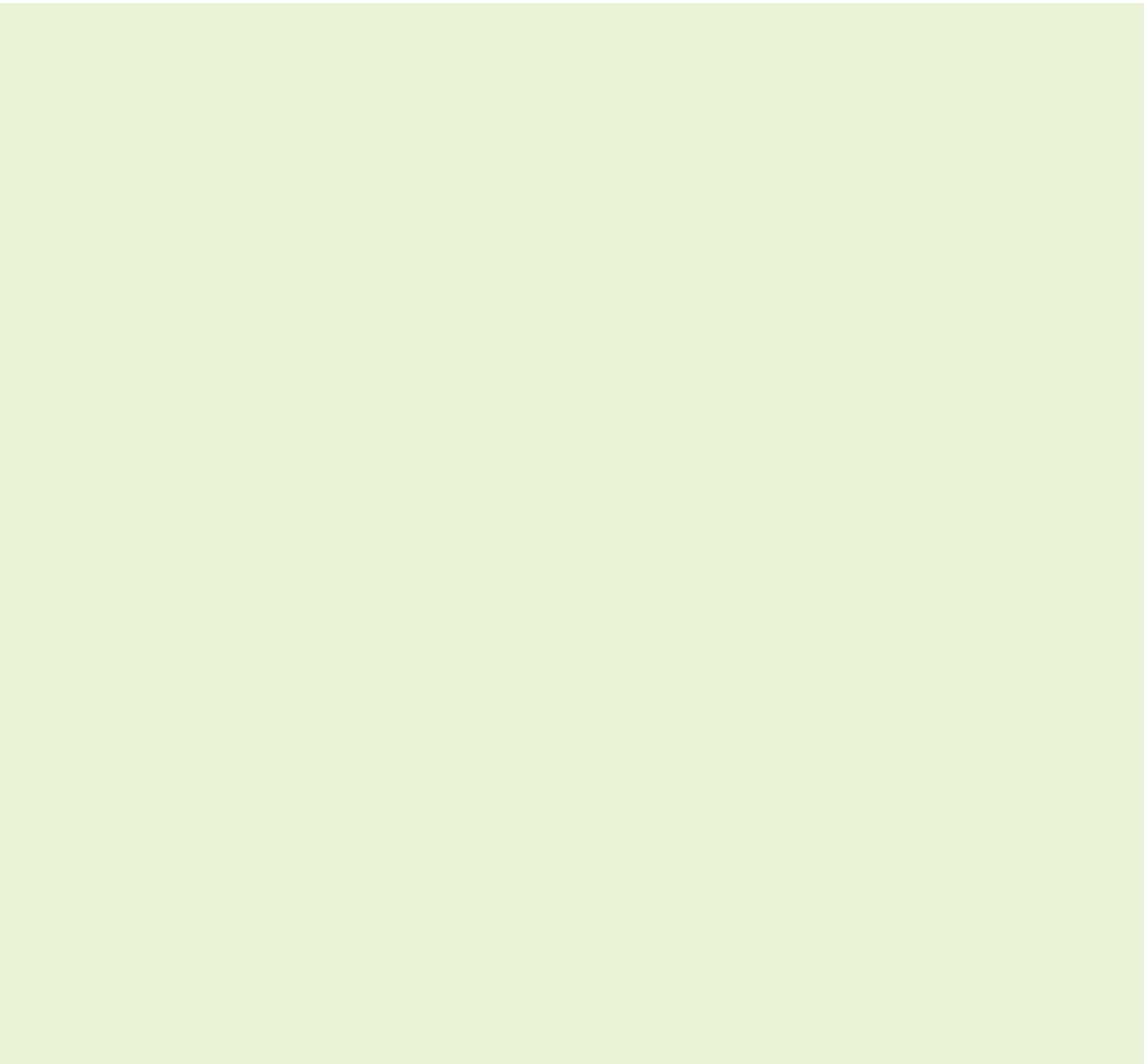
Revisor presenterer årlig en revisjonsplan for revisjonsutvalget og ledelsen i de ulike konsernenhetene. Revisjonsplanen inneholder de planlagte hovedtrekk for gjennomføringen av det kommende års revisjonsarbeid, med vekt på risikovurderinger og – avklaringer med selskapets ledelse.

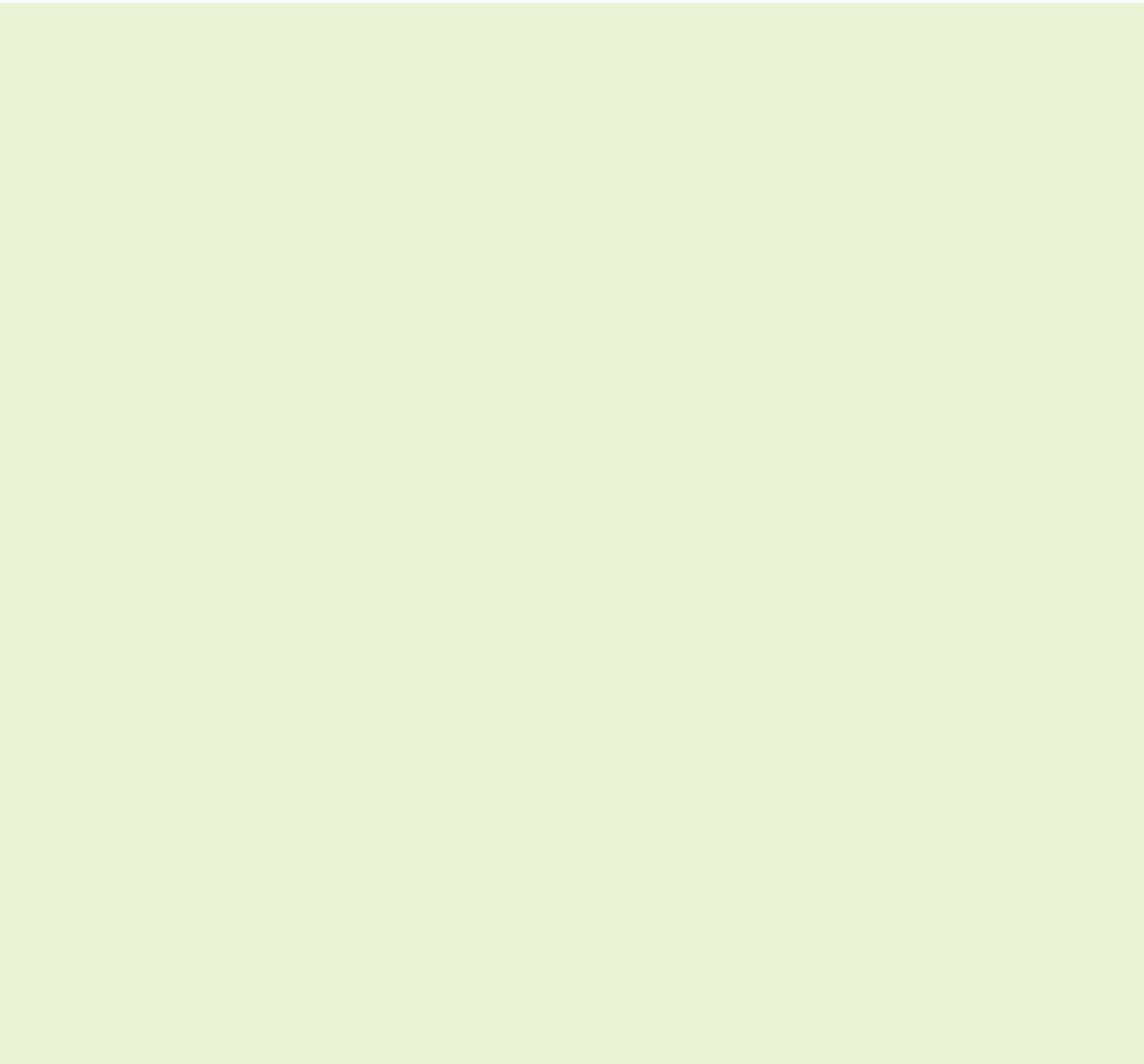
Revisor deltar under revisjonsutvalgets og styrets gjennomgang av årsregnskapet. Vesentlige forhold, endringer og eventuelle uenigheter gjennomgås av revisor i disse møtene. Revisor er til stede på generalforsamlingens gjennomgang av årsregnskapet. Revisors vurdering av selskapets intern kontroll gjennomgås årlig med revisjonsutvalget, med særlig fokus på identifiserte svakheter og forbedringsforslag.

Minst ett av møtene mellom styret og revisor gjennomføres uten at daglig leder eller andre fra administrasjonen er til stede.

Generalforsamlingen fastsetter godtgjørelse til revisor. For øvrig vises det til note 5 i årsregnskapet, for ytterligere detaljer om siste års kostnadsførte godtgjørelse til revisor.

I forbindelse med gjennomgangen av årsregnskapet bekrefter revisor overfor styret at revisor oppfyller fastsatte uavhengighetskrav. I tillegg redegjør revisor overfor revisjonsutvalget for hvilke tjenester utenom revisjon som er levert selskapet. Gjennom året har revisjonsutvalget ansvaret for å godkjenne de tjenester revisor leverer og honorarer for disse.

Årsrapport 2012 | Tide ASA

www.tide.no Møllendalsveien 1a, Postboks 6300, 5893 Bergen